

Musiklärarprofession på vetenskaplig grund

Iscensättningar på tre policyarenor

Christer Larsson

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Musiklärarprofession på vetenskaplig grund

Christer Larsson

Musiklärarprofession på vetenskaplig grund

Iscensättningar på tre policyarenor

Högskolan för scen och musik,
Konstnärliga fakulteten, Göteborgs universitet

Doktorsavhandling ledande till filosofie doktorsexamen i ämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap vid Högskolan för scen och musik, Konstnärliga fakulteten, Göteborgs universitet.

Publicerad av Göteborgs universitet (Avhandlingar)

Doktorsavhandlingen är nr 115 i serien ArtMonitor doktorsavhandlingar och licentiatuppsatser och ges ut av Konstnärliga fakulteten, Göteborgs universitet.
www.konst.gu.se/artmonitor

Avhandlingen finns också tillgänglig som PDF på:
<http://hdl.handle.net/2077/91265>

Denna doktorsavhandling har genomförts inom ramen för forskarskolan i utbildningsvetenskap vid Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, Göteborgs universitet.

Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, CUL
Forscarskolan i utbildningsvetenskap
Doktorsavhandling nr. 122

År 2004 inrättade Göteborgs universitet Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning (CUL). CUL:s uppgift är att främja och stödja forskning och forskarutbildning med anknytning till läraryrket och lärarutbildningen. Forscarskolan är fakultetsövergripande och bedrivs i samarbete mellan de fakulteter som medverkar i lärarutbildningen vid Göteborgs universitet samt i samarbete med kommuner, skolhuvudmän och högskolor.
www.cul.gu.se

Författarens ORCID-ID: <https://orcid.org/0000-0002-0113-1358>

© Christer Larsson 2026

ISBN: 978-91-8115-805-2 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8115-806-9 (digital version)

Grafisk design och layout: Annelie Grimm
Tryck: Stema Specialtryck AB

Abstract

Title: Musiklärarprofession på vetenskaplig grund: Iscensättningar på tre policyarenor

English title: Music teacher profession on a scientific foundation: Enactments in three policy arenas

Author: Christer Larsson

Research subject: Research on arts education

Language: Swedish, with a summary in English, including four articles in English.

Keywords: scientific foundation, research-based education, evidence-based education, music teachers, professionalism, professionalization, critical policy sociology, policy as discourse, policy enactment, policy problematization

ISBN: 978-91-8115-805-2 (printed version)

ISBN: 978-91-8115-806-9 (digital version)

URL: <http://hdl.handle.net/2077/91265>

Policy work for a scientific foundation in Swedish schools, formalized in the 2010 Education Act (SFS 2010:800), has involved a multitude of actors across various policy arenas. However, debates in policy and research show an ongoing discursive struggle over how such a foundation should be achieved. The aim of this thesis is to critically examine and discuss policy work for a scientific foundation in Swedish schools, with the music teaching profession as a case. The thesis examines how policy is enacted in three educational policy arenas and how such enactments contribute to constructions of music teaching as a profession. Here, music teachers offer an illuminating case, given the profession's historical autonomy vis-à-vis policy and its heterogeneous professional knowledge base.

The study draws on critical policy sociology, in which policy is understood not as rational problem-solving to be implemented, but as politically positioned problematizations, governance intentions, and enactments through texts and discourses by a multiplicity of policy actors. Data included texts published by the Swedish National Agency of Education, the Swedish teacher unions, and a music teacher association, as well as transcripts of group conversations with local teacher teams of upper secondary music teachers. The analyses operationalized Stephen J. Ball et al.'s concepts of policy as text and policy as discourse, and Carol Bacchi's WPR framework. Discourse psychology served as a microanalytical lens for the teacher conversations.

The results show a policy apparatus and discourses for ideal teacher professionalism in the agency texts, an evidence-resistant policymaker discourse in the occupational organizations' texts, and a discourse of scientized experience and praxis in the local teacher conversations. Across the studied arenas, music teachers emerge as epistemically limited policy subjects, since research specifically related to music education and music teachers' professional practice is largely absent from the policy discourses. Scientific foundation is constructed through top-down governance, legitimization work, and the scientization of experience-based knowledge. In the concluding discussion, these findings are related to the teaching profession more broadly. Building on Patrick Schmidt's concept of policy know-how, policy know-why is proposed as a complementary resource for teachers' professional knowledge.

Innehållsförteckning

Abstract	ii
Artiklar	viii
Förord	x
1 Inledning	1
Policyarbete för skola på vetenskaplig grund	
- en mångårig politisk praktik	2
Ett omstritt policyfält: vad står på spel och vem avgör det?	3
Syfte och forskningsfrågor	6
Avhandlingens disposition	6
Översikt över artiklarna	7
Artikel I	7
Artikel II	8
Artikel III	8
Artikel IV	9
2 Tidigare forskning	11
Forskning om vetenskaplig grund i utbildning	11
Vetenskaplig grund som svar på skolans kris	13
Vetenskaplig grund som evidens	14
Vetenskaplig grund som praktknära forskning	16
Aktörer och subjekt i policyarbetet för en skola på vetenskaplig grund	17
Forskning om musiklärarprofession	22
Musiklärarprofessionens bevekelsegrunder och kunskapsbas	22
Musiklärare som professionellt kollektiv	25
Musiklärarens professionsförståelse	27
Musiklärarens professionella legitimitet	29
Musiklärare som policyaktörer och policysubjekt	30
Avslutande sammanfattning och avhandlingens kunskapsbidrag	32
3 Teoretiska ramverk och utgångspunkter	35
Vetenskaplig grund – ett begrepps historia och policyfunktion	35
En kritisk policysociologisk ansats	38

Iscensättning av policy – som texter, diskurser och problematiseringar	39
Polycysubjekt och policyaktörer – begreppsliga utgångspunkter	44
Performativa positioneringar	44
Policy know-how	46
4 Studiens design och metodologi	49
Dataproduktion	49
Delstudie 1: Skolverkets webbplats och vägledningsmaterial	49
Delstudie 2: Lärarprofessionella organisationers publikationer	50
Delstudie 3: Lokala musiklärarteam	50
Analys	51
Analytiskt ramverk	51
Analysförfarande i delstudierna	52
Metodologiska överväganden	53
Datahantering	57
Policyforskaren som policyaktör	57
5 Sammanfattningar av avhandlingens ingående artiklar	59
Artikel I: Researching research-based professionalization of music teachers – a framework to explore discursive enactments in Swedish policy contexts through a (critical) policy sociological lens	59
Artikel II: Academized or deprofessionalized? – policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education	60
Artikel III: The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers—music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimation work	61
Artikel IV: Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers’ enactments of scientifically founded professionalism	63
6 Diskussion	65
Musiklärares vetenskapliga grund: styrning, legitimering och vetenskapifiering	66
Professionellt handlingsutrymme för kritisk reflexivitet	68
Musiklärare som polycysubjekt: konstruktioner genom extern nytta, ansvarsskyldighet och tradition	70

Epistemiskt begränsat policysubjekt.....	70
Performativt positionerat och lokalt autonomt policysubjekt	72
Traditionsorienterat, förändrings-obenäget och icke-visionärt policysubjekt.....	73
Reflektioner och slutsatser.....	75
English Summary	81
Referenser	95
Bilagor	115

Artiklar

Artikel I

Larsson, C. (2023). Researching research-based professionalisation of music teachers – a Swedish framework to explore policy enactments in three contexts through a (critical) policy sociological lens. *Australian Journal of Music Education*, 55(2), 39–46.

Artikel II

Larsson, C., & Sjöberg, L. (2021). Academized or deprofessionalized?—policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 7(1), 3–15.
<https://doi.org/10.1080/20020317.2021.1877448>

Artikel III

Larsson, C. (2025). The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers—music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimation work. *Arts Education Policy Review*, 0(0), 1–12.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2025.2525261>

Artikel IV

Larsson, C. (2026). *Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers’ enactments of scientifically founded professionalism*. [Manuskript inskickat för publicering]. Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet.

Publicerade artiklar återges i enlighet med tillstånd och riktlinjer från respektive förlag eller redaktör.

Förord

I början av 2010-talet hade vi en fortbildningsdag på gymnasiet där jag arbetade. En musiklärare som relativt nyligen disputerat i musikpedagogik pratade om bedömning i ensembleundervisning. I pauserna pratade vi om detta med att doktore-ra. Där och då väcktes tanken att detta kanske var något för mig. Fem år senare hoppade jag på en kurs på Högskolan för scen och musik (HSM) i Göteborg för att skriva en D-uppsats vid sidan av gymnasiejobbet. Min handledare hade också varit musiklärare på gymnasiet innan hon doktorerat. Uppsatsarbetet var givande och stärkte mina funderingar på att söka forskarutbildning. Jag fick rådet att hitta ett ämne som inte var så utforskat, och det myckna pratet om vetenskaplig grund på gymnasiet väckte tanken att undersöka vad en sådan grund innebär för just musiklärare. Jag skickade in en forskningsskiss och blev antagen till CUL:s forskarskola, med en doktorandanställning på HSM. Stort tack till forskarskolan CUL och HSM som tillsammans möjliggjort min forskarutbildning. Avhandlingsarbetet har gett mig nya kunskaper om musiklärarprofession, policyskeenden och mig själv som forskare, men också insikten att en avhandling inte skrivs på egen hand. Många har fått betydelse under dessa år, långt fler än jag får plats att nämna här.

Allra först vill jag tacka mina handledare Monica Lindgren, professor i musikpedagogik, och Lena Sjöberg, docent i pedagogik. Monica, som min huvudhandledare har du tränat mig i kritiskt tänkande och i självreflexivitet, utmanat mig att granska mina egna förhandsinställningar och lärt mig att välja vad jag ska fokusera och vad jag ska välja bort, inkluderat onödiga semikolon och tankstreck. Du är inte bara en skarp forskare utan också en omtänksam och generös pedagog, och att ha haft en sådan handledare har varit en lyx. Lena, som bihandledare skulle du komplettera med expertis på policy. Det har du gjort, men också så mycket mer. Som medförfattare lärde du mig artikelskrivande och hur många halvbra utkast till slut kan bli publicerad text. Och att prioritera bättre, skriva rakt på och lita på mina policyteoretiska kunskaper. Och att inte ge sig, eller som Håkan säger: Fortsätt.

De två i inledningen ovan, Olle Zandén, docent i musikpedagogik (som besökte mitt gymnasium), och Carina Borgström Källén, docent i musikpedagogik (som handledde uppsatsarbetet), blev sedermera mina examinatorer på HSM. Stort tack för att ni hjälpt mig att staka ut och hålla studieplanens kurs. Tack också till Jonathan Lilliedahl (docent i musikpedagogik), Eva Sæther (professor i musikpedagogik) och Magnus Levinsson (docent i pedagogiskt arbete) som granskat

mina texter vid avhandlingsarbetets etappseminarier. Era ingående läsningar och våra seminariediskussioner bidrog till viktiga vägval i arbetet.

Under doktorandtiden har Högskolan för scen och musik varit min arbetsplats och ämnesmässiga hemvist. Tack kära doktorandkollegor på HSM för seminarier, samtal och samvaro: Dan Alkenäs, Ingrid Hedin Wahlberg, Cecilia Jeppsson, Lena Ostendorf, Niklas Rudbäck, Julia Eckerstein, Maria Norgren, Camilla Sarner, Jennifer Angbah Tisell, Fredrik Lidin och Lina Lindkvist. Tack också till doktorandvännerna vid Musikhögskolan i Malmö för gemensamma kurser, seminarier och internat: Adriana Di Lorenzo Tillborg, Camilla Jonasson, Markus Tullberg, Johanna Antonsson, Lena Ekman Frisk, Ida Knutsson, Lina Van Dooren och Hannes Wikström. Tack till mina chefer på HSM: Anders Carlsson, Olle Zandén och Maria Larsson. Tack också till administratörer, kommunikatörer, IT- och teknikstöd. Ett särskilt tack till Anna Frisk och Nora Bergmark Tamura för handläggarghjälp. Tack också till doktorandkompisarna på HDK-Valand: Joakim Andersson, Emma Gyllerfelt, Katarina Jansson Hydén, Camilla Johansson Bäcklund och Lova Palmer. Tack till ledarna för CUL-temat Kultur och estetik – Carina Borgström Källén, Cecilia Björck och Dawn Sanders – för fint planerade seminarier och skrivarveckor. Vår vecka varje september med skrivande och samtal har varit en av årets höjdpunkter! Tack också till Martin Göthberg och Ola Henricsson som var med i temat under tidiga år, och till Tarja Karlsson Häikiö, Olle Zandén och Monica Lindgren som deltagit som seniora forskare. Det andra CUL-tema jag deltagit i, Lärarprofession, Skolutveckling och Demokrati (LSD), har letts av Ann-Sofie Holm, Ulf Bjereld, Sofia Persson, Cathrine Wasshede och Helena Wallström. Stort tack för att ni organiserat seminarier och skrivardagar i Varberg, också en årlig höjdpunkt! Varmt tack till mina LSD-kompisar: Annelie Mickelsson, Annette Lurén, Camilla Bratt, Carl Michael Karlsson, Caroline Önnebro, Christopher Ali Thorén (nu måste vi spela ihop snart!), Gustav Ekström, Hampus Liljeröd, Johanna Sunesson, Linnéa Rosengren, Louise Backelin, Marina Karlsson, Megan Rådesjö, Minna Panas, Sofia Moström, Sofie Lökholt och Tove Andersson. Särskilt tack till mina zoomisar för våra gemensamma arbetspass där vi delat både skrivandets och vardagens glädjeämnen och förtretligheter.

CUL:s forskarskola har även erbjudit grundläggande forskarträning genom de gemensamma CUL-kurserna och konferensen Mötesplats CUL, samt fin gemenskap med övriga doktorander i min årskull CUL2018. Tack. Som doktorandrepresentant i CUL:s vetenskapliga råd 2021-2023 fick jag dessutom följa forskarskolans övergripande arbete på nära håll. Tack för förtroendet, och ett extra tack till doktorandkollegan Anna Backman för åren tillsammans i upp-

draget. De senaste åren har jag arbetat halvtid vid sidan av doktorandstudierna och vill tacka mina chefer och kollegor på Birger Sjöbergsgymnasiet i Vänersborg för hjälp med att få ihop dessa två yrkesliv, och till er kollegor för att ni deltog i pilotstudien och hjälpte mig vässa min metodologi. Ett särskilt varmt tack till Frida Karlsson Öhrberg som lusläst mitt kappamanus. Dina korrekturförslag gjorde avhandlingen betydligt mer läsbar. Stort tack också till kollegorna på Högsolan Väst för intresse och diskussioner om mina texter under min tid som adjunkt där.

Till mina nära vänner: tack för att ni fyllt mitt liv med mer än forskning. Ni vet vilka ni är. Ett särskilt tack till Jonas Tosteby, för återkommande check-ins, diskussioner om utbildning och för din tilltro till mina förmågor, som ofta är större än min egen. Tack också till Lars och Malin Eklund för att jag fått låna ert fina torp, där betydande delar av denna avhandling blivit till. Anneli, mor till mina barn och den som inledde denna resa med mig, tack för att du uppmuntrade mig att hoppa på detta, och för stor hänsyn i praktiska frågor de senaste åren så att jag fått arbetsro att slutföra arbetet. Tack också till svärfar med särbo, svågrar och svägerskor för stöttning och uppmuntran genom åren.

Ett varmt tack vill jag ge mina kära föräldrar. Pappa, din nyfikenhet och dina frågor om vad jag egentligen håller på med har tränat mig att förklara vad jag gör, både för dig och för mig själv. Mamma, stort tack för söndagsmiddagar och omtanke i sms och samtal under stressiga perioder. Tack båda för glädjeämnen utanför skrivandet, som fina dagar vid kusten och vårt gemensamma travtippande. Mina fantastiska söner, ni är världens bästa och jag hoppas att jag säger det tillräckligt ofta. Min doktorandtid har pågått under tiden ni gick från barn till vuxna, och jag är tacksam för allt roligt vi gjort under dessa år trots att jag ibland varit stressad och disträ. Tack Isak för hjälp med språkgranskning, och kul att du tycker att jag blivit bättre på genitiv-s i engelskan nu. Tack Sebastian för alla filosofiska diskussioner vi haft och har. Det bor ju en sociolog i dig, men det vet du nog redan. Och till sist, tack min kära Titti för att du hejat på mig och hjälpt mig fira delsegrar. Tack för att jag fått sitta så länge vid ditt köksbord och tänka och skriva, och att du påmint mig om att äta ibland och ta en löprunda emellanåt. Du har betytt mycket mer för att detta gick i mål än du någonsin kan förstå.

Slutligen också ett varmt och innerligt tack till de musiklärare runt om i landet som tog sig tid att samtala med mig om sitt arbete i en skola på vetenskaplig grund. Era röster är en viktig del av denna avhandling.

Trollhättan i maj 2026

Christer Larsson

1 Inledning

I föreliggande avhandling granskas hur policy för *vetenskaplig grund* i utbildningsfältet får inverkan på svensk lärarprofession, med musiklärarprofessionen som analytiskt case. Sedan 2010 slår skollagen fast att svensk skola ska ”vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet” (SFS 2010:800, 1 kap. 5 §), två policybegrepp som i svenska utbildningssammanhang återkommande associeras med varandra (Persson & Persson, 2017; Sivhed, 2025). I denna policystudie fokuseras dock vetenskaplig grund som policybegrepp i egen rätt. Avhandlingen utgår från ett kritiskt policysociologiskt perspektiv (Ozga, 2021) där policy betraktas som spretiga, oordnade och oförutsägbara flöden (Ball, 1994) av problematiseringar, styrningsintentioner och omtolkningar, iscensatta genom texter och diskurser av en mångfald policyaktörer (Ball m.fl., 2012). Ansatsen möjliggör att kritiskt granska hur policyarbete för skolans vetenskapliga grund bidrar till sanningsanspråk och problemformuleringar som villkorar musiklärares professionella liv och praktiker. I avhandlingens delstudier undersöks hur policy för utbildning som vilar på vetenskaplig grund iscensätts på tre policyarenor inom det utbildningspolicyekosystem (Fan & Popkewitz, 2020) som den svenska musiklärarprofessionen är en del av.

Svenska musiklärare har som profession historiskt förhållit sig relativt autonomt gentemot styrning i form av läro- och kursplaner. Redan i början av 2000-talet konstaterades i Skolverkets nationella utvärdering av grundskolan att musiklärare ”i relativt liten utsträckning använder läroplanen, lokala kursplaner och andra måldokument som utgångspunkt för undervisningen i musik. Utvärderingen gav indikationer på att musiklärare i stor utsträckning är sin egen läroplan och sitt eget läromedel i musik” (Skolverket, 2004, s. 48). Tidigare forskning har dessutom visat att musikämnet i grundskolan positioneras på olika sätt av skolans professionella: ibland som ett kunskapsämne, ibland som ett stödämne och ibland som ett rekreationsämne (Lindgren, 2006). Vidare visar statliga granskningar att musiklärare under 2000-talet haft begränsade möjligheter till kollegial professionsutveckling, och att det är vanligt förekommande att musiklärare är ensamma om att undervisa i sitt ämne på sin arbetsplats (Skolinspektionen, 2011, 2019; Skolverket, 2004, 2015). Studier har även uppmärksammat att musiklärarprofessionen ofta förhållit sig till

diskurser utanför skolans värld, såsom musikbranscdiskurser eller diskurser om marknadsföring (Asp, 2015). De läro- och kursplaner som infördes med skolreformen 2011 (Skolverket 2011a, 2011b) har dock haft en mer styrande effekt på musiklärares undervisning än tidigare styrdokument, även om många musiklärare främst tycks ha förändrat sin bedömnings- och betygsättningspraktik snarare än undervisningens innehåll (Zandén & Ferm Thorgersen, 2015). Att nordisk musikdidaktik inte bara har en vetenskaplig dimension utan även omfattar hantverksmässiga och konstnärliga sådana (Nielsen, 2010), samt till stora delar bygger på traderad erfarenhetspraxis (Bröske Danielsen & Johansen, 2012), kan möjligen skapa utmaningar i policyarbetet för en vetenskapligt grundad musikundervisning och musiklärarprofession. Detta dels genom att träning i praktiska och konstnärliga färdigheter respektive akademiska inslag har visat sig svåra att balansera i musiklärarutbildning (Onsrud & Kvinge, 2023), dels genom att utformningen av en vetenskaplig grund för musikämnet, och därmed svenska musiklärares, heterogena kunskapsbas inte är självklar. Mot denna bakgrund erbjuder musiklärarprofessionen ett fruktbart analytiskt case för att belysa hur policyarbete för vetenskaplig grund i svensk skola får inverkan på en lärarkategori som historiskt förhållit sig relativt autonom gentemot styrande policy, och vars yrkespraktiker därtill vilar på en sammansatt kunskapsbas.

Policyarbete för skola på vetenskaplig grund - en mångårig politisk praktik

Svenska statens policyarbete för att stärka lärarprofessionens vetenskapliga grund har tagit särskild fart under de senaste årtiondena, där ett antal policy-skeenden utgått från antagandet att svenska lärares kompetens kan förbättras genom policyprocesser som tydligare knyter lärares utbildning, praktik och professionella utveckling till forskning och till ett vetenskapligt förhållningssätt. Att lärares yrkesutövning bör vara kopplad till forskning och akademi är dock ingen ny idé i svensk utbildningspolicy (Adolfsson & Sundberg, 2018; Bjurhammer Birk, 2025). Pedagogisk forskning gjorde sitt inträde i svensk skolreformerings redan under skolutredningen 1940 (Richardson, 1992) och svenska utbildningspolitiska diskussioner om lärare som en vetenskapligt förankrad profession har pågått åtminstone sedan dess. 1946 års skolkommision talade om behovet av forskningsanknytning i läraryrket (SOU 1948:27) och knappt 30 år senare, genom 1977 års högskolereform (SFS 1977:263), infördes krav på högskoleutbildning för läraryrket. Efter millennieskiftet lanserades, som politiskt svar på den skolkrisdiskurs som växte fram till följd av Sveriges fallande PISA-resultat, ytterligare policy-initiativ för att akademisera lärarprofessionen i syfte att höja svenska skolresultat

och återupprätta Sveriges anseende som kunskapsnation (Nordin, 2014; Lundahl & Serder, 2020; Ringarp, 2016). Som ett led i detta inrättades 2001 utbildningsvetenskap som ett eget forskningsområde, samt en särskild utbildningsvetenskaplig kommitté inom Vetenskapsrådet (SOU 2005:31). Även i 2001 års lärarutbildningsreform (SOU 1999:63) betonades kopplingen mellan teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet i professionellt lärarskap, vilket tydliggör att statens policyambitioner om en svensk lärarprofession starkt knuten till akademi och forskning var tydliga redan i början av millenniet. Senare följde statliga satsningar på forskarutbildning för verksamma lärare (SFS 2009:1035). År 2010 skrevs policyarbetet för skolans vetenskapliga grund in i skollagen (SFS 2010:800). Skollagsrevideringen följdes av inrättandet av Skolforskningsinstitutet 2015 (SFS 2014:1578) och ULF-initiativets¹ start 2017 (Prop. 2016/17:50; SOU 2018:19). Även inom svensk lärarutbildning har forskningsinriktade inslag växt under årens lopp, liksom debatten om hur teoretiska och praktiska delar ska balanseras i lärarutbildning (Bronäs & Selander, 2006; Wahlström & Alvunger, 2015). Det statliga professionsprogrammet som nyligen lanserades (Prop. 2022/23:54; SFS 2025:280) representerar ett aktuellt policyinitiativ för att stärka lärarprofessionens vetenskapliga grund. Programmet erbjuder yrkesverksamma lärare möjligheten att utveckla sin akademiska kompetens genom fyra karriärsteg, där det högsta steget kräver en forskarexamen.

Ett omstritt policyfält: vad står på spel och vem avgör det?

En mångfald av aktörer, både nationella och internationella, påverkar det svenska policyarbetet för en skola på vetenskaplig grund. Förutom politiska församlingar och statliga myndigheter inkluderar sådana policyaktörer transnationella organisationer (som OECD och EU), professionella organisationer (som fackförbund), akademien och andra representanter för forskarsamhället samt privata aktörer. Transnationella organisationer som OECD positioneras i internationella diskurser som globala experter på evidens i undervisningssammanhang (Schleicher, 2016; Lewis, 2017), även vad gäller estetiska ämnen (Winner m.fl., 2013). I dessa diskurser framträder lärares professionella kompetens som ett prioriterat fokusområde (Darling-Hammond, 2000; Ozga m.fl., 2006). Även privata aktörer deltar på olika policyarenor, exempelvis genom att sälja tjänster och konsultuppdrag kopplade till evidensbaserade metoder (Ball, 2012; se t.ex. Ideland & Serder, 2023; Hesslow m.fl., 2024). I Sverige, liksom i övriga Norden, har policyutvecklingen sedan tidigt 1990-tal präglats av spänningen mellan nyliberala marknadsidéer och välfärdsstatliga

¹ ULF är en nationell samverkansmodell för praktikinrä skolforskning som startade på försök 2017 och permanentades 2025.

ideal om fri och universell utbildning (Prøitz & Aasen, 2017), vilket också fått inverkan på kopplingen mellan lärarprofession och akademi. Den top-down-karaktär som präglat konceptualiseringen av vetenskaplig grund i skolsammanhang (Rapp m.fl., 2017; jfr Hansson & Erixon, 2020; Wennergren & Åman, 2011), samt hur denna överlappat med skolors systematiska kvalitetsarbete, har bidragit till att arbetet för vetenskaplig grund i skolan främst uppfattats som ett verktyg för ökad effektivitet och kvalitetskontroll (Persson & Persson, 2017; Bergmark & Hansson, 2020).

Evidensbaserad policy är ett begrepp som betecknar att den bästa tillgängliga kunskapen ska användas i policy, för att uppnå bästa möjliga resultat för samhället och dess individer (Kvernbekk, 2013). Inom utbildningsområdet är evidensbaserad policy starkt kopplad till statliga ambitioner om förbättrade skolresultat och fokuserar på forskning om vad som fungerar i undervisningssammanhang, utifrån en "what works agenda" (Kvernbekk, 2013, s. 1). Frågan om vad som fungerar i undervisning utgår från ett medel-mål-resonemang där målen förutsätts vara givna och forskningens uppgift blir att producera evidens för vilka de mest effektiva medlen för att uppnå dessa mål är (Kvernbekk, 2013). Vad som utgör sådan kunskap beror dock på hur olika aktörer tolkar tillgänglig information och vad som uppfattas som meningsfullt och värdefullt, varför evidensbaserad policy behöver förstås som relationell och politiskt positionerad snarare än teknisk och rationell (Head, 2008). Weiss (1977) poängterade redan på 1970-talet att policyprocesser är politiska processer vars mål är att förena olika intressen snarare än att implementera någon objektiv logik. Enligt henne är forskningsansatser som utmanar och problematiserar etablerade antaganden därför värdefulla för samhället. Även Biesta (2007a) argumenterar för att forskare behöver upprätthålla kritisk distans till praktik och politik för att kunna producera kunskap som ifrågasätter och utmanar de problemrepresentationer som konstrueras av olika policyaktörer i utbildningsfältet (jfr Bacchi, 2009). Hur olika positioneringar förhandlas och legitimeras med bäring på policy för lärarprofessionens vetenskapliga grund synliggörs i några aktuella rapporter och granskningar. I en av dessa granskningar kritiserar Statskontoret (2023), regeringens utredningsmyndighet, den svenska statens kunskapsstyrning inom flera samhällsområden, däribland utbildning, för att inte vara tillräckligt effektiv och ändamålsenlig. I en ännu mer aktuell granskning publicerad i november 2025 kritiserar Riksrevisionen (2025) statens arbete med vetenskaplig grund i skolan för att vara ineffektivt. Riksrevisionen pekar ut bristande systematik, transparens och metodkompetens och menar att myndigheterna "lämnar ett onödigt stort handlingsutrymme åt enskilda medarbetare" vilket medför risk att "ofullständiga sammanställningar och subjektiva bedömningar av kunskapsläget" får genomslag (Riksrevisionen, 2025, s. 60–61). Vidare kritiseras här Skolforskningsinstitutet för

att deras forskningssammanställningar inte tillräckligt "har beaktat vetenskaplig grund med ett systematiskt tillvägagångssätt" (s. 60), att de ger för få tydliga svar på vad som konkret ska göras i klassrummet för att förbättra elevers kunskapsresultat och att de inte når ut till professionen. Riksrevisionens (2025) kritik mot förekomsten av "tolkningar, omdömen och kreativitet" (s. 61) artikulerar en tydlig positionering avseende vilken kunskap som bör legitimeras när skolans vetenskapliga grund ska byggas, vilket illustreras i följande utdrag (s. 61):

[E]n strävan mot replikerbara och generaliserbara resultat är önskvärd i detta sammanhang. Myndigheten ska i sitt arbete vara opartisk och saklig, men framför allt är en sådan strävan viktig för att de resultat som når lärare så långt det är möjligt ska vara giltiga för att utforma undervisningen. Forskningssammanställningar som riktar sig till de verksamma i skolan bör innehålla resultat som det råder samsyn om, och som inte beror på vem som tagit fram sammanställningen.

Vidare föreslår den senaste lärarutbildningsutredningen (SOU 2024:81) att lärares professionskunskap i högre grad än idag ska bygga på evidensbaserade metoder, med betoning på kognitionsvetenskapligt grundad kunskap. Ett större fokus på direkt tillämpbara metoder framställs i samma text som en väg att höja kvaliteten i svensk skolutbildning. Utredningen förklarar samtidigt det motstånd som påträffats vid landets lärarutbildningar med att det "finns en splittrad och inte alltid korrekt bild av vad kognitionsvetenskap är, vad undervisningen bör innehålla och vad kunskapsområdet kan bidra med" (SOU 2024:81, s. 342). Att utredningen så tydligt artikulerar dessa ståndpunkter pekar på spänningar i utbildningsfältet om vad som räknas som viktig forskningskunskap för lärare. Liknande evidensdiskurser i utbildningspolicyfältet har tidigare problematiserats av forskare som betonat behovet av såväl normativa och pedagogiska perspektiv som av kvalitativa ansatser (Biesta, 2007b; Levinsson & Prøitz, 2017; Levinsson, 2019). Sammantaget illustrerar dessa policydokument och forskningskonversationer hur skilda aktörer i utbildningsfältet intar olika positioneringar kring vad det innebär för svensk skola och lärarprofession att vila på vetenskaplig grund och hur en sådan ska åstadkommas. Debatten visar en pågående diskursiv kamp kring grundläggande frågor om lärarprofessionens kunskapsbas och styrning samt vilka aktörer som ges mandat att definiera legitim professionskunskap. Mot denna bakgrund kan avhandlingens policykritiska ansats bidra med kunskap om hur policyarbete för vetenskaplig grund i skolan, genom olika aktörer på olika arenor, får inverkan på konstruktioner av lärarprofession.

Syfte och forskningsfrågor

Avhandlingsstudiens syfte är att kritiskt granska och diskutera policyarbete för vetenskaplig grund i svensk skola, med musiklärarprofessionen som case. För detta syfte formuleras följande frågeställningar: (1) Hur iscensätts policy för utbildning på vetenskaplig grund på tre utbildningspolicyarenor? (2) Hur bidrar sådana iscensättningar till konstruktioner av musiklärarprofession?

Avhandlingens disposition

Denna sammanläggningsavhandling består av sex kapitel. Efter detta inledande kapitel följer, i kapitel 2, en kontextualisering av avhandlingsstudien gentemot tidigare forskning. Kapitlet behandlar inledningsvis forskning om vetenskaplig grund i utbildning samt aktörer och subjekt i policyarbete för en skola på vetenskaplig grund. Därefter fokuseras tidigare forskningsdiskussioner om musiklärarprofessionen. Här behandlas musikläraryrkets professionella legitimitetsgrunder, kunskapsbas, professionsförståelse, konstituering som professionellt kollektiv samt musiklärares positioneringar som policysubjekt och policyaktörer. Kapitel 3 ger en fördjupande beskrivning och diskussion av de ontologiska och epistemologiska utgångspunkter som guidat avhandlingsarbetet. I kapitlet diskuteras begreppet vetenskaplig grund som policyinstrument i utbildningskontext. Kapitlet redogör också för avhandlingens policysociologiska perspektiv på policy som iscensatta texter, diskurser och problemrepresentationer, vilka medverkar till att positionera aktörer och subjekt på specifika sätt på olika policyarenor. Kapitlet behandlar även teoretiska utgångspunkter för att diskutera lärarprofessionella som policysubjekt respektive policyaktörer i avhandlingen. Därtill diskuteras hur diskurspsykologi kan utgöra ett fruktbart komplement till policysociologiska studier. I kapitel 4 följer en redogörelse för studiens design och de metodologiska överväganden som gjorts i avhandlingsarbetet. Kapitlet beskriver inledningsvis produktionen av de tre dataset som respektive delstudie analyserar. Därefter presenteras avhandlingsstudiens analytiska ramverk samt analysförfarandet i de tre delstudierna. Kapitlet diskuterar vidare överväganden kring forskarpositionering, forskningsetiska ställningstaganden och metodologiska ambitioner. Sist i kapitlet redovisas avhandlingsprojektets datahantering och resonemang förs om policyforskarens oundvikliga positionering som policyaktör. I kapitel 5 sammanfattas avhandlingens ingående artiklar. Då tre av artiklarna beskriver delstudier med empiriska resultat kan kapitlet betraktas som kappans resultatsammanfattning. Sammanfattningen av artikel I kompletterar teorikapitlet genom att motivera och kontextualisera det metodologiska ramverkets relevans för avhandlingens forskningsproblem utifrån ett internationellt forskningsperspektiv. I kapitel 6 diskuteras slutligen hur delstudierna tillsammans kan förstås utifrån

avhandlingens övergripande syfte. Här behandlas hur de studerade policyarenorna medverkar till konstruktioner av vetenskaplig grund, musiklärares professionella handlingsutrymme och positionering av musiklärare som professionella policy-subjekt. Kapitlet avslutas med en sammanfattande reflektion där avhandlingens resultat lyfts från ett musiklärarfokus till lärarprofessionen i ett vidare sammanhang, samt diskuteras gentemot aktuella policyinitiativ för stärkt vetenskaplig grund i svensk skola och lärarprofession. Utifrån avhandlingens resultat föreslås även ett begreppsligt bidrag till diskussionen om lärares professionella förhållningssätt till policy. Kappan avslutas med en engelsk sammanfattning, referenslista och bilagor. I den tryckta avhandlingen inkluderas därefter de fyra artiklarna.

Översikt över artiklarna

I följande avsnitt ges en översikt över de artiklar som ingår i avhandlingen, samt hur de bidrar till att adressera avhandlingens syfte och forskningsfrågor. Den första artikeln beskriver och diskuterar avhandlingens teoretiska och metodologiska ramverk, medan övriga tre artiklar utgör avhandlingens delstudier.

Artikel I

Larsson, C. (2023). Researching research-based professionalisation of music teachers – a Swedish framework to explore policy enactments in three contexts through a (critical) policy sociological lens. *Australian Journal of Music Education*, 55(2), 39–46.

Syftet med artikeln är att bidra med en epistemisk verktygslåda för forskning om statlig policys inverkan på musiklärarprofessionen. Mer specifikt presenterar artikeln en metodologi utformad för att undersöka de diskursiva effekter på professionalisering och legitimering av musiklärare som uppstår när svensk statlig policy för forskningsgrundad skola iscensätts i tre policykontexter (författarens översättning).

Artikeln kontextualiserar avhandlingsprojektets teoretiska och metodologiska ramverk för en internationell publik och utgör ett komplement till de kapitel som beskriver studiens teoretiska utgångspunkter och design. Artikeln ger därmed en bakgrund till avhandlingens tre empiriska delstudier.

Artikel II

Larsson, C., & Sjöberg, L. (2021). Academized or deprofessionalized? – policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 7(1), 3–15. <https://doi.org/10.1080/20020317.2021.1877448>

Studiens syfte är att analysera hur utbildning på vetenskaplig grund, såsom den beskrivs i skollagen (SFS 2010:800), iscensätts och konstrueras i Skolverkets policytexter. Studien undersöker även vilka problem (uttalade eller underförstådda) policyarbetet syftar till att lösa, och hur policyarbetet konstruerar lärarprofessionalism. Studiens forskningsfrågor är: Hur representeras och konstrueras policy för utbildning på vetenskaplig grund i policytexterna? Hur konstrueras och regleras lärarprofessionalism i relation till utbildning på vetenskaplig grund? Vilka problemrepresentationer beskrivs eller antyds, och vad (om något) motsägs eller förbises i detta avseende? (Författarens översättning)

Artikeln bidrar till att besvara avhandlingens första forskningsfråga genom att visa hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts på en statlig policyarena i policytexter publicerade av Skolverket, den myndighet som har huvudansvar för att tolka och förmedla skollagens skrivning om vetenskaplig grund. Artikeln bidrar till att besvara den andra forskningsfrågan genom att visa hur lärarprofession konstrueras i dessa iscensättningar och hur sådana konstruktioner kan relateras till musiklärarprofessionen.

Artikel III

Larsson, C. (2025). The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers—Music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimization work. *Arts Education Policy Review*, 0(0), 1–12. <https://doi.org/10.1080/10632913.2025.2525261>

Studiens syfte är att analysera hur policyarbete för vetenskapligt grundad utbildning iscensätts i texter publicerade av tre organisationer som representerar svenska musiklärares professionella intressen. Artikeln formulerar följande forskningsfrågor: Vilka policyproblem konstrueras när policyutformning [policymaking] för musikundervisning diskuteras i relation till forskning i medietexter publicerade av svenska musiklärarorganisationer? Vilka diskursiva effekter får detta för professionaliseringen av musiklärare? (Författarens översättning)

Artikeln bidrar till att besvara avhandlingens första forskningsfråga genom att visa hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts på den policyarena som dessa organisationers medietexter utgör. Artikeln bidrar till att besvara avhandlingens andra forskningsfråga genom att visa hur musiklärarprofession konstrueras genom diskursivt problematiseringsarbete.

Artikel IV

Larsson, C. (2026). *Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers' enactments of scientifically founded professionalism*. [Manuskript inskickat för publicering]. Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet.

Studien undersöker lokala iscensättningar av policy för vetenskapligt grundade aspekter av musiklärarprofessionalism i kollegiala samtal mellan svenska musiklärare vid tre gymnasieskolor, med fokus på de konstruktioner som framträder och hur dessa legitimeras. (Författarens översättning)

Artikeln bidrar till att besvara avhandlingens första forskningsfråga genom att visa hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts på en lokal professionell policyarena, genom kollegial förhandling och samproduktion av policy i tre musiklärarlag. Artikeln bidrar till att besvara avhandlingens andra forskningsfråga genom att visa hur musiklärarprofession konstrueras som vetenskapligt grundad genom dessa förhandlingar.

2 Tidigare forskning

Följande kapitel beskriver centrala perspektiv i tidigare forskning som anknyter till avhandlingens studieobjekt: hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts och ges mening för svenska lärare, med musiklärarprofessionen som analytiskt case. Genomgången gör relevanta nedslag i främst nordisk forskning men relaterar även till internationella forskningskonversationer. Kapitlet behandlar inledningsvis forskning om vetenskaplig grund i utbildning. I detta forskningsfält förekommer en rad benämningar förutom vetenskaplig grund, såsom evidensbaserad undervisning och det engelska uttrycket best practice. Samtliga sådana termer betraktas i genomgången som delar av ett bredare diskursivt fält kring skolutbildningens vetenskapliga grund. Därefter diskuteras forskning om olika aktörer och subjekt som figurerar i, eller i anslutning till, policyarbete för vetenskaplig grund i utbildning. Den tredje delen i kapitlet behandlar tidigare forskning om avhandlingens analytiska case, musiklärarprofessionen. Kapitlet avslutas med en sammanfattning samt inplacering av avhandlingens kunskapsbidrag.

Forskning om vetenskaplig grund i utbildning

Idéer om vetenskapens relation till skolan har skiftat historiskt inom såväl utbildningsforskning som lärarprofession och utbildningspolitik. Sundberg (2021) identifierar fyra historiska faser i svensk utbildningspolicy, där den första fasen från slutet av 1940-talet till slutet av 1960-talet präglades av efterkrigstidens välfärdsexpansion. Under denna tid sågs vetenskaplig kunskap som ett användbart verktyg för att rationellt planera utbildning utifrån värden som rättvisa, solidaritet och social mobilitet. En variant av policyforskning växte fram där forskaren fick rollen som rådgivande expert åt politiken. Under den andra fasen, från 1970-talet till 1990-talet, ifrågasattes denna forskarroll av exempelvis utbildningssociologin som förde in frågor om demokrati och jämlikhet på den utbildningspolitiska dagordningen. I den tredje fasen, under 1990-talets omstrukturerande reformer, skedde en praktisk vändning där professionsrelevant forskningskunskap fick större fokus samtidigt som den tolkande kvalitativa forskning som dominerade det pedagogiska forskningsfältet började utmanas som rådande paradig. Även svenska läropla-

ner har historiskt formats av skiftande transnationella diskurser kring kunskap och forskning. Läroplansreformen 1994 präglades exempelvis av en bred kunskapssyn med fokus på generella kompetenser och kunskapsprocesser, och kom senare att kritiseras som en alltför abstrakt och ideologiskt färgad läroplan (Nordin, 2012). Den fjärde fasen som Sundberg (2021) urskiljer startade kring millennieskiftet och kännetecknas av reformer byggda på performativitet och ansvarsskyldighet. I dessa reformer framställs forskning som ett viktigt medel för att utveckla effektiv utbildning genom logiker som *what works*, *best practice* och evidensinformerad undervisning. Bjurhammer Birck (2025), som fokuserar på tidsperioden 1997-2015, identifierar två dominerande kluster av idéer kring en forskningsbaserad skola: det ena är akademiskt och betonar vetenskaplig kvalitet, tvärvetenskap och forskningsfinansiering, medan det andra idéklustret sätter forskningsrelevans, systematiska översikter och praktisk tillämpbarhet i centrum. I båda fallen sammanlänkas forskarsamhället, politiken och utbildningsprofessionen genom de skiftande policyproblem som artikulerades under den studerade tidsperioden, vilken präglats av mål- och resultatstyrning, marknadsiering, ökad utvärdering och transnationella policyinflenser (Bjurhammer Birck, 2025). Eftersom skolan utgör ett centralt politiskt verktyg för nationers strävan efter ekonomisk tillväxt och global konkurrenskraft, är frågan om vad som ska betraktas som giltig kunskap ständigt föremål för politisk förhandling i utbildningsfältet (Nordin, 2012). Sådana förhandlingar rör både legitimering av ämnen och undervisningsstoff i skolan, samt vilka didaktiska undervisningspraktiker lärare helst bör använda. Den långvariga politiska ambitionen att nyttiggöra pedagogiken för skolväsendet har, i kombination med statlig finansiering och sanktionering av specifik forskning, format de forskningsinriktningar och discipliner vars forskningsresultat idag bidrar till olika förståelser av lärares vetenskapliga grund och vad denna ska byggas på (Piepenburg, 2024). Med tanke på att dessa inriktningar har blivit alltmer fragmenterade internationellt, samtidigt som anglosaxiska perspektiv dominerar, har det inom forskarsamhället efterlysts ökad reflektion kring de växande skillnaderna i forskningsinriktning och vilka konsekvenser det får när lärares vetenskapliga grund förflyttas mellan olika forskningsfronter (Lindblad m.fl., 2024).

Under senare år har forskningen kring vetenskaplig grund i utbildning rört sig i och omkring ett antal dominerande teman. Ett centralt sådant handlar om lärares professionalisering och artikulerar att det svenska lärarkollektivet genom en stärkt vetenskaplig grund – kompletterad med systematiskt dokumenterad och därmed beprövad kollektiv erfarenhet – ska kvalificeras till en profession som uppfyller etablerade professionskriterier i linje med exempelvis den medicinska professionen (Brante, 2009). Andra och relaterade teman handlar om den forskningskun-

skap som ska underbygga svensk lärarprofession: hur den ska – eller kan – produceras, legitimeras, sammanställas, spridas och appliceras i policy och praktik. I sådana sammanhang har forskning relaterad till policyarbetet för en svensk skola på vetenskaplig grund även intresserat sig för hur olika aktörer och subjekt styr, samverkar, kommersialiserar eller påverkas av sådant policyarbete. Följande avsnitt avser att teckna en översiktlig bild av sådana forskningskonversationer. Dessa ska varken betraktas som åtskilda från varandra eller ordnade i en viss hierarki. I linje med avhandlingens ontologiska ramverk betraktas de tvärtom som överlappande forskningsdiskurser som samverkar med eller utmanar varandra i varierande grad. De verkar i ett ekosystem av olika policyaktörer, där policyidéer lånas, färdas, och rekontextualiseras mellan olika policyarenor – ibland på logiska och ibland på mer oförutsägbara sätt. I avhandlingen presenteras de därför som samexisterande teman snarare än som en ordnad taxonomi.

Vetenskaplig grund som svar på skolans kris

Nordin (2012) beskriver hur svensk skola har europeiserats genom transnationella diskurser kring kunskap och konkurrenskraft. Därtill har arbetsmarknadsorienterade tillväxtdiskurser i europeisk policy medverkat till en teknisk-instrumentalistisk eller teknokratisk kunskapssyn (se även Varkøy, 2013) där kunskapers värde främst knyts till deras potential att möta ekonomiska behov av olika slag i samhället eller näringslivet. Detta har gett upphov till en ökad krisretorik i svensk utbildningspolicy, vilken i sin tur vridit reformeringen av svensk skola åt ett mer reaktivt än proaktivt håll, där fokus i högre grad läggs på att lösa konkreta problem som upplevs existera i befintlig skola framför utvecklandet av en skola som rustar elever för en osäker framtid. Hallsén (2013) visar hur en liknande tendens framträder i lärarutbildningsrelaterad policy, som över tid alltmer fokuserat på att leverera lösningar på samtida utmaningar, ofta legitimerade av krisdiskurser, snarare än att bidra till framtidsorienterad skolutveckling. I Sverige förstärktes diskursen kring skolkrisen av landets försämrade resultat i internationella undersökningar som PISA och TIMSS i början av 2000-talet (Ringarp, 2016). Ett politiskt svar på denna krisdiskurs var att Sverige, som första nation i världen, fick ett tillägg i skollagen, vilken från 2010 års revidering reglerar att utbildning ska vila på vetenskaplig grund (SFS 2010:800). Skrivningen var en del av ett policypaket som syftade till att förbättra svenska skolresultat genom att professionalisera läraryrket i enlighet med det medicinska professionsfältet och andra etablerade professioner (Brante, 2009). Lundahl och Serder (2020), som undersökt hur auktoritativa referenser användes i svenska medietexter och politisk debatt om skolan under perioden 2000–2016, visar att PISA-resultat utgjorde den dominerande referenspunkten i dessa de-

batter. Utbildningsforskning refererades mer sällan, och de forskare som fick störst genomslag i mediedebatten representerade i huvudsak andra fält, såsom ekonomi, lingvistik och neurovetenskap. I förarbetena som föregick den nya skollagen (Prop. 2009/10:165) beskrevs begreppet vetenskaplig grund främst i relation till lärares vetenskapliga förhållningssätt. Skolverket har därefter tolkat och utvecklat begreppet så att det å ena sidan relaterar till innehållet i skolämnena och å andra sidan till metoder och processer för lärare att systematiskt och kontinuerligt utveckla sin undervisning (Skolverket, 2012).

Vetenskaplig grund som evidens

I kölvattnet av olika policyinitiativ för lärares professionalisering har talet om evidens ökat i utbildningsfältet och framträder i de senaste decenniernas forsknings- och policydiskurser som ett såväl centralt som omstritt policybegrepp med skiftande betydelser (se t.ex. Levinsson, 2013). Det samtida talet om evidens i och evidensproduktion för undervisning i Sverige kan övergripande delas in i tre olika förhållningssätt (Sundberg, 2021; se även Forsberg & Sundberg, 2018). Det första handlar om att ersätta vad som ses som subjektiva godtyckliga forskaromdömen med säkerställd evidens. Detta förhållningssätt återfinns vanligen i vetenskaper utanför pedagogiken, som exempelvis inom neurovetenskap, vetenskaper om lärande som tydligt lutar sig mot psykologi, statsvetenskap, ekonomi och IT. Den andra positionen handlar om att förkasta konceptet evidens och de antaganden som relaterar till konceptet när det gäller utbildning. Denna position, artikulerad av forskare från kvalitativa utbildningsforskningsfält, kritiserar vad som uppfattas som en alltför snäv kunskapssyn, vilken anses tränga undan andra metodologiska traditioner i utbildningsforskning, försvaga lärarprofessionens roll och positionera forskningsresultat främst som ett urvals- och legitimeringsverktyg. Kritik från denna position betonar alla utbildningsaktivitetens kontextuella karaktär, och att alla påståenden om generell påverkan därför blir missriktade. I denna diskussion hävdar kritikerna att en evidensförståelse inspirerad av det medicinska fältet (se t.ex. Robinson m.fl., 2021) riskerar att ytterligare begränsa det utbildningsvetenskapliga kunskapsområdet och förskjuta makt från lärare till externa experter (Biesta, 2007b; Evaldsson & Nilholm, 2009). Den tredje positionen, slutligen, företräder en syn på evidens inom utbildning som komplementär och förrespråkar en omprövning där relationer mellan det teoretiska och det empiriska omformuleras på konstruktiva sätt så att olika metodologiska angreppssätt, såväl rekonstruerande, kvantitativa som kvalitativa, kan hjälpas åt att synliggöra olika dimensioner. Sundberg (2021) menar vidare att en smal konceptualisering av vad som kvalificeras som evidens i utbildning lett till att tidigare utbildningsforskning kritiserats både i politiska kretsar och i media för att vara irrelevant för både

beslutsfattare och för utbildningsprofessionen. Mer specificerat uttrycker sådana röster att politiker inte får några konkreta svar på sina frågor och lärare inte får tydlig och konkret vägledning i sin undervisning.

Aktuell forskning visar att rektorer tenderar att efterfråga direkt applicerbara och tekniskt inriktade forskningsresultat som enkelt kan omsättas i undervisningsmetoder, och motiverar detta med att deras anställda lärare inte är intresserade eller orkar ta till sig forskningen annars (Levinsson, 2025). Dessutom kritiseras tidigare utbildningsforskning inom delar av akademien, utifrån att den skulle brista i kvalitet eller vara politiskt normativ. Enligt Sundberg (2021) härrör sådan kritik från diskurser om kunskap som kopplar forskningskvalitet och relevans till en teknisk rationalitet. Frågan om utbildningsforskningens applicerbarhet i lärarpraktik har även adresserats i relation till musiklärarprofession. Utifrån en nordisk kontext menar Nielsen (2009) att utbildningsforskning behöver vara en praktik med egna normer och krav som inte nödvändigtvis relaterar till de praktiker som studeras. En nyckelaspekt i forskning inriktad på musiklärares praktiker är, enligt Nielsen, att denna inte endast bör utgå från det befintliga utan behöver sikta bortom nuvarande situationer i musikundervisning och även intressera sig för vad musikundervisning skulle kunna bli. För att hantera den normativitet som oundvikligen finns i frågor om utbildningens utformning utan att forskningen blir ideologisk eller politiserad menar Nielsen att forskningen måste ske på sina egna vetenskapliga premisser, oberoende av tillfälliga musikpedagogiska praktiker och diskurser. Om forskningens oberoende ignoreras, varnar han, får vi opålitlig forskning anpassad till auktoriteter utanför forskarsamhället. Forskningens oberoende inkluderar därmed att forskningen måste avhända sig krav på omedelbar applicerbarhet (Nielsen, 2009).

Två dagsaktuella policyinitiativ som bidrar till diskurser som förordar en starkare evidensbaserad grund för lärares vetenskapliga grund är de statliga utredningarna om en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81) och om nya läroplaner (SOU 2025:19). I den förra betonas att lärarutbildningen i högre grad ska förmedla evidensbaserad forskning och särskilt fokusera på att lärarstudenter tillägnar sig evidensbaserade undervisningsmetoder. Läroplansutredningen (SOU 2025:19) i sin tur klargör att skolans undervisning ska baseras på "de bästa vetenskapliga förklaringarna" (s. 21). Detta uttryck antyder en evidensdiskurs och kan möjligen, i likhet med lärarutbildningsutredningen, indikera en kunskapssyn där evidensbaserade forskningsmetoder ges större legitimitet än exempelvis mer kvalitativa och tolkande metoder. I samma riktning pekar Riksrevisionens (2025) aktuella granskning (utförligare beskriven i avhandlingens inledningskapitel) som kritiserar bristande systematik i den statliga kunskapsstyrningen och förordar replikerbarhet och generaliserbar-

het som kvalitetskriterier för applicerbar skolforskning. Lärarutbildningsreformen (SOU 2024:81) framhåller vikten av att kognitionsforskning ges större utrymme i svenska lärarutbildningar, delvis på bekostnad av andra teoretiska perspektiv på lärande. Förslaget har kritiserats av röster vid olika lärarutbildningsinstitutioner, vilket i utredningstexten förklaras med att det finns en otillräcklig förståelse av kunskapsområdet. Utredningen föreslår vidare att kunskaper i kognitionsvetenskap skrivs in i lärarstudenternas examensmål för att säkerställa att området verkligen ges mer utrymme på de lärosäten som organiserar lärarutbildning. Att dessa ståndpunkter markeras så tydligt i utredningstexten visar på en pågående diskursiv kamp mellan olika policyaktörer i det svenska utbildningsfältet kring vad som ska räknas som viktig forskningskunskap för lärares vetenskapliga grund. Att kognitiva processer ges ett begränsat utrymme i svenska lärarutbildningar har även problematiserats i en aktuell studie, som visar att det främst är procedurkunskap som lyfts fram som vetenskapligt grundad lärarkunskap, medan andra kunskapsformer – såsom fakta, begrepp och metakognition – tenderar att hamna i skymundan. Den högre kognitiva processen att skapa tycks vara särskilt utelämnad enligt studiens resultat, vilket väcker frågor om hur lärarstudenter förbereds för de analytiska förmågor som behövs för kritisk reflexion och professionell autonomi (Sahlén m.fl., 2025).

Vetenskaplig grund som praktikhäna forskning

I svensk utbildningskontext visar Hallsén (2013) att strävan efter att akademisera lärarutbildning är en långvarig policyambition vars karaktär skiftat över tid, från tilltro till den pedagogiska vetenskapen under efterkrigstiden till krav på praxisnära forskning och forskningsanknytning efter att lärarutbildningen inkorporerats i högskolan. Denna skiftning har bland annat utmynnat i statliga policyinitiativ för att främja praktikhäna forskning för lärarprofessionen. Ett sådant initiativ är ULF (Utveckling, Lärande, Forskning) (Prop. 2016/17:50; SOU 2018:19), en samverkansform där avtal för gemensamma praktikhäna forskningsprojekt sluts mellan lärosäten med lärarutbildning och lokala skolor. Efter en försöksperiod mellan 2017 och 2021 permanentades denna samverkansform. Avtalstexten för de kommande 10 åren (2025-2034) preciserar att det nationella ULF-avtalet ska "etablera och vidareutveckla de processer och strukturer för samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän som utvecklats och fördjupats i anslutning till regeringsuppdraget 'Försöksverksamhet med praktikhäna forskning'" (Se Nationellt ULF-avtal 2025-2034 på webben, <https://www.ulfavtal.se/w/ul/dokumentation>). Sivhed (2025) problematiserar hur vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet förhåller sig till varandra inom ULF-satsningen, och menar att lärares beprövade erfarenhet ges

lägre legitimitet än vetenskaplig grund. Sivheds studie illustrerar, i likhet med Persson och Persson (2017), hur gränsdragningen mellan dessa policybegrepp är otydlig i svensk utbildningskontext. Carlgren (2020) ställer sig frågande till om det ökade fokuset på praktikinära forskning under senare år är ett tecken på ett paradigmskifte, eller om det snarare handlar om att "den pedagogiska starflocken [...] flyger dit pengarna och uppdragen finns" (s. 104). Carlgren urskiljer två positioner i debatten om praktikinära forskning. Den ena betonar den praktikinära forskningens potential att bidra till professionaliseringen av läraryrket genom en unik kunskapsbas direkt relaterad till lärares professionella uppgifter. Från denna position argumenteras att lärares aktiva deltagande i forskningen blir centralt för att identifiera forskningsfrågor som är relevanta för lärares yrkespraktik. Den andra positionen betraktar forskningsansatsen som ett verktyg för forskningsbaserad skolutveckling. Lärare förväntas utifrån denna position ta till sig och använda forskning som genereras inom akademien. Praktikinära forskning förstås som ett samarbete där forskare bidrar med vetenskaplig kunskap och lärare med praktisk erfarenhet. Distinktionen mellan praktiska och forskningsbara frågor tenderar att marginalisera yrkesfrågor, och positionera lärare som "'de andra' – de som ska studeras eller samverkas med" (s. 108) menar Carlgren och pekar på en möjlig paradigmatskift om den professionella styrningens plats i skolan och lärarprofessionens roll. En aktuell studie av Anderhag m.fl. (2024) kan tjäna som ett exempel från den första positionens intresse för hur praktikinära forskning kan utveckla lärarprofessionens kunskapsbas. Studien visar hur fyra kategorier av kunskapsprodukter – beskrivningar av kunnande, undervisningsdesign, didaktiska exempel och metodologiska redskap – kan genereras genom undervisningsutvecklande forskning där lärare och forskare samarbetar.

Aktörer och subjekt i policyarbete för en skola på vetenskaplig grund

Arbetet för att stärka svensk skolas vetenskapliga grund behöver förstås som ett kunskapspolitiskt projekt under ständig förhandling, präglad av ideologiska agendor och av strävanden att forma ett samhälle i linje med styrande politikernas visioner (Bjurhammer Birck, 2025). Historiskt och politiskt inbäddade diskurser formar inblandade aktörers förståelse av och relation till vetenskaplig kunskap (Sundberg, 2021). Hur forskning konceptualiseras av politiker, forskare och praktiker i utbildningsfältet – och i vilken utsträckning dessa konceptualiseringar överensstämmer och kommuniceras i detta ekosystem – påverkar de sätt forskningen kommer till användning (Mills m.fl., 2020; Fan & Popkewitz, 2020). Att forskare också blir policyaktörer, om än möjligen ofrivilligt, är en utgångspunkt i detta avhandlingsprojekt. Den sedan lång tid tillbaka förekommande idén att forskning bör, och skulle

kunna vara, politiskt neutral har utmanats på olika grunder i forskningsfältet (se t.ex. Dodillet & Lundin, 2024; Bacchi, 2012a). Denna avhandling tar som utgångspunkt att forskares professionella och etiska strävanden efter att främmandegöra sig inför det som beforskas behöver hållas isär från idén att en forskningsposition skulle kunna vara neutral, icke-positionerad och därigenom opolitisk i bred bemärkelse. I relation till avhandlingens ontologiska poststrukturella grundantaganden – som innefattar att även ontologiska antaganden är politiskt positionerade (Bacchi, 2012a) – gäller detta all forskning, och diskvalificerar inte på något sätt det kunskapsbidrag som forskning kan bidra med till rådande relevanta forskningsdiskurser.

Framväxten av forskningsmäklarorganisationer, i svensk kontext representerade av Skolforskningsinstitutet som etablerades 2015, har skapat nya relationer mellan forskning, policyskapande och undervisning. Mäklarorganisationer sammanställer och sprider systematiska översikter av befintlig forskning för att öka tillgängligheten för skolans professionella och för relevanta policyaktörer. Skolforskningsinstitutet har även publicerat en systematisk översikt riktad specifikt mot musikundervisning (Fredriksson m.fl., 2024). Diskurser som artikulerar att utbildningsforskning brister i kvalitet och relevans för beslutsfattare och lärare har fått större spridning på svenska utbildningspolicyarenor under senare årtionden. Talet om evidensbaserad forskning erbjuder här en diskurs som utlovar mer relevant forskning med potential att utveckla undervisningspraktiker, vilket legitimerar Skolforskningsinstitutets tillblivelse. En annan bidragande faktor är det internationella utbildningstävlande som exempelvis PISA-mätningen givit upphov till (Adolfsson m.fl., 2019). I början av 2000-talet riktades kritik mot att systematiska översikter vilade på antagandet att studier kan bedömas och vägas samman genom formaliserade procedurer som antingen inte tog hänsyn till forskarnas subjektiva omdöme och tysta kunskap eller inte tydliggjorde hur dessa fick betydelse när resultat aggregerades (Hammersley, 2001; MacLure, 2005). Kring 2010 intensifierades debatten om evidens och systematiska översikter även i svensk utbildningsforskning. Debatten präglades av olika positioner kring hur evidens skulle förstås och användas i utbildningssammanhang. Ursprungligen kretsade kritiken till stor del kring att problematisera att vetenskapliga ansatser och förhållningssätt importerades från andra fält, framför allt medicin, till utbildningsforskning. Denna kritik lyfte bland annat fram risken för att utbildnings komplexitet och kontextbundenhet osynliggörs (Evaldsson & Nilholm, 2009; Biesta, 2007b). Andra röster har argumenterat för en mer nyanseerad syn på evidens i skolan, och menat att evidensbaserad inte borde avfärdas men att användningen av evidens behöver anpassas till skolans specifika verklighet och villkor (Bohlin & Sager, 2011; Bohlin, 2010). Debatten har fortsatt under åren men har genomgått en viss förskjutning. Där diskussionen tidigare ofta

handlade om huruvida evidensbaserad hörde hemma i utbildning, har fokus alltmer kommit att handla om hur evidens ska användas för att vara meningsfull och relevant i pedagogiska sammanhang. Exempelvis har mäklarorganisationer problematiserats för att ha en icke-pluralistisk syn på vilken forskning som anses värdefull och för att producera översikter som prioriterar forskningsansatser som utvärderar effekter av interventioner framför annan typ av forskning. Från forskarhåll har betydelsen av att även inkludera konfigurativa översikter lyfts fram, det vill säga översikter som också omfattar andra typer av forskningsansatser, exempelvis kritiska och praktikinära sådana (Levinsson & Prøitz, 2017; Levinsson, 2019). På senare år har svenska forskningskonversationer om aggregerad utbildningsevidens exempelvis fokuserat hur epistemologiskt breda och reflekterade sammanställningar som kopplar till samhälls- och demokratiutveckling kan produceras (Nilholm m.fl., 2021, 2022) och hur översikter hanterar spänningen mellan det kontextuella och det generella i forskning (Hirsch m.fl., 2022).

Adolfsson m.fl. (2019) pekar på att Skolforskningsinstitutet har att hantera två fundamentalt olika idéer kring hur forskning relaterar till praktik. Å ena sidan premieras praktikbaserad och därmed kontextspecifik forskning, å andra sidan produceras systematiska forskningsöversikter där individuella studier aggregeras till generaliserbar evidensbaserad kunskap om vad som anses vara de bästa undervisningspraktikerna i olika didaktiska sammanhang. Denna evidensbaserade kunskap kan sedan spridas neråt i policykedjan till lärare som kan applicera den i sin undervisning. Här menar kritiker att resultaten av systematiska forsknings-sammanställningar presenteras alltför förenklade och onyanserade, vilket riskerar att urvattna forskningsresultat och positionera lärare som en yrkesgrupp som behöver förenklade förklaringar som är lätta att ta till sig. Styrande policy föreskriver att Skolforskningsinstitutets systematiska sammanställningar ska utformas i samarbete med representanter från svensk skola. Kritiska röster menar att detta riskerar att marginalisera forskare till förmån för skolpersonal och reducera forskarna till tekniker och metodologiska experter (Adolfsson m.fl., 2019). Andra forskarröster i utbildningsfältet menar att kritiken mot Skolforskningsinstitutets forskningsöversikter tar sig alltför polariserade uttryck och att diskussionen istället borde ägnas åt att noggrant utvärdera olika metodologiers styrkor och svagheter. Den onyanserade debatten kan bero på att Skolforskningsinstitutet hittills framställt systematiska översikter som produkter av en formaliserad och oproblematiserad process, fri från subjektiva forskarbedömningar. Större transparens – där deltagande forskares omdömen och deras betydelse i granskningsprocesser tydliggörs – skulle kunna öka förtroendet för institutet och motverka kritiken om att framtagandet av översikterna vilar på en idealiserad uppfattning av vetenskaplig

praktik (Linell m.fl., 2024). Relaterat till denna diskussion visar Kalmendal (2025) i en nyligen publicerad avhandling hur evidenssynteser inom kvantitativ utbildningspsykologi som fått stort policygenomslag uppvisar allvarliga metodologiska brister. Avhandlingen granskar bland annat Hatties inflytelserika forsknings-syntes *Visible Learning* (Hattie, 2009) och visar på bristande reproducerbarhet av de rapporterade effektstorlekarna. De systematiska översikter som ingick i avhandlingen andra studie konstateras till stor del ha hög risk för bias. Sammantaget indikerar resultaten att delar av den evidensbas som åberopas i iscensättningar av policy vilar på osäkrare vetenskaplig grund än vad de evidensanspråk som cirkulerar i utbildningsfältet ger sken av.

Aktuell forskning visar även hur kommersiella krafter tar del i policyarbetet för utbildning på vetenskaplig grund genom att konstruera kompetensutvecklingsbehov hos vissa lärargrupper (Hesslow m.fl., 2024) eller genom att relatera och översätta forskning till säljbara produkter och värden (Ideland & Serder, 2023). De skolkrisnarrativ som cirkulerar inom utbildningspolicyfältet kan också bana väg för kommersiella initiativ, genom att olika policylösningar lanseras där kommersiella aktörers medverkan betraktas som självklar (Ideland m.fl., 2021; Evaldsson & Nilholm, 2009). Aktuell forskning indikerar att kommersiella aktörer oftare riktar sig mot grundskolan än gymnasiet. Vidare fokuserar dessa aktörers satsningar i högre grad på att stödja lärares arbete med elevers individuella egenskaper än på mer kollektiva och samhällsinriktade områden. Dessutom tycks kommersiella aktörers intresse för lärarledda praktikinära utvecklingsinsatser vara relativt lågt (Levinsson m.fl., 2023). Andra studier har intresserat sig för hur lärare och skolledare deltagit i arbetet med att implementera policy för utbildning på vetenskaplig grund. Åman och Kroksmark (2018) undersökte exempelvis grundskollärares förståelse av vetenskaplig grund i ett kompetensutvecklingsprojekt som syftade till att utveckla lärares vetenskapliga och didaktiska kompetens. Utifrån resultatet problematiseras de lärare som lutar sig mot egna yrkeserfarenheter när de anammar eller förkastar forskningsbaserade undervisningsförslag då de, enligt författarna, har "en snäv syn på vetenskapsbegreppet, som grundar sig på en kritisk selektion av forskningsgrundad kunskap" (Åman & Kroksmark, 2018, s. 209). Att en sådan kritisk selektion även skulle kunna förstås som ett uttryck för professionell integritet lyfts inte fram av Åman och Kroksmark (2018), vilket gör studien till ett illustrativt exempel på policyforskning där utbildningsprofessionella positioneras som policysubjekt och verkställare av top-down-policy. I denna forskningsdiskurs konstrueras lärares vetenskapliga grund som förmågan att tillämpa forskningsresultat enligt urval och definitioner definierade av andra aktörer än lärarna själva. I en annan studie undersöks hur rektorer i en svensk kommun tolkar och realiserar

policyarbete för en skola på vetenskaplig grund lokalt (Lundqvist & Westerlund, 2024). Studien identifierar fyra strategier rektorerna använder: att integrera ett vetenskapligt förhållningssätt i redan etablerade processer (exempelvis systematiskt kvalitetsarbete); att utveckla reflexiva kulturer genom att uppmuntra lärare att dela erfarenheter med kollegor och våga ifrågasätta egna antaganden; att utveckla lärares analytiska och reflekterande förmågor; samt att stärka sitt eget ledarskap genom att föregå med gott exempel som kunskapsledare. Även i denna studie tas policyn som en given utgångspunkt trots studiens policykritiska metodologi (policy enactment, se Ball m.fl., 2012). Studien lyfter visserligen fram komplexiteten i rektorers policyarbete och kontextuella faktors betydelse, men problematiserar inte hur policyarbetet i sig får diskursivt inflytande över olika policysubjekts professionella liv.

En mer policyproblematiserande ansats syns dock i Levinssons (2025) studie av rektorers förhållningssätt till forskning och forskarsamverkan i ljuset av de nyliberala managementideal som influerat samtida policyreformer i Sverige. Studien visar hur rektorernas olika positioneringar gentemot forskning och forskare i skolan producerar både pedagogiska, akademiska, sociala, ekonomiska och politiska värden. Sådana värden kan exempelvis handla om att legitimera övergripande kollektiva skolutvecklingsaktiviteter kring vissa utvalda teman; underhålla och förbättra arbetsmiljö och skolkultur; locka behörig skolpersonal; retoriskt hantera ifrågasättande vårdnadshavare eller polymotsträviga lärare samt styra forskningsrelaterade aktiviteter mot "viss forskning som konstrueras som en tillgång, vilket kan ställas mot att den svenska skollagens påbud om vetenskaplig grund är öppen" (Levinsson, 2025, s. 98). Levinsson problematiserar att de synliggjorda positioneringarna, där skolledares policyintressen utmanövrerar lärare och andra aktörer, undergräver diskurser om lärardrivna forskningsinitiativ som skulle kunna utmana nyliberala managementideal och stärka lärarnas professionella agens. Att lärare främst positioneras som forskningskonsumenter av olika aktörer på varierande policyarenor problematiseras i få empiriska polycystudier. Detta trots att det motsäger tidigare ambitioner i reformer och lärarutbildning om att öka lärares direkta och självständiga deltagande i evidensproduktionen för lärarprofessionens vetenskapliga kunskapsbas (Levinsson, 2025; Carlgren, 2010). Som genomgången visar är det få tidigare polycystudier som granskar iscensättningar av policy för vetenskaplig grund som en meningsskapande praktik i sig. Föreliggande avhandling bidrar i detta avseende med en kritisk granskning av hur policyarbete för utbildning på vetenskaplig grund bidrar till meningsskapande och sanningsanspråk i relation till svensk lärarprofession. Då avhandlingen använder musiklärarprofessionen som analytiskt case behöver studien även relateras till tidigare forskning om musikläraryrket.

Forskning om musiklärarprofession

I kommande avsnitt diskuteras relevanta nedslag i tidigare forskningskonversationer om musikläraryrket som profession. Mer specificerat avhandlas forskning som undersöker professionens bevekelsegrunder och kunskapsbas samt hur musiklärare formeras som professionellt kollektiv. Vidare diskuteras förståelser och förhandlingar kring musiklärares professionella identitet, legitimitet, policy-aktörskap och policy-subjektskap. Genomgången fokuserar främst nordiska utbildningskontexter men relateras även till internationell forskning för att bredda bilden.

Musiklärarprofessionens bevekelsegrunder och kunskapsbas

Englund och Solbrekke (2015) förklarar professionalism som kvaliteten på lärares professionella kunskaper och färdigheter och professionalisering som strävanden att öka yrkeskårens autonomi, status och legitimitet. De två samverkar dock, då en yrkesgrupp som uppnår hög grad av professionalisering också får makt över kvalitetsfrågan, det vill säga att avgöra vad som är god professionalism. Evans (2008) menar i linje med detta att professionalism ska förstås som den kollektivt delade praxis som är förenlig med allmänt vedertagna gemensamma avgränsningar av yrkets syfte, status, expertis och den etik som ligger till grund för denna praxis. Evans skiljer vidare mellan professionalism som gemensam och professionalitet som enskild, det vill säga den individuella yrkesutövarens kompetens. Inom musikutbildning, och särskilt inom högre musikutbildning, finns dock ett stort fokus på professionella individer, exempelvis enskilda högt ansedda instrumentlärare på musikutbildningar med hög status.

Den teoretiska kunskapsbasen för musikundervisning integrerar kunskap från både musikvetenskap och utbildningsvetenskap, vilka i sin tur integrerar kunskap från flera discipliner. Musiklärarprofessionens yrkestradition innehåller även etablerade undervisningspraktiker som ej är vetenskapligt grundade utan traderats inom professionen. Ett exempel är den flera århundraden gamla mästar-lärling-traditionen inom instrumentundervisning. Även inom klassrumsbaserad musikundervisning och undervisning i ensemblespel bygger många undervisningsmetoder på traderad erfarenhetsbaserad praxis (Bröske Danielsen & Johansen, 2012). Georgii-Hemming (2017) beskriver musikämnet som både socialt och kulturellt till sin funktion och menar att musikundervisning främst bygger på musikaliska uttryck och erfarenheter och fokuserar processer snarare än slutresultat. Det didaktiska underlaget för musik som skolämne i nordiska länder bygger därtill på en heterogen och mångfacetterad kunskapsbas som inbegriper vetenskapliga, konstnärliga och hantverksmässiga dimensioner, centrala för musiklärares didaktiska praktiker

(Nielsen, 2010). Etablerad professionsteori gör gällande att professionell yrkesutövning vilar på specialiserad kunskap förvärvad, åtminstone delvis, genom formell utbildning (Freidson, 2001). I vilken grad formell utbildning förutsätts för professionellt musiklärarskap varierar dock mellan de policyarenor där musiklärarskap konstitueras och regleras (Hanken & Johansen, 2021). Kunskapsfältet musikpedagogik utgör ett nordiskt och internationellt vetenskapsfält med egna vetenskapliga tidskrifter. Trots detta har fältet begränsad kontroll över sina egna yrkespraktiker (Angelo & Georgii-Hemming, 2014). Musiklärarens praktik och kunskap delas av Holgersen och Burnard (2013) in i områdena vardagspraktik och vardagserfarenhet, professionell praktik och professionell kunskap samt vetenskaplig praktik och vetenskaplig kunskap. Holgersen (2017) beskriver hur det vetenskapliga perspektivet blir en viktig resurs för musiklärarstudenter, vilka behöver både vardagliga och vetenskapliga kunskaper för att erövra ett epistemologiskt ledarskap i sin professionella praktik. För att nå dit behöver de öva sig i att växla mellan att undervisa och att utforska sin egen undervisningspraktik. Genom att växla mellan närhet och distans i förhållande till den egna praktiken kan musiklärarstudenter utveckla en förmåga att ompröva egna föreställningar och därigenom uppnå ett självreflexivt och kritiskt förhållningssätt till sin professionella praktik (Holgersen, 2017).

Generellt i utbildningsfältet har synen på vad som konstituerar lärarprofessionalism skiftat över tid, med olika policyideal som betonat olika kunskapsformer. Under vissa perioder har rådande policydiskurser betonat lärares hantverk i klassrummet, förmågan att organisera undervisning och läraren som konstnär med intuition för att leda elever. Under andra perioder har fokus förskjutits mot vetenskaplig grund, evidensbaserade metoder och ett forskningsbaserat förhållningssätt (Mikhaylova m.fl., 2024). Under de senaste 20 åren har varningar rests för att reflexiva och teoretiska domäner av lärares kunskap riskerar att utmanas av ett alltför ensidigt fokus på erfarenhetsbaserad kunskap (Beach & Bagley, 2012, 2013). Zimmerman Nilsson (2017) synliggör hur sådana tendenser tar sig uttryck i generell lärarutbildning. I studiens gruppssamtal positionerar lärarutbildare sin praktik-erfarenhet som överordnad akademisk kunskap och konstruerar utbildningsuppgiften i första hand som att förebilda för lärarstudenter hur man undervisar snarare än att integrera teoretisk reflektion. Praktisk och teoretisk kunskap konstrueras därigenom som varandras motsatser. Studien synliggör hur reflexiva och kritiska dimensioner i lärarutbildningen riskerar att trängas undan när ett träningsparadigm dominerar. Alvunger och Wahlström (2017) visar att kurslitteraturen i de fyra svenska lärarutbildningsprogram som studien undersökt i hög grad utgörs av anpassade läroböcker, antologier och monografier där forskningsresultat tolkats och sammanfattats av andra. Endast omkring en tiondel av litteraturen i de analyserade kursplanerna utgörs av vetenskapliga artiklar, vilket begränsar lärarstudenters möjlig-

heter att självständigt granska och avväga forskningens förstahandskällor. Från ett professionsforskningsperspektiv menar Brante (2010) att en professions praktiska och vetenskapliga kunskap båda är kopplade till, och styrda av, en gemensam förståelse av verkligheten, eller med Brantes ord "grundläggande ontologiska modeller" (s. 858, författarens översättning), som skiljer sig från vardagskunskap. Vetenskaplig kunskap om underliggande principer och mekanismer (know-why) kopplas till professionell praktik där denna kunskap kommer till uttryck i konkreta interventioner (know-how). I utbildningsforskning med specifikt fokus på musikhärlärlarprofessionen har professionell know-how beskrivits som en kunskap som ofta ses som en giltig teorikälla i sig själv, kulturellt konstruerad genom att lärare strävar mot "idealiserade och förverkligade identiteter av den 'rätta personen' för jobbet som musikhärlärlare" på den aktuella arbetsplatsen (Perkins & Triantafyllaki, 2013, s. 6). Nielsen (2009) menar att en utmaning med att presentera forskningsresultat som musikhärlärlare direkt kan applicera i undervisning är att musikhärlärlares professionella verksamhet svårligen kan reduceras till isolerade faktorer för vilka tydliga svar kan ges. Nielsen pekar på att musikhärlärlares reflektioner, beslut och handlingar inte bara påverkas av forskning utan även av tradition, olika auktoriteter i musikfältet samt professionella och personliga erfarenheter. Musikhärlärlare löser härav ofta problem i sin undervisningspraktik utifrån en erfarenhetssfär som utvecklas av lärarna själva över tid. Detta betyder dock inte att musikhärlärlare är opåverkade av forskningsresultat. Nielsen menar vidare att forskning har visat att lärare med vetenskapligt grundad utbildningsbakgrund tänker och agerar annorlunda än lärare utan sådan bakgrund. Denna forskningsgrund visar sig ofta i en didaktisk reflexivitet som i sin tur bygger på begrepp och metoder utvecklade i forskning (Nielsen, 2009). Froehlich (2007) poängterar att professionell praktik inbegriper att "erkänna och omfamna oundvikliga osäkerheter" (s. 15, författarens översättning) och att det krävs professionellt mod och kompetens att arbeta med sådana osäkerheter. Froehlich menar att musikhärlärlarpraktik som okritiskt följer rutiner utan att göra egna professionella bedömningar kan leda till en juridisktionell sårbarhet som försvagar musikhärlärlaryrkets professionella status. I nordisk kontext pekar Georgii-Hemming (2017) på att ett starkt fokus på utvärdering och bedömning riskerar att leda till en professionell ängslighet bland lärare, och i förlängningen "en rädsla för de egna initiativen" (s. 76). Holgersen och Burnard (2013) menar att musikhärlärlarprofessionen behöver utvecklas mot att bli mer kreativ och innovativ för att kunna möta ett föränderligt kunskapssamhälles krav på effektiv utbildning och snabbt lösa lokala problem som uppstår. Sådana kvaliteter utvecklas enligt författarna främst genom samverkan. De menar vidare att elever inte kan förväntas bli kreativa i en miljö som inte tillåter musikhärlärlarna själva att utveckla och använda sin kreativitet (Holgersen & Burnard, 2013).

Musiklärare som professionellt kollektiv

Begreppet profession syftar inte i första hand på individer med liknande arbetsuppgifter utan fångar en sammanslutning av yrkesutövare som delar gemensamma professionella handlingar. Inom tidigare forskning om musiklärarprofession har detta kollektiva perspektiv bland annat diskuterats utifrån frågor om inkludering och exkludering. Angelo och Georgii-Hemming (2014) poängterar de stora skillnaderna mellan musiklärare och klassiska professioner som läkare eller advokater, exempelvis när det gäller i vilken grad yrkesfälten är reglerade av lag, vad lärares professionella kunskap egentligen består av, hur professionell kvalitet bedöms och hur det avgörs vem som inkluderas respektive exkluderas i professionen. Inom etablerad professionsteori representerar professioner och deras yrkesutövare den högsta kunskapsnivån inom ett specifikt expertisområde (Svensson & Svensson, 2019a). Professionens styrka hänger samman med hur stor skillnaden är mellan den specifika kunskap professionen förvaltar och den allmänna kunskapen i samhället. För musiklärare kan sådan specifik kunskap innefatta teoretiskt skilda domäner, exempelvis musikteori och didaktik (Angelo, 2016). Enligt Svensson och Svensson (2019b) bygger en yrkesgrupps professionella legitimitet och expertstatus på en delad och brett erkänd kunskapsbas av både forskningsbaserad och erfarenhetsmässig kunskap som är kollegialt utvecklad och förankrad inom professionens eget kunskapsfält. En gemensam yrkesetik inriktad på att tjäna allmänhetens eller de klienters intressen som professionen betjänar, samt ett arbete som kräver förtroende grundat på autonomi, diskretion och kollegialt beslutsfattande, utgör ytterligare kännetecken för professioner. Professioner organiseras vidare i intresseorganisationer som representerar och verkar för professionens intressen samtidigt som de strävar efter att monopolisera yrket (Svensson & Svensson, 2019b). I svensk kontext kan sådana organisationer utgöras både av fackföreningar och andra, mer specifika, professionsorganisationer. Lilja (2014) påpekar att lärarfackens framväxt i Sverige har präglats av socialdemokratins partnerskapsrelation med staten, vilket positionerar dem som politiskt betydelsefulla i relation till statens policyarbete för att professionalisera svenska lärare. Fackföreningars policyengagemang har vid vissa tillfällen även kritiserats för att bidra till en avprofessionalisering av svenska lärare, exempelvis genom att reproducera professionaliseringsdiskurser som inskränker lärares professionella agens (Lilja, 2014).

Musiklärarprofessionen kan förstås som politiskt konstruerad både genom att staten reglerar vilka som ges rätten att bedriva musikundervisning i grund- och gymnasieskola och genom att examensmålen i musiklärarutbildningar reglerar vilka som ges tillträde till musiklärarprofessionen (Bröske Danielsen & Johansen,

2012). En professionsutmaning är att skapa och upprätthålla etiska och kvalitativa grindvakter till professionen, exempelvis genom krav på formella examina eller specifik certifiering. I nordisk utbildningskontext skiljer sig kraven för professionell inkludering åt betydligt även inom musiklärarprofessionen, utifrån utbildningssammanhang och -traditioner, vilket enligt Angelo (2016) gör det svårt att definiera avgränsningarna för en gemensam musiklärarprofession. Mandatet att undervisa barn och unga i musik positionerar musiklärare inom diskursiva makt- och ansvarsrelationer. Därtill verkar musiklärare inom domänspecifika kunskapsstrukturer och diskurser som konstituerar deras professionella identitet och formar interaktioner mellan musiklärarprofessionella. Sådana interaktioner medieras genom materiella och diskursiva artefakter som är historiskt och kontextuellt konstituerade, vilka både reproducerar musiklärarens kunskapsbas och reglerar deras relationer till andra professioner (Bröske Danielsen & Johansen, 2012). Ur ett amerikanskt forskningsperspektiv poängterar Bowman (2007) att musiklärarens individuella kompetens behöver resonera med musiklärarens kollektivt samägda definition av musiklärarprofession, det vill säga att musiklärare ser sig som en självdefinierande elit med skickligheter och kunskaper som kräver specialiserade studier och fortbildning. Bowman lyfter fram den kollektiva professionsförståelsens funktion att exkludera yrkesverksamma i närliggande fält från musiklärarprofessionen, såsom musiker eller lärare i andra ämnen. Han problematiserar dock att sådana gränsdragningar riskerar att exkludera musiklärare med kulturella bakgrunder som skiljer sig från de som återspeglas i musiklärarutbildningens praxis. En större bredd inom professionen behöver eftersträvas utan att kompromisser görs med musiklärarpraktikens professionella standarder. Annars, menar Bowman, riskerar musiklärare att reduceras till "inte så mycket en profession som en klubb" (2007, s. 120, författarens översättning). Bowman (2009) menar vidare att det blir missvisande att påstå att professionell kunskap om musikundervisning skulle produceras av forskare för att sedan anammas av praktiker. En sådan teknologisk syn medför risken att "forskning blir reducerat till en process som finjusterar relationen mellan medel för instruktion och förbestämda mål och professionell kunskap blir reducerat till instruktionsmetoder" (Bowman, 2009, s. 3, författarens översättning). Det centrala syftet för forskning om musiklärarpraktik är enligt Bowman snarare att underlätta för professionella musiklärare att bli mer omdömesrika och kreativa i sin didaktiska problemlösning. För detta krävs att de filosofiska aspekterna av professionens kunskapsbas inte reduceras till ett antal vedertagna doktriner avsedda att bidra till musikämnets försvar. Utbildningsfilosofisk problematisering har potential att bidra till en kritiskt reflekterad och teoretiserad musiklärarpraktik, men det förutsätter, enligt Bowman (2009), att musiklärarprofessionen fortlöpande eftersträvar "ifrågasättande, motstånd, transformation och förändring" (s. 5, författarens översättning).

I ett svenskt forskningsprojekt, som undersökt ansökningsförfarandet till svenska musiklärarutbildningar, har Sandberg-Jurström m.fl. (2022) studerat det professionella grindvaktande som sker när jurymedlemmar bedömer och diskuterar de ansökande elevernas spelprov. Studien visar hur medlemmar i dessa jurygrupper återkommande fäller omdömen som faller utanför deras professionella expertis. Exempelvis diskuteras ansökandes lämplighet för musikläraryrket utifrån deras val av klädstil eller utifrån jurymedlemmarnas privata spekulationer om de sökandes beteenden och personlighetsdrag. En annan artikel i samma forskningsprojekt (Lindgren m.fl., 2021) diskuterar hur jurymedlemmar återkommande hänvisar till omsorg om de sökande studenterna för att motivera avslag, exempelvis för att motivera underkännande av vissa sökande med att dessa av olika personliga skäl inte skulle trivas i ett kommande arbetsliv som musiklärare. Här blir omsorg en makt-teknologi och jurymedlemmar vid ansökningsprov till högre musikutbildning blir professionella grindvakter som normerar de grunder på vilka det avgörs vem som passar för musikläraryrket och vem som bör utestängas. Genom sitt sätt att resonera synliggör jurymedlemmarna sina epistemologiska antaganden om vad som är möjligt att lära och utveckla genom en musiklärarutbildning (Lindgren m.fl., 2021; Sandberg-Jurström m.fl., 2022) – antaganden som blir direkt avgörande för vilka som inkluderas respektive exkluderas från musiklärarprofessionen. Juryarbetet vid ansökningar till svenska musiklärarutbildningar blir således både en etisk och epistemologisk praktik, men också en policypraktik där jurymedlemmarna blir policy-aktörer som får makt att avgöra vilka som ges inträde till musiklärarprofessionen.

Musiklärares professionsförståelse

Musiklärares professionella självförståelse och hur denna påverkar yrkesfältet har problematiserats såväl i internationell som i nordisk forskning och musiklärares professionella identitetsskapande framställs sammantaget som ett komplext fenomen. Från ett svenskt perspektiv beskriver Bladh (2004) hur musikläraryrket i början av millenniet på flera sätt påminde mer om ett arbetarklassyrke än ett akademikeryrke i Sverige, bland annat genom frånvaron av karriärmöjligheter. Studien visar att grundskollärararbete hade lägst status och vid denna tid ofta fick funktionen av ett mellanlandningsjobb för musiklärare som hoppades att senare kunna få anställning på ett gymnasium eller i musik- eller kulturskolan. Grundskollärarna i musik hade enligt studien svårt att hävda ämnets status och position gentemot såväl elever som kollegor och skolledare. Dock upplevde musiklärarna i studien att julspel och andra musikaliska aktiviteter vid terminsavslutningar medverkade till en viss grad av ökad samhörighet mellan musiklärarna och deras elever, kollegor och chefer genom musikämnets möjligheter att visa upp skolan för allmän-

heten. I de grundskolor där musikprofilklasser infördes åtnjöt däremot musikämnet både högre status och mer resurser, samtidigt som musiklärarna uppbar högre lön (Bladh, 2004). Studier av nordisk musiklärarutbildning från början av 2000-talet illustrerar hur musiklärarens professionella självförståelse formats i ett spänningsfält mellan olika kompetensområden och kunskapsdimensioner. Ferm (2008) visar att svensk musiklärarutbildning kan fungera som en arena som ger möjligheter att forma en professionell musikläraridentitet där både musikaliska och pedagogiska kompetenser ingår. För att detta ska ske är det dock viktigt att reflektioner om studentens egna erfarenheter, lärande och identitetsutveckling sker och att sådana reflektioner utmynnar i en professionell självmedvetenhet. Houmann (2010) synliggör vidare hur musiklärarutbildares personliga praktikerfarenheter i hög grad styr den utbildningsprocess genom vilken blivande musiklärare formas, där förhållningssätt och värderingar ofta överförs oartikulerat genom handling, vilket försvårar för studenter att uppfatta och förhålla sig till de kunskapsgrunder som utbildningen vilar på. Holgersen och Burnard (2013) menar att en springande punkt i professionellt musiklärarskap handlar om att låta en mångfald av specifika kunskaper bringas till dialog med varandra genom didaktisk reflektion, och ett sätt att åstadkomma detta är att låta musiklärarstudenter engageras i, och även bedriva, forskning på olika sätt under utbildningen. Sammantaget pekar dessa studier på vikten av att träna studenternas förmåga att reflektera i och över sin praktik. Behovet av att musiklärarstudenter i högre grad bör engageras i forskning under sin lärarutbildning, har adresserats i Sverige genom 2011 års lärarutbildningsreform (Prop. 2009/10:89; SOU 2008:109), som bland annat införde krav på vetenskapliga examensarbeten på avancerad nivå. Utifrån en norsk kontext visar Onsrud och Kvinge (2023) på utmaningar för lärarutbildningsinstitutioner att balansera träning i praktiska lärarförmågor med akademiska färdigheter såsom teoretisk kunskap och akademiskt skrivande. Den akademiska orienteringen kan även relateras till ambitioner att legitimera universitetsstatus. Studien synliggör också spänningar inom norsk musiklärarutbildning kring huruvida konstnärlig forskning utan didaktisk inriktning kan räknas som professionsinriktad. Därtill pekar Onsrud och Kvinge på en diskursiv spänning mellan traditionsbevarande och framtidsinriktade positioneringar av musiklärarutbildning. Angelo (2016) beskriver musiklärarens professionsförståelse som heterogen, då musiklärarens expertis och mandat skiljer sig väsentligt mellan skolformer och mellan skola och musiklärarutbildning. Därtill inleds individens musikspecialisering ofta i ung ålder, vilket kan medföra att den professionella och den personliga identiteten hos de som senare väljer att bli musiklärare redan kan ha sammanflätats under lång tid. Därför är det inte ovanligt att en yrkesperson som har sin huvudsakliga inkomst från en musiklärartjänst likväl definierar sig som musiker eller kompositör i första hand

(Mills, 2004). I vilken grad musiklärares professionella självförståelse främst bygger på en musikeridentitet, en läraridentitet eller en sammanflätning av dessa två är en fråga som behandlats i flera studier inom forskning som intresserat sig för musiklärarprofessionen (se t.ex. Bladh, 2004; Froehlich, 2007; Regelski, 2012a, 2012b).

Musiklärares professionella legitimitet

Musiklärarprofessionens politiska legitimitet, och vad denna legitimitet består i, har problematiserats i både nordisk och internationell forskning. Varkøy (2013) beskriver hur musik i allt högre grad legitimerats i utbildning som en "strategi för allt" (s. 40, författarens översättning), genom de fördelar den påstås bidra med till utbildningsmål utanför ämnets egna läroplaner. Att kultur instrumentaliseras och kopplas till teknisk rationalitet, ekonomisk tillväxt och "produktion av anpassningsbarhet" (s. 40, författarens översättning) enligt nyliberal logik, speglar enligt Varkøy bredare samhällseliga tendenser. I sin kritik av sådana diskurser efterlyser Varkøy en problematisering av utilitaristiska sätt att tänka om musikundervisning (Varkøy, 2013). Evidensläget kring musikundervisningens överföringseffekter på kognition, övergripande skolresultat och andra utommusikaliska områden är dock inte entydigt utan föremål för pågående internationell debatt (Sala & Gobet, 2020; Bigand & Tillmann, 2022; Román-Caballero m.fl., 2022; Vincenzi m.fl., 2024). Trots cirkulerande utilitaristiska diskurser om musikundervisning har legitimiteten för estetisk undervisning försvagats på gymnasienivå i Sverige (Lilliedahl, 2013, 2022, 2023). Lilliedahl (2022), som analyserar strukturella skäl till att estetisk kunskap inte längre betraktas som kärnkunskap i svensk gymnasieskola, visar att kunskapshierarkier i utbildningspolicy systematiskt marginaliserar estetiska ämnens epistemiska legitimitet. Studien synliggör att legitimeringsargument för estetisk utbildning som bygger på resonemang om överförbara kompetenser oavsiktligt även bidrar till ämnesområdets icke-autonoma kunskapsstatus (Lilliedahl, 2022). Liknande legitimitetsdiskussioner har förts internationellt. Regelski (2012a) menar, utifrån ett amerikanskt forskningsperspektiv, att musikläraryrkets professionella existensberättigande utgörs av musikundervisningens konkreta positiva verkningar på elevers liv. Regelski (2002, 2009) varnar för att idéer om god undervisning kan reduceras till idéer om goda metoder och menar att musiklärarprofessionen hamnat i en legitimitetskris genom att förlita sig på försvarsinriktad retorik framför att artikulera och synliggöra de konkreta bidrag musikundervisning ger till människors liv. Kertz-Welzel (2023) problematiserar, från en tysk kontext, oreflexiva anspråk på att musikundervisning per automatik leder till social förändring av önskvärt slag. Dels menar hon att det krävs en kritisk medvetenhet om att musik även kan medverka till negativ

samhällsutveckling, dels att värdet av musikundervisningens konstnärliga aspekter, utan andra förlängda nyttosyften, behöver värnas om inte musikämnet ytterligare ska instrumentaliseras. En positionering av musikhärore främst som sociala förändringsagenter riskerar att minska deras utrymme för att utveckla elevers musikaliska kunnande och erbjuda konstnärliga erfarenheter (Kertz-Welzel, 2023).

Musikhärore som policyaktörer och policysubjekt

Tidigare forskning om musikhäroreprofessionen diskuterar också musikhäroren som aktör och subjekt i förhållande till utbildningspolicy. I svensk kontext visar Zandén och Ferm Thorgersen (2015) hur detaljerade kunskapskrav och explicita kursplaner i skolreformen 2011 haft negativ påverkan på grundskolelärares upplevda agens i musikundervisning. Detta beror enligt författarna främst på att ett starkt fokus på bedömning minskat tidsutrymmet för kollektivt, kreativt och kommunikativt arbete samt lett till ökad oro och arbetsbelastning för såväl musikhärore som elever. I linje med en sådan utveckling visar Skolverkets (2015) nationella utvärdering hur instrumentell färdighetsträning i högstadiets musikundervisning tenderat att prioriteras högre än aktiviteter som kan ge eleverna musikaliska helhetsupplevelser. Ostendorf (2023) visar, genom en genealogisk analys som sträcker sig från 1950-talet fram till 2000-talets inledande decennier, hur konstruktioner av svensk musikhäroreprofession i musikhäroreutbildning och i statliga policytexter genomgått diskursiva brott. Dessa brott innefattar förskjutningar i musikhärores positionering mellan kulturellt samhällsansvar och marknadsorientering, bildning och nytta, praktikerorientering och akademisering. Hanken och Johansen (2021) lyfter fram att musikhärores agerande till stor del formas av individuella, ofta implicita, antaganden om hur musik bör undervisas. Sådana praxisteorier behöver medvetandegöras och artikuleras om de ska bidra till en rationell och värdekoherent grund för professionell praktik och välgrundad professionell samverkan. Musikhärore behöver därtill vara både förberedda och villiga att kontinuerligt utveckla sin musikspecifika kompetens genom hela yrkeslivet (Hanken & Johansen, 2021). Även om professionell utveckling är en del av musikhärores yrkesliv bör idéer om att musikhärore ska vara ständigt anpassningsbara problematiseras, menar Karlsen (2019). Hon uppmanar till aktivistiskt motstånd mot nyliberala diskurser som framställer musikhärore som marknadsanpassade professionella subjekt, där "vad som räknas som professionella kvalifikationer är ständigt i rörelse" (s. 187, författarens översättning). Det professionella subjekt som efterfrågas i sådana diskurser är ständigt skiftande och under rekonstruktion, och förväntat att anpassa sig till studenters behov, samhällets krav och de många kontexter det verkar i. Karlsen (2019) påpekar att sådana professionsideal delvis formats genom internationell musikpedagogisk forskning,

exempelvis i diskussioner om musiklärares anställningsbarhet eller om musikläraren som entreprenör.

Från en amerikansk kontext betonar Kos (2018) vikten av att musiklärare utvecklar en förståelse såväl för policyprocesser i stort som för de policyer som påverkar deras eget arbete, eftersom de delvis kommer reagera på dessa utifrån sin kunskap och sina övertygelser. Kos menar att musikpedagogisk policyforskning bedrivits i alltför låg grad historiskt men att forskningsfältet växt vilket förhoppningsvis kan bidra till en ökad policyförståelse bland musiklärare. Då musikundervisning "ligger i skärningspunkten mellan politik, forskning och praktik" (s.20, författarens översättning) är det enligt Kos viktigt att musiklärare är medvetna om den forskning som bedrivs för att kunna ta vara på möjligheter att invända mot policyer som får negativ effekt på deras arbetsvardag. Språkbruket i artikeln signalerar en ur maktavseende relativt oproblematiserad syn på policy som något som implementeras eller utvecklas. Med dessa poänger ramar Kos (2018) in en litteraturöversikt vilken sammanställer policyrelaterad forskning, publicerad i musikpedagogiska tidskrifter, med "implikationer för lärares klassrumspraktiker och deras professionella liv" (s. 20, författarens översättning). Musiklärares bristande policymedvetenhet och policyengagemang framställs i artikeln som en bidragande orsak till att musikämnet förbigås i policyprocesser, vilken kan undanröjas genom att musiklärare blir bättre informerade, policymedvetna och policyinvolverade (Kos, 2018). Shaw (2020, 2021), även han från en amerikansk kontext, framhåller att många policyer med bäring på musiklärare kommer till stånd som en slags efterklokhet i kölvattnet av andra policyer, vilket kan resultera i att musikundervisning positioneras som policyhävstång, utifrån sin potential att höja elevers prestationer i andra sammanhang:

Musikutbildning har också drabbats av indirekta skador [collateral damage] i den senaste tidens betoning på ekonomisk konkurrens och arbetsmarknadsberedskap. I denna situation placeras inte musiken uttryckligen i en sekundär position, men lyfts fram för sitt instrumentella värde. Med andra ord blir musik en policyhävstång för att underlätta andra, mer eftertraktade resultat. (Shaw, 2020, s. 63, författarens översättning)

Shaw beskriver hur amerikanska policyinitiativ med bäring på musikundervisning ofta tillkommer som resultat av "förhandlingar i elfte timmen" (2020, s. 64, författarens översättning) genom att tillägg görs som justerar bredare policypaket som i sig inte specifikt fokuserar på musikundervisning. Detta förhållande erbjuder dock

öppningar för policyaktivism och motstånd menar Shaw, som uppmanar den aktivistiske musikläraren att "vända ett cyniskt öga mot nya policyer och hur de[ssa] indirekt kan påverka andra [policy]program" (2020, s. 65, författarens översättning). I samma text ges även generella rekommendationer för hur musikutbildare kan utöva policypåverkan. I denna logik består en del av musiklärarens arbete av att vara en policyaktivist för sitt eget undervisningsämne, för sina elevers möjligheter till musikaliskt lärande och, i förlängningen, för sin egen fortsatta professionella existens.

Avslutande sammanfattning och avhandlingens kunskapsbidrag

Kapitlets genomgång av forskningskonversationer relaterade till vetenskaplig grund i utbildning har skissat en svensk historik från efterkrigstiden och framåt där olika faser kan urskiljas. Forskning har under denna tid gått från att först utgöra en resurs för rationell utbildningsplanering, sedan fokusera på utbildningssociologiska perspektiv, efter detta inriktas mot att producera professionsrelevant forskningskunskap, för att på senare år alltmer användas i syfte att åstadkomma effektiv och kvalitets-säkrad undervisning i linje med manageriella logiker (Sundberg, 2021). På senare år har debatter i utbildningsforskning i hög grad formerat sig kring en dialektik mellan å ena sidan vetenskaplig kvalitet och tvärvetenskaplighet och å andra sidan forskningsrelevans och praktisk tillämpbarhet (Bjurhammer Birck, 2025). Centrala teman i senare års forskning rör lärares professionalisering och hur forskningskunskap som kan underbygga denna kan produceras, spridas och tillämpas i policy och praktik. Genomgången har visat hur diskussioner om vetenskaplig grund i utbildning formats i relation till skolkrisdiskurser, debatter om evidensbaserad utbildning, samt frågor om hur praktikinära forskningsansatser kan bidra till lärarprofessionens vetenskapliga grund. Dagsaktuella policyinitiativ som reformeringen av svensk lärarutbildning (SOU 2024:81), nya läroplaner (SOU 2025:19) samt Riksrevisionens granskning av statens arbete för att stärka skolans vetenskapliga grund (Riksrevisionen, 2025) visar att frågan om skolans vetenskapliga grund är fortsatt aktuell och omdebatterad i det svenska utbildningsfältet. Kapitlet har vidare visat att arbetet för skolans forskningsgrund behöver förstås som ett kunskapspolitiskt projekt där olika policyaktörer, från forskningsmäklarorganisationer och kommersiella krafter till lärare och skolledare, deltar utifrån olika visioner om hur skola och samhälle ska formas.

Sammantaget artikulerar tidigare forskning om musiklärarprofessionen i hög grad en förståelse av professionell musiklärarkompetens som byggd på ett förkroppsligat kunnande och ett professionellt omdöme som är informerat, men inte reglerat, av forskning om musikundervisning och lärarpraktik. Viss forskning betonar musiklärares effektivitet, kreativitet och samhällsnytta, oftast utifrån internationella forskningsperspektiv. Forskning om musiklärare som professionellt kollektiv har diskuterat professionens kunskapsformering, samhällsuppdrag samt inkluderingsgrunder. Kapitlet har även synliggjort hur musiklärarprofessionens legitimitet utmanats och förhandlats i svensk utbildningspolicy och hur instrumentella legitimitetsargument för musikundervisning relaterar till internationella diskurser om musikämnets plats i skolutbildning. Därtill har forskning diskuterat hur musiklärare positionerats som policyaktörer och policysubjekt i relation till utbildningspolicy, hur skolreformer påverkat musiklärares upplevda agens och hur policyaktivism framställts som en del av musiklärares professionella arbete. Här kan föreliggande avhandlings fokus på konstruktioner av svensk vetenskapligt grundad musiklärarprofession bidra till pågående internationella forskningskonversationer som intresserar sig för musiklärares professionella praktiker och hur dessa relaterar till forskning och vetenskapliga förhållningssätt. Med musiklärarprofessionen som analytiskt case synliggör avhandlingen hur policyarbete för vetenskaplig grund får konsekvenser i ett specifikt lärarprofessionsfält. Avhandlingen bidrar särskilt till förståelsen av de sätt på vilka lärares vetenskapligt grundade profession, praktiker och kunskapsbas konstrueras och ges legitimitet genom policyskeenden, samt hur olika policyaktörer deltar i sådana sammanhang.

Centralt för avhandlingen är dess policykritiska ansats. Tidigare studier av policyarbetet för skola på vetenskaplig grund och dess inverkan på lärarprofessionen har till övervägande del fokuserat ett realiseringsperspektiv (se t.ex. Åman & Kroksmark, 2018; Lundqvist & Westerlund, 2024). I sådana ansatser tas policyns premisser som givna utgångspunkter och dess underliggande antaganden granskas i ringa grad. Detsamma gäller de problemrepresentationer, osynliggöranden och subjektspositioneringar dessa antaganden konstruerar. I denna avhandling granskas och diskuteras i stället hur policyarbete för vetenskaplig grund i svensk skola medverkar till att konstruera vad det innebär att vara en professionell lärare, med musiklärarprofessionen som analytiskt case. Ansatsen genomförs genom att analysera iscensättningar av policy för utbildning på vetenskaplig grund på tre utbildningspolicyarenor. Dessa iscensättningar tar form genom texter, diskurser och problemrepresentationer vilka bidrar till att konstruera och positionera svenska musiklärare samt avgränsa deras professionella liv och praktik.

3 Teoretiska ramverk och utgångspunkter

I alla forskningsansatser, oavsett forskningens inriktning och erfarenheten hos de som bedriver denna, följer explicita eller omedvetna grundantaganden om hur världen är beskaffad med in i forskningsarbetet. Ett sätt att hantera sådana grundantaganden reflexivt är att välja och explicitgöra dem på förhand och redogöra för deras konsekvenser. Ett teoretiskt ramverk, bestående av vissa vetenskapliga teorier och begrepp, kan betraktas som en organiserad och utvald sammansättning av de grundantagen och förhandsinställningar som guidar det vetenskapliga arbetet (Gulson m.fl., 2015). Detta kapitel redogör för avhandlingens teoretiska ramverk och utgångspunkter samt diskuterar centrala begrepp som operationaliseras i avhandlingen. Kapitlet fungerar även som en orientering i de epistemologier som tas i bruk, då kritiska policysociologiska studier av policyarbete för utbildning på vetenskaplig grund med specifikt fokus på musiklärarprofessionen hittills förekommit sparsamt inom det nordiska utbildningsfältet. I kapitlet preciseras och motiveras de teoretiska valen i ljuset av genomförda delstudier och i relation till avhandlingens övergripande syfte och forskningsfrågor. Kapitlet kompletterar och fördjupar därmed presentationen och diskussionen av avhandlingens teoretiska och metodologiska ramverk i artikel I (Larsson, 2023).

Vetenskaplig grund – ett begrepps historia och policyfunktion

Eftersom begreppet vetenskaplig grund används som ett styrande policybegrepp i skollagen (2010:800) blir det centralt att kartlägga hur begreppet tolkas och ges meningsinnebörder i text och tal på policyarenor som får inverkan på den svenska musiklärarprofessionen. Utifrån avhandlingens poststrukturella policysociologiska perspektiv är det dock omöjligt att fastställa en fixerad betydelse av begreppet som är oberoende av tid och kontext, exempelvis genom att hänvisa till olika skolmyndigheters definitioner. Sådana betydelser är icke-stabila (kontingenta) och fortlöpande under omförhandling, vilket exempelvis illustreras av att flera myndighetsbeskrivningar som refereras i artikel II (Larsson & Sjöberg, 2021) har reviderats under de år som förflutit sedan delstudien publicerades. Detta innebär inte att artikel II eller liknande studier endast skulle vara relevanta under en kort tidsrymd,

eftersom de diskurser i vilka begrepp som vetenskaplig grund cirkulerar präglas av betydande tröghet. Tidigare förhandlade tolkningar fortsätter därför att påverka de diskursiva ramarna för sådana begrepp och beslätade tankefigurer över tid. De förutsättningar som ger policybegrepp mening och mandat i en viss kontext och vid en viss tidpunkt konstrueras i och genom de diskursproducerande praktiker som verkar på de arenor där policy tolkas, förhandlas och tillskrivs meningsinnehåll. I linje med avhandlingens teoretiska utgångspunkter är ärendet således inte att fastställa essentiella eller objektiva innebörder av vetenskaplig grund och närliggande begrepp, utan att analysera hur dessa konstrueras och tilldelas olika funktioner på de studerade policyarenorna.

Redan från dess införande i svensk utbildningspolicy artikulerades begreppet vetenskaplig grund på skilda sätt beroende på policykontext. I regeringens proposition inför skollagsändringen 2010 (Prop. 2009/10:165) betonades främst lärarnas vetenskapliga förhållningssätt, medan Skolverkets implementeringsarbete kom att relatera begreppet till såväl ämnes- eller kursinnehåll som till lärares utveckling av undervisningsmetoder (Adolfsson & Sundberg, 2018). Som verkställande myndighet blev Skolverket den policyaktör som fick i uppdrag att tolka och förklara hur skollagens skrivning om vetenskaplig grund skulle implementeras i svenska skolverksamheter. Följande står att läsa i en promemoria som Skolverket publicerade två år efter skollagens införande, i avsikt att förtydliga skollagens skrivning:

2010 års skollag innehåller en ny bestämmelse som lyder: "Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" (1 kap. 5§ tredje stycket skollagen 2010:800). Dessa begrepp har fått stort genomslag i skolverksamheterna. Begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet preciseras dock inte i skollagen. Skolverket har därför tagit fram en genomgång som redovisar och tydliggör bestämmelsens intentioner baserat på förarbeten till styrdokument. Genomgången är framtagen för internt bruk men kommer även att vidareutvecklas till ett stöd för verksamma. Följande förtydliganden har stöd i genomgången och utgör Skolverkets samlade hållning: [...] Begreppet vetenskaplig(t) grund/förhållningssätt innebär att kritiskt granska, pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. [...] Beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund är kunskapskällor som kompletterar varandra (Skolverket, 2012, s. 1).

Promemorian förtydligar skälen till regeringens förslag till skollagen, genom att citera ett utdrag ur skollagspropositionen (Prop. 2009/10:165) som ytterligare preciserar innebörden i begreppet vetenskaplig grund:

[...] ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund (Prop. 2009/10:165, s. 223-224).

Promemorian, liksom övriga tidiga policytexter, relativt vaga konceptualiseringar av vetenskaplig grund synliggör att begreppet kan betraktas som ett "gränsobjekt" (Star & Griesemer, 1989, s. 393, författarens översättning), i betydelsen ett objekt som är tillräckligt plastiskt för att kunna anpassas till olika kontexter samtidigt som det är tillräckligt robust för att behålla en koherent identitet när det flyttas mellan olika sammanhang². Att Skolverket i samma promemoria jämför med hur begreppet använts i andra samhällssektorer som hälso- och sjukvård och socialt arbete illustrerar begreppets funktion som ett gränsobjekt som signalerar att samordning och meningsskapande kan överbrygga olika professionella och institutionella diskurser. Begreppet gränsobjekt operationaliseras inte aktivt i avhandlingens delstudier utan tjänar här som ett begreppslikt stöd för att motivera vikten av att analysera hur vetenskaplig grund ges olika diskursiva laddningar på olika policyarenor, samtidigt som begreppet såsom det ofta används i utbildningssammanhang kan framstå som meningsstabil oavsett kontext. De policyanalytiska ramverk som valts i avhandlingen (Ball m.fl., 2012; Bacchi, 2009) lämpar sig väl för en sådan analys. Som policybegrepp fyller vetenskaplig grund även en professionslegitimerande funktion, då yrken som gör anspråk på professionsstatus

² Utifrån denna avhandlings perspektiv görs en poststrukturell tolkning av begreppet, vilket innebär att gränsobjekt betraktas som diskursivt flexibla och inte fixerade i betydelse, även om de tas i bruk på sätt som får dem att framstå som diskursivt koherenta i olika sammanhang.

förväntas kunna visa upp en professionell kunskapsbas som, åtminstone delvis, bygger på expertkunskap från ett professionsrelaterat vetenskapligt fält (Brante, 2009). Även om begreppet vetenskaplig grund inte är vanligt förekommande internationellt, anknyter det till internationella policydiskurser om evidensbaserad undervisning och forskningsbaserad skolverksamhet. Således betraktas de svenska policyarenorna i denna studie som del av ett globaliserat utbildningspolitiskt nätverk där policy färdas, lånas och översätts över nationsgränser och mellan olika aktörer (Ringarp & Waldow, 2016; Steiner-Khamsi, 2014).

En kritisk policysociologisk ansats

Varje utbildningssystem utgör ett ekosystem av komponenter som samexisterar och är under ständig utveckling (Fan & Popkewitz, 2020). Utbildningssektorn kan på så vis betraktas som ett ekosystem i ett permanent reformtillstånd (Ball, 1994). Fan och Popkewitz (2020) poängterar att reformering som praktisk aktivitet i själva verket utgör den logiska utvecklingen av policyinitiativ. I takt med de senaste decenniernas ökade globalisering har detta permanenta reformtillstånd blivit en internationell rörelse. Oavsett om reformprocessens framåtskridande kräver beslutsfattande för att initiera policy, övervaka dess förverkligande eller utvärdera dess effekter, är sådana processer enligt Fan och Popkewitz (2020) nästintill omöjliga att genomföra utan stöd av forskning. Utbildningspolicystudier har därigenom etablerat sig som ett betydande forskningsfält i de flesta nationer (Fan & Popkewitz, 2020; Simons m.fl., 2009b).

Kritisk policysociologi tog form som forskningsfält under 1980-talet i Storbritannien som en reaktion på okritisk utbildningsforskning (Ozga, 2021), i en tid då nymanagerialistiska styrningsideal fick genomslag i den internationella utbildningspolitiken. Forskningsperspektivet syftar till att kritiskt granska policyhandlingar som politiska praktiker vilka behöver genomlysas och problematiseras. Termen "kritisk" i policyforskning innebär således inte att forskningen behöver koppla till någon viss samhällsteori, och syftar inte heller på den analytiska och kritiskt granskande reflexivitet som alla typer av etiskt reflekterad forskning bör omfatta.

Kritisk syftar här inte på hur utbildningspolicyforskaren förhåller sig till sin forskning (metodologi, data, resultat, kollegor ...). I den meningen förväntas all forskning vara kritisk. Begreppet används inte heller för att beteckna den typ av analytiskt ramverk som vanligen förknippas med kritisk social eller politisk teori. I vår användning markerar 'kritisk' i stället framför allt ett särskilt engagemang i, eller

förhållningssätt till, det område som studeras – en kritisk hållning eller ethos, och därmed ett sätt att förhålla sig till samtiden [...] för att artikulera en form av allmänt [public] angelägen problematik. (Simons m.fl., 2009a, s. vii, författarens översättning).

Sådana polycystudier handlar enligt Simons m.fl. (2009a) om omläsningar (re-readings), det vill säga att forskare aktivt omtolkar innebörder i olika policyhandlingar. Omläsningarna innebär att granska hur policyaktörer tolkar och tillskriver mening åt utpekade problem och föreslagna åtgärder samt, i denna avhandlings fall, vilka diskurser som framträder. Analysarbetet fokuserar inte endast på formella policytexter, utan inkluderar policyinstrument, procedurer och strategier samt subtila mekanismer för makt- och kunskapsproduktion, vilka betraktas som föränderliga snarare än givna. En policykritisk forskningsansats fokuserar således hur policyhandlingar konstruerar problemrepresentationer, erbjuder lösningar och rättfärdigar agendor, samt belyser maktutövning genom sådana handlingar. Detta inkluderar analys av underliggande rationalitetsformer, att identifiera outtalade intressen, lyfta fram oavsiktliga konsekvenser, peka ut motsägelser och problematisera vad som framstår som givet i policyförslag. En sådan förståelse av kritisk policyforskning passar väl in på föreliggande avhandlingsstudies ambitioner att granska policyarbete för vetenskaplig grund utan att ta inneboende antaganden, problemdiagnoser och ordinationer för givna. Även Ball m.fl. (2012) problematiserar hur policyprocesser ofta reduceras till tekniska problemlösningar vars underliggande antaganden inte ifrågasätts. I analyser av policy blir därför teoretiska utgångspunkter och grundantaganden viktiga då dessa avgör hur olika policyhandlingar begrippliggörs. Härav behöver även föreliggande avhandlings analytiska utgångspunkter explicitgöras, vilket görs i de avsnitt som följer.

Iscensättning av policy – som texter, diskurser och problematiseringar

För avhandlingens syfte att kritiskt granska och diskutera policyarbete för vetenskaplig grund i svensk skola tas delar av det policykritiska ramverket *policy enactment* (Ball m.fl., 2012) i bruk. Detta teoretiskt eklektiska ramverk, med rötter i poststrukturell teori, har utvecklats av den brittiske utbildningssociologen Stephen J. Ball med kollegor och omfattar en uppsättning av analytiska möjligheter för att studera policyskeenden och dess sociologiska återverkningar i olika utbildningskontexter. Begreppet enactment översätts i denna avhandling till *iscensättning*. De metaforiska konnotationerna till scenisk framställning i ramverket är klargörande för hur policyskeenden betraktas och studeras i avhandlingens delstudier. Utifrån

detta synsätt kan policy aldrig förstås som något som implementeras eller realiseras i betydelsen linjärt och ordnat införande. Tvärtom förmedlas policyintentioner av olika policyaktörer genom förhandlade texter, vilka därefter ges liv och omsätts i social praktik av de människor de berör. Dessa individer tilldelas eller antar olika positioner vilka såväl möjliggör som begränsar deras handlingsutrymme. Policy betraktas således i denna avhandling som något som iscensätts. Resultatet av policy kan därmed få oväntade följder beroende på de förutsättningar som råder och de aktörer och subjekt som är involverade i den aktuella iscensättningen.

Vidare präglas policyskeenden i utbildningskontext av komplexa tolknings- och översättningsprocesser. Tolkning förstås som en inledande läsning där avkodning av policytexter sker i syfte att förstå dessa och deras meningsinnebörder. I tolkningsprocesser tas beslut, prioriteringar artikuleras och olika delar av policy jämförs och tilldelas värde. I tolkningsprocessen frågar sig berörda aktörer således hur specifika policytexter blir relevanta i deras egen kontext och vad sådana texter uppmanar eller tvingar dem att göra. Översättning avser det konkreta iscensättandet av tolkad policy i olika praktiker, genom olika artefakter eller genom nya texter. Tolkningsprocesser handlar därmed oftare om mer abstrakta resonemang medan översättningsprocesser är mer konkreta och handlingsorienterade (Ball m.fl., 2012). I denna avhandling förstås tolkning och översättning som växelvisa processer genom vilka policy för vetenskaplig grund dels tilldelas mening i policytexter, dels rekontextualiseras diskursivt eller textligt på de studerade policyarenorna. Denna förståelse av tolknings- och översättningsprocesser utgör en analytisk utgångspunkt i avhandlingen. Ramverket står därmed i kontrast till snävare funktionalistiska konceptualiseringar av policy som ett handlingsprogram som först ska formuleras, sedan implementeras och sist utvärderas i en linjär process (Gulson m.fl., 2015). Även om sådana beskrivningar kan framstå som neutrala rymmer de implicita antaganden om vad policy är och hur policy verkar, samtidigt som andra möjliga förståelser exkluderas. Den beskrivna konceptualiseringen av policy som sceniskt gestaltade och performativa handlingar synliggör hur policyprocesser i denna avhandling istället betraktas som hoptrasslade skeenden av förhandlingar, tolkningar, översättningar, uppvisningar och meningsskapande av olika aktörer på skilda arenor. I avhandlingens analyser operationaliseras denna konceptualisering genom tre parallella analytiska perspektiv: *policy som text*, *policy som diskurs* och *policy som problemrepresentation*.

Ball m.fl. (2012) beskriver policy som "texter och 'ting' (såsom lagstiftning och nationella strategier), men också som diskursiva processer som är komplext sammansatta, kontextuellt medierade och institutionellt framställda" (s. 3, författarens

översättning). Konceptualiseringen av policy som något som tar form genom såväl texter som diskurser utgör en utgångspunkt för avhandlingens analyser. Synen på policy som text respektive diskurs preciseras och nyanseras dessutom av den australiensiska policyforskaren Carol Bacchi, som beskriver det första perspektivet som en form av lingvistisk analys med drag av strukturalism medan det andra snarare handlar om social dekonstruktion i poststrukturell anda (Bacchi, 2000). Policytexter betraktas i denna avhandling som materialiserade meningsrepresentationer som innehåller sediment av framförhandlade kompromisser.

I avhandlingens tredje delstudie (artikel IV) bidrar ett diskurspsykologiskt angreppssätt (Potter, 1996; Potter & Wetherell, 2001) till ramverket med ett mikro-analytiskt fokus på hur policy om vetenskaplig grund produceras, legitimeras och förhandlas i musiklärares professionella kollegiala vardagsinteraktioner. Diskurspsykologin ger här analytiska resurser för att granska musiklärarnas vardagliga språkbruk utifrån ramverkets förståelse av policytexter som förhandlade och samproducerade utsagor. Valet av diskurspsykologi som komplement motiveras ytterligare av Balls (2007) poäng om att policy ofta bygger trovärdighet genom upprepning, förenkling och retorisk sofistikaion snarare än genom logisk stringens. Diskurspsykologins fokus på retoriska förhandlingar i lärares professionella vardagsinteraktioner erbjuder därmed goda möjligheter att analysera musiklärares lokala policyproduktion som en vardaglig och pågående professionell process. Diskurspsykologi har tidigare använts i policyanalyser inom det musikpedagogiska forskningsfältet (se Di Lorenzo Tillborg, 2021). Föreliggande avhandlings teoretiska bidrag ligger dock i att perspektivet integreras systematiskt som ett avgränsat inslag inom ett bredare policysociologiskt ramverk, snarare än att utgöra ett fristående diskursanalytiskt angreppssätt. Avhandlingens analysfokus på policy som texter omfattar således såväl skrivna dokument, visuella modeller och transkriberade gruppsamtal. Ball (1993) poängterar att även om policytexter sällan dikterar konkreta lärarbeteenden så påverkar de lärares förutsättningar och avgränsar vilka handlingsmöjligheter som görs tillgängliga. På detta sätt omstrukturerar och omfördelar policytexter makt och agens mellan olika aktörer "så att olika människor kan och [eller] inte kan göra olika saker" (Ball, 1993, s. 13, författarens översättning).

I policysociologiska studier kan begreppet policy ibland vara svårt att särskilja från begreppet diskurs, vilket visar hur de båda begreppen överlappar inom den poststrukturella policyanalysansats som tas i bruk i denna avhandling. Såväl Balls (med kollegor) och Bacchis teoretiserande är starkt förankrat i Michel Foucaults syn på diskurser och hur sådana producerar och cirkulerar makt. Ball (1993) förtydligar

sin förståelse av diskursbegreppet genom att citera Foucaults förklaring av diskurser som "praktiska handlingar som systematiskt bildar de objekt de talar om" (Foucault, 1969/2011, s. 70). Foucault utvecklar detta resonemang:

Visserligen består diskurserna av tecken; men de nöjer sig inte med att begagna dessa tecken för att beteckna ting. Det är detta *mera* de uträttar som gör det möjligt att reducera dem till språk och tal. Det är detta "mera" som måste tas fram och beskrivas (Foucault, 1969/2011, s. 70).

Att synliggöra detta "mera" blir ett centralt ärende för det analytiska fokuset på policydiskurser i denna avhandling. Perspektivet på policy som diskurs betonar vidare hur policy "utövar makt genom en produktion av 'sanning och kunskap', som diskurser" (Ball, 1993, s. 14, författarens översättning). Diskurser konstruerar möjligheter för språk, tänkande och handling samtidigt som andra sätt att tänka, tala och handla förhindras eller försvåras. Diskurser är rotade i materiella kontexter och sociala nätverk och producerar solida narrativ om normalitet och vad som är givet och självklart i ett visst sammanhang. På så vis styr och avgränsar policydiskurser människors tänkande, vilket medför att röster utanför det normala får svårare att höras (Ball, 2007). Detta illustreras i Balls (2017) beskrivning av policys som specifika och praktiska sanningsregimer och värderingsregimer, vilka konstruerar sanningsnarrativ om "det problematiska, det oundvikliga och det nödvändiga" (s. 8, författarens översättning) i policyförslag. Från ett sådant perspektiv bidrar policyhandlingar till (re)produktion av policydiskurser som legitimerar och privilegierar särskilda praktiker och ideologiska positioneringar och de makt- och sanningsanspråk dessa gör gällande:

Diskurs erbjuder ett särskilt och relevant sätt att förstå policyformering [policy formation], eftersom policyer framför allt [pre-eminently] är uttalanden om praktik – hur saker och ting kunde eller borde vara – vilka vilar på, härleds från, uttalanden om världen – om hur saker och ting är. De är avsedda att åstadkomma idealiserade lösningar på diagnostiserade problem. Policyer förkroppsligar [embody] anspråk på att tala med auktoritet, de legitimerar och initierar praktiker i världen, och de privilegierar vissa visioner och intressen. De är makt/kunskap-konfigurationer *par excellence*. (Ball, 2005, s. 26, författarens översättning)

Även om både Bacchi och Ball (med kollegor) förklarar diskurser som något som å ena sidan konstruerar begränsningar och möjligheter för tanke och handling och

å andra sidan kan tjäna som resurs för meningsproduktion, lyfter Bacchi (2000) explicit fram det senare perspektivet på diskurser som maktredskap även för motstånd – som kraftfulla resurser vilka kan brukas medvetet i syfte att producera förändring – och att sådana strategiska och emancipatoriska möjligheter lika mycket gäller för de med mindre makt och inflytande som för människor i maktposition. Bacchi (2000) invänder mot en alltför deterministisk syn på diskurs och problematiserar att analyser ofta överbetonar diskursers begränsande karaktär. Hon menar att ett sådant perspektiv bär på strukturalistiska konnotationer där policy-diskurser framstår som något som endast kan brukas av inflytelserika aktörer för att begränsa de med mindre formell makt. Istället betonar Bacchi att diskurser likaväl kan mobiliseras för motstånd och förändring av aktörer med mindre formell makt. I denna avhandling öppnar en sådan förståelse för att analysera hur olika aktörer mobiliserar iscensättningar av vetenskaplig grund på sätt som såväl kan öka som minska musiklärares professionella handlingsutrymme och legitimering.

Bacchi (2009, 2012b) argumenterar för att de implicita eller uttalade problemrepresentationer som olika policyinitiativ adresserar inte bör tas för givna, utan i stället ifrågasättas och problematiseras. Hon menar att en studie av problematiseringar, där fokus skiftar från att se policy som problemlösningar till att betrakta policy som problemkonstruktioner, kan synliggöra diskursiva sanningsanspråk och de politiska intressen som ligger bakom eller står på spel (Bacchi, 2000). Utifrån detta perspektiv tar Bacchi tydligt avstånd från teknokratiska och rationellt präglade föreställningar om att tydliga definitioner av policyproblem automatiskt skulle leda till bättre lösningar.

Premissen bakom en policy-som-diskurs-ansats är att det är olämpligt [inappropriate] att se regeringar som responderande på «problem» som existerar «där ute» i samhället. Snarare «skapas» problem eller «ges gestalt» [given shape] i just de policyförslag som framställs som «svar». (Bacchi, 2000, s. 48, författarens översättning)

Ett fokusskifte från problem-lösning till problem-ifrågasättande bidrar i avhandlingen genom att uppmärksamma hur problematiserande diskurspraktiker bidrar till iscensättningar av policy om skola på vetenskaplig grund. Sammantaget vägleder dessa analytiska perspektiv – policy som text, som diskurs och som problemrepresentation – denna avhandlings kritiska granskning av hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts och bidrar till konstruktioner av musiklärarprofession.

Polycysubjekt och policyaktörer – begreppslika utgångspunkter

Policyhandlingar förknippas ofta med regeringar, myndigheter och andra aktörer med formell beslutsmyndighet. Utifrån denna avhandlings förståelse skapas, tolkas och översätts policy emellertid också av en mängd andra typer av aktörer, utifrån skilda agendor och på olika arenor där policydiskurser förhandlas och cirkulerar. I denna avhandling riktas fokus på den organiserade lärarprofessionens aktörskap i mediepublikationer och på lokalt situerade musiklärares kollegiala policyhandlingar i musiklärarlag på gymnasiet. Avhandlingen utgår härmed från ett perspektiv där policyskeenden inte enbart förstås som top-down-styrning, utan också som en potentiell resurs för att stärka professionens handlingsutrymme (jfr Bacchi, 2000). Genom olika aktörers policyarbete förhandlas vad som framstår som sunt förnuft, vilka professionella subjekt som ges legitimitet och hur olika utbildningssträvanden i svensk skola blir begripliga. Musiklärare och andra lärarprofessionella är också polycysubjekt. Ball m.fl. (2012) tydliggör denna dubbelhet: "Policy görs av och görs mot lärare; de är aktörer och subjekt, underkastade [subject to] policy men också dess objekt. Policy skrivs på kroppar [is written onto bodies] och producerar särskilda subjektspositioner" (s. 3, författarens översättning). I avhandlingen diskuteras hur musiklärare och andra lärarprofessionella får olika positioner, ibland som aktörer och ibland som subjekt, när policyarbete för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts. För att informera sådana diskussioner operationaliseras även ett antal policyteoretiska begrepp, vilka behandlas nedan.

Performativa positioneringar

Begreppet *performativitet*, så som Ball (2003) skriver fram det, tjänar här som ett produktivt analysbegrepp för att synliggöra hur policydiskurser som överlappar med nyliberala logiker deltar i konstruktionen av sådana positioneringar. Ball förenar Judith Butlers förståelse av performativitet som en diskursiv subjektiveringsprocess (Jackson, 2004) med Jean-François Lyotards syn på performativitet som kopplad till kunskapens funktionella värde (Lyotard, 1979/2016)) och beskriver performativitet som

[...] en teknologi, en kultur och en regleringsform [mode of regulation] som tillämpar omdömen, jämförelser och synliggöranden [...]. Prestationerna [The performances] fungerar som mått på produktivitet eller resultat eller som synliggöranden av 'kvalitet', eller som 'tillfällen' för befordran eller inspektion ['moments' of promotion or inspection]. Som sådana står de för, sammanfattar eller representerar värdet, kvaliteten eller betydelsen hos en individ eller organisation inom ett omdömes-

fält [field of judgement]. Frågan om vem som kontrollerar detta om-
dömesfält är avgörande (Ball, 2003, s. 16, författarens översättning).

Performativitet används här för att beskriva ett särskilt, nyliberalt färgat sätt på vilket lärare skrivs fram som professionella subjekt i policytexter där marknadsdiskurser och nymanagerialism, ofta refererat till som New Public Management, sedan slutet av förra millenniet har fått växande genomslag i utbildningspolitiska kontexter (Ball, 2003, 2007). Denna omställning innebär att myndigheter får nya roller som övervakare av system, producenter av information och garantier för kvalitet, vilket i sin tur skapar arenor där konkurrens och konkurrensutsättning blir rationella. För att övervaka, jämföra och utvärdera hur olika institutioner och aktörer levererar värde behöver önskade kvaliteter, mål eller egenskaper vara mätbara. Som verktyg för policyteknologi avgränsar performativitet diskursiva möjligheter att tänka annorlunda och begränsar därmed tillgången till alternativa sätt att producera mening och innebörd i utbildningspolicyhandlingars återverkningar på lärares professionella liv och praktik (Ball, 1993, 2003). Utbildningsreformer påverkas på så vis oundvikligen av de policyteknologier och -diskurser som får fäste genom att de generar subjektspositioner och sociala relationer samt avgränsar handlingsutrymmet för lärare, skolledare och beslutsfattare. Performativitetens logiker förstärks genom internationella jämförelser och standardiserade tester som skapar synlighet, jämförbarhet och rankning mellan länder och utbildningssystem (Ball, 2007; se även Sellar & Lingard, 2018).

Performativitet förstås här som en form av styrning där enskilda professionella praktiker avkrävs självstyrning och ansvarsskyldighet (accountability) i relation till mål, indikatorer och utvärderingar definierade av överordnade policyinstanser. Performativitet påverkar också lärares professionella identiteter och upplevelser av sitt yrke. Den performativa yrkespersonen är, enligt Ball (2003), "ett promiskuöst jag", "ett företagsamt jag" och har "en passion för excellens" (s. 215, författarens översättning). För vissa lärare kan policydiskurser som påbjuder en sådan identitet erbjuda möjligheter för utveckling och självförverkligande medan samma diskurser positionerar andra lärare så att inre konflikt, icke-autenticitet och motstånd genereras. Performativa diskurser konstruerar på så vis nya yrkesidentiteter och definitioner av vad det innebär att vara lärare samt positionerar olika lärare som professionella vinnare respektive förlorare (Ball, 2000, 2003). I avhandlingens analys används performativitet för att förstå hur policyarbete för vetenskaplig grund iscensätts som styrning och legitimering av musiklärarprofessionen genom diskurser om mätbarhet, synlighet och prestation. I den första delstudien (artikel II) används begreppet för att analysera hur lärarprofession konstrueras genom

performativa ideal om entusiasm, effektivitet och skicklighet. I den andra delstudien (artikel III) tillämpas det för att diskutera hur legitimeringsarbete för musikundervisning artikuleras genom policyutsagor som reproducerar diskurser om musikundervisningens mätbara bonuseffekter, det vill säga vinster utöver de mål som skrivs fram i musikundervisningens ämnes- eller kursplaner och svensk skolas övergripande läroplaner.

Policy know-how

För avhandlingens syfte att diskutera hur policyarbete för vetenskaplig grund får konsekvenser för musikhärare behövs analytiska verktyg för att belysa lärarprofessionens möjligheter att förhålla sig reflexivt och bidra i olika policyprocessen utifrån professionellt omdöme och expertis. I linje med avhandlingens poststrukturella utgångspunkter, där maktdynamiker förstås som både begränsande och möjliggörande, betraktas policy inte enbart som ett styrningsinstrument utan också som en potentiell resurs för handlingskraft, initiativ och, när så krävs, motstånd. Som diskuterats ovan kan policydiskurser enligt Bacchi (2000) mobiliseras även av aktörer med mindre formell makt, vilket öppnar för att diskutera lärarprofessionellas möjligheter att bidra till policyarbete. Internationell musikpedagogisk forskning har poängterat vikten av att musikpedagoger utvecklar ökad kunskap och ett större engagemang i policyfrågor (Frierson-Campbell, 2007; Hunter, 2011; Schmidt, 2009). Utan en systematisk förståelse av lärarpraktik i relation till utbildningspolitiska processer riskerar musikhärarprofessionen att reduceras till specialiserade tekniker snarare än professionella aktörer. Med ökad policykunskap kan professionen däremot engagera sig aktivt i policyprocesser snarare än agera som passiva mottagare av officiella påbud (Schmidt, 2009).

Mot denna bakgrund argumenterar Schmidt (2020a) för att musikhärare och lärarutbildares professionella kunnande behöver innefatta en handlingskraft för policyarbete som kan bidra till att "skapa förutsättningarna för de praktiker vi tycker är viktiga" (s. 27). Schmidt (2020b) benämner denna form av professionell förståelse *policy know-how*, det vill säga "förmågan att förstå, tala och agera med ett policyperspektiv som är relevant för lärare, deras program och deras arbete" (s. 4, författarens översättning). Policy know-how beskrivs som en central professionell färdighet, jämförbar med didaktisk kompetens, för pedagoger som eftersträvar demokrati och reflexivitet i sin praktik. Detta innebär att lärare inte enbart behöver tolka och värdera föreslagna policies, utan också utveckla en medvetenhet om hur policy deltar i den diskursiva produktionen av dem själva som styrbara professionella subjekt – det vill säga hur policy bidrar till att "göra lärare begripliga" (Ball

m.fl., 2012, s. 5, författarens översättning) och definiera vad eller vem de förväntas vara (Schmidt, 2020a). Även Aguilar och Richerme (2014) menar att en ökad medvetenhet om policyprocesser kan möjliggöra för musikpedagoger att inta en mer aktiv roll i relation till såväl profession som utbildningssystem, bland annat genom att hålla beslutsfattare ansvariga för konsekvenserna av deras beslut. I avhandlingens analyser beaktas en samhällsvetenskaplig välvillighetsprincip (Gilje & Grimen, 2007), vilket innebär att de policyaktörer som studeras antas agera utifrån intentionen att främja skolans bästa, givet sina respektive positioneringar, kunskaper och förståelser av skolans uppdrag och funktion. Policy know-how operationaliseras inte i delstudiernas empiriska analyser, men tillämpas i avhandlingskappans avslutande diskussion för att diskutera musiklärares och andra lärarprofessionellas potential att delta konstruktivt i policyprocesser.

4 Studiens design och metodologi

Följande kapitel avser att beskriva och förtydliga metodologiska val i avhandlingen. Inledningsvis presenteras metodologiska val för dataproduktion och analys i avhandlingens tre delstudier. Slutligen redogör kapitlet för etiska ställningstaganden och reflektioner i avhandlingsarbetet. Då avhandlingsprojektets metodologiska ramverk beskrivs och diskuteras utförligt i artikel I, och metodologin för respektive delstudie beskrivs i artikel II, III, och IV, blir detta kapitel en övergripande sammanfattning av avhandlingens metodologiska val. För mer detaljer hänvisas till avhandlingens artiklar.

Dataproduktion

Avhandlingens delstudier fokuserar på tre policyarenor där policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts i relation till musiklärarprofessionen. För varje delstudie producerades ett specifikt dataset genom selektion av texter från respektive policyarena. Även om avhandlingens poststrukturella ansats inte betraktar policyflöden som hierarkiskt ordnade eller linjärt riktade, valdes policyarenor där olika typer av aktörer iscensätter policy: en styrande skolmyndighet, lärarprofessionella organisationer samt lokala musiklärarlag. Dessa policyarenor möjliggör sammantaget en mångfacetterad analys av hur policyflöden relaterade till utbildning på vetenskaplig grund får konsekvenser för svensk lärarprofession, med musiklärarprofessionen som analytiskt case. Policyflöden förstås i denna avhandling som oordnade (messy) samt ofta tillfälliga, situationsbundna, ibland rentav improviserade (ad hoc) processer (Ball, 1993), vilka färdas och lånas mellan länder och aktörer (Steiner-Khamsi, 2014). För att undvika vad Ball (2016) benämner som "metodologisk nationalism" (s. 549, författarens översättning) – en tendens att analysera nationella policykontexter isolerat från globala policyflöden – betraktas de tre policyarenorna i denna studie som del av ett sådant globaliserat utbildningspolitiskt nätverk.

Delstudie 1: Skolverkets webbplats och vägledningsmaterial

Skolverket, vars policyarbete fokuseras i den första delstudien (artikel II), utgör den verkställande skolmyndighet som har i uppdrag att tolka skollagens skrivning

om vetenskaplig grund och tillse att denna förverkligas i svenska skolverksamheter. Myndigheten producerar vägledningsmaterial och stödresurser som riktar sig till lärare och skolledare i hela det svenska skolsystemet, vilket gör Skolverket till en central policyaktör i arbetet för att definiera och kommunicera hur skolans vetenskapliga grund ska uppfyllas. Empiriproduktionen genomfördes våren 2019 genom sökning på "vetenskaplig grund" via myndighetens interna sökmotor. Sökningen gav 56 unika webbsidor, varav fem valdes ut eftersom de bedömdes explicit beskriva eller förklara hur begreppet vetenskaplig grund, och andra begrepp som relaterades till detta begrepp, ska förstås och användas av skolpersonal. Materialet omfattar innehållet på dessa fem webbsidor: text, grafiska modeller och transkriptioner av fyra videoklipp, samt publikationen *Forskning för klassrummet: Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken* (Skolverket, 2013).

Delstudie 2: Lärarprofessionella organisationers publikationer

Lärarprofessionella organisationer utgör etablerade policyaktörer i svensk utbildningskontext (Lilja, 2014). I denna avhandling betraktas dessa organisationers publikationer som en professionspolitisk policyarena. Publikationerna når läsekretsar främst inom professionen, där lärarfackens tidskrifter har särskilt stor spridning och även driver opinion mot allmänhet och beslutsfattare. Tillsammans utgör organisationernas publikationer en betydelsefull policyarena för att förmedla professionspolitiska normer och ideal rörande svensk musikleklärarprofession. I den andra delstudien (artikel III) analyseras mediatexter publicerade av två svenska lärarfackföreningar och en musikleklärarorganisation. Dataproduktionen genomfördes genom att söka efter olika språkliga varianter av termerna vetenskap, evidens, forskning och forskare, både via sökmotorer på lärarfackens webbplatser och i utgivna nummer av tidskriften *Musikleklären*. Träffarna filtrerades till material som relaterade till svenska musikleärares professionella praktik. Materialet omfattar 38 artiklar publicerade mellan 2018 och februari 2021.

Delstudie 3: Lokala musikleklärarlag

Musikleklärarlagen i den tredje delstudien representerar en policyarena där policy för vetenskapligt grundad utbildning iscensätts i relation till lokala musikleklärarlags professionella vardagspraktik. Till skillnad från de två första delstudiernas fokus på publicerade texter analyserar den tredje delstudien inspelade fokusgruppsamtal (Wibeck, 2000) mellan musikleklärarkollegor på gymnasiets estetiska program (artikel IV). Empiriproduktionen genomfördes våren 2021 via videomöten (Zoom). Urvalet av gymnasieskolor skedde strategiskt (Bryman, 2011) med sikte på variation i ortsstorlek, huvudmannaskap och geografisk närhet till musikpedagogisk

forskningsexpertis. Vid skolor som uppfyllde kriterierna kontaktades rektorer, som förmedlade kontaktuppgifter till respektive skolas musiklärare, vilka där- efter tillfrågades via e-post. Intresserade lärare erhöll utförligare information (bilaga 1) och samtyckesblankett (bilaga 2). Innan det första fokusgruppsamtalet genomfördes prövades samtalsguide och videosamtalsteknik i ett pilotsamtal med musiklärare som inte ingick i urvalet. Gruppsamtalen varierade mellan 45 minuter och en timme. Efter introduktion och samtycke introducerades samtalsämnen kring musiklärarens professionella vetenskapliga grund. Under samtalen lyssnade jag aktivt, ställde följdfrågor och styrde tillbaka samtalet till det fokuserade ämnet när detta behövdes. Deltagarna fick slutligen möjlighet att adressera relevanta aspekter de tyckte att jag missat att fråga om. Jag modererade även samtalet försiktigt för att omfördela samtalsutrymmet mellan deltagarna. En övergripande metodologisk utgångspunkt är att produktionen av data, såsom den beskrivits ovan, betraktas som en integrerad del av analysförfarandet, eftersom avväganden, tolkningar och kategoriseringar görs redan under dataproduktionen utifrån avhandlingens syfte, forskningsfrågor och epistemologiska antaganden. För att underlätta läsningen redovisas dock avhandlingsstudiens dataproduktion respektive vidare analysförfarande under separata underrubriker.

Analys

Analysangreppet i samtliga delstudier är abduktivt, vilket innebär att empiri och teoretiska utgångspunkter har tolkats i ljuset av varandra. I denna rörelse omformulerades, förfinades eller förkastades förståelser genom återkommande omläsningar av datamaterialet (Alvesson & Skoldberg, 2008).

Analytiskt ramverk

Som redogjorts för i avhandlingens teorikapitel analyserar samtliga delstudier hur policy konstrueras som texter och diskurser (Ball, 1993; Ball m.fl., 2012; Bacchi, 2000). Som analytiskt fokus innebär detta att undersöka dels hur policyformuleringar materialiseras i texter som omfördelar makt mellan olika aktörer (policy som text), dels hur sådana texter konstruerar policydiskurser som formar vad som framstår som sant, självklart eller möjligt (policy som diskurs). Dessa parallella perspektiv på policy har guidat analyserna framför allt i delstudie 1 (artikel II) och delstudie 3 (artikel IV). Även Bacchis (2009) *What's the problem represented to be?*-ramverk (WPR), som bygger på Foucaults förståelse av problematiseringar och fokuserar på hur problem representeras i policyförslag, operationaliseras i avhandlingens analyser. De sex frågorna från Bacchis (2009) ramverk nedan (översatta och bearbetade

till svenska av författaren) har, i varierande utsträckning och anpassade till respektive delstudies empiri och syfte, guidat analyserna i delstudie 1 och 2:

1. Hur representeras problemet i/av en specifik policy?
2. Vilka antaganden eller förhållningsinställningar ligger bakom konceptualiseringen av problemet?
3. Hur har denna idé om problemet uppstått?
4. Vad lämnas oproblematiserat i problemrepresentationen?
Vad lämnas obemänt/icke-adresserat?
Skulle problemet kunna formuleras eller konceptualiseras på andra sätt?
5. Vilka effekter (diskursiva, subjektifierande, levda) produceras av problemrepresentationen?
6. Hur/var framställs, sprids eller försvaras problemrepresentationen?

Avhandlingsprojektets metodologi har även väglett delstudiernas slutliga avgränsning vad gäller analys- och resultatfokus. En kritisk policysociologisk granskning förutsätter analytiska val och avser inte att uttömmande redovisa alla aspekter av ett datamaterial, varför respektive delstudies fokus avgränsades till kritiska aspekter av betydelse för avhandlingens syfte.

Analysförfarande i delstudierna

I delstudie 1 (artikel II) analyseras hur policy konstrueras som text respektive diskurs (Ball, 1993; Ball m.fl., 2012) genom iterativa genomläsningar av Skolverkets texter. Analysen fokuserade dels på hur ”vetenskaplig grund” tolkades och översattes i texterna till nya policybegrepp och till en (visuellt representerad) policyapparat (policy som text), dels på hur ideala lärarprofessionella subjektspositioner konstruerades (policy som diskurs). Bacchis (2009) WPR-ramverk guidade analysen, särskilt fråga 1 (vilka problem representeras?), fråga 2 (vilka antaganden ligger bakom?) och fråga 4 (vad lämnas oproblematiserat?). Med stöd av programvaran NVivo kodades datamaterialet, varvid en policyapparat bestående av centrala policybegrepp samt policydiskurser för ideal lärarprofessionalism framträdde. I delstudie 2 (artikel III) användes NVivo mer systematiskt för tematisk kodning av lärarprofessionella organisationers texter. Bacchis WPR-ramverk guidade även denna analys, som fokuserade på vilka policyproblem som konstruerades när musikundervisning diskuterades i relation till forskning (inklusive när forskare uttalade sig om musikundervisning) i organisationernas publicerade texter, vilka antaganden som underbyggde dessa problemkonstruktioner, vad som lämnades oproblematiserat, samt vilka diskursiva effekter som producerades. Genom iterativ omkodning och tematisk justering framträdde en policydiskurs som artikulerar anklagelser mot svenska beslutsfattare om att de ignorerar forskningsevidens om musikundervisningens bredare samhällsnytta.

I delstudie 3 (artikel IV) analyserades musiklärares konstruktioner av lokal policy i form av policytexter och policydiskurser (Ball, 1993; Ball m.fl., 2012). Analysen guidades av frågor om vilka konstruktioner av vetenskapligt grundad professionalism som framträdde i diskussionerna, och vilka policydiskurser som producerades. För att analysera hur lärare retoriskt förhandlade verbala policytexter integrerades diskurspsykologi som mikroanalytiskt komplement (Potter, 1996; Potter & Wetherell, 2001). Som redogjorts för i avhandlingens teorikapitel erbjuder diskurspsykologi verktyg för att analysera språk som retorisk resurs i verbala interaktioner. Särskild analytisk uppmärksamhet riktades mot hur lärarna retoriskt legitimerade sina yrkanden om vad som utgör vetenskapligt grundad musiklärarprofessionalism. Diskurspsykologins fokus på hur psykologiska fenomen materialiseras i kommunikativa interaktioner (Potter, 1996; Gergen, 2008) möjliggjorde analys av hur policy-överenskommelser förhandlas fram och hur dessa kan synliggöra lokala ideologiska och kulturella aspekter (Billig, 2001) i lärarnas samtal. Detta analytiska grepp har tidigare prövats i musikpedagogisk policyforskning (se t.ex. Di Lorenzo Tillborg, 2021) och kompletterar analysfokuset på policy som text och diskurs (Ball, 1993; Ball m.fl., 2012) i delstudien. Genom iterativa omläsningar av de transkriberade samtalen, vägleda av ett diskurspsykologiskt perspektiv, framträdde en policydiskurs som legitimerar musiklärares ämnesspecifika professionskunskap som vetenskapligt grundad i relation till erfarenheter och praxis.

Metodologiska överväganden

Min yrkeserfarenhet som musiklärare på gymnasiet under mer än 15 år skapar en förförståelse som både kan vara en resurs och ett hinder i forskningsarbetet. Denna förförståelse ger mig möjligheter att ställa frågor och göra problematiseringar utifrån min förtrogenhet med hur det kan vara att arbeta som musiklärare. Alvesson och Sköldberg (2018) menar att sådan reflexivitet inbegriper att forskaren kritiskt granskar sina egna paradigmatiska, politiska och teoretiska förhållningssätt och reflekterar över hur forskaren själv positioneras i de diskurser som undersöks. För detta behöver forskaren kunna hantera en viss kognitiv dissonans, vilket i mitt fall har handlat om att samtidigt positioneras som policysubjekt – musiklärare vars profession påverkas av de policydiskurser jag undersöker – och policyaktör, då avhandlingen själv kan förstås som en policyhandling som bidrar till att forma sådana diskurser. Ett exempel på hur denna spänning visat sig under avhandlingsarbetets gång är mitt förhållningssätt till de policytexter jag analyserat i avhandlingens två första delstudier. Den irritation jag inledningsvis kände över vissa formuleringar eller dramaturgiska upplägg i policymaterialet byttes under arbetets gång gradvis

ut mot en fascination inför nya samband som jag såg i materialet. I denna process har jag fått syn på normativa förhåndsinställningar hos mig själv som jag kunnat betrakta som socialt konstruerade (Hacking, 1999). Även om sådana förhåndsinställningar inte alltid ändrats har jag kunnat hantera dem med större distans och självkritisk reflexivitet i analysarbetet. I den tredje delstudien förstärktes denna spänning av att jag även blev kollegialt positionerad i relation till de musklärare vars samtal jag analyserar. I fokusgruppsamtalen upplevde jag en kollegial välvilja från de deltagande musklärarna, vilka gav intryck av att gärna vilja hjälpa en professionskollega med dennes forskarutbildning. Min förförståelse bidrog till att samtalen blev förtroliga, vilket medför forskningsetiska förpliktelser att hantera empirin respektfullt. Saether (2013) varnar för att känslan av förståelse mellan samtalande människor riskerar att bero på att den ene har tvingat in den andra i sin egen världsbild. Här har jag behövt lägga vikt vid att möta upp det förtroende deltagarna gav mig som forskande professionskollega genom att ge musklärarna röst i avhandlingen och sträva efter att lära mig av dem snarare än om dem (Carlgren, 2010). Studiens diskurspsykologiska analysansats (Potter, 1996; Potter & Wetherell, 2001), där deltagarnas utsagor detaljgranskas utifrån retoriska strategier, innebar här särskilda utmaningar när det gällde att återge deltagande forskningssubjekt på ett respektfullt sätt i den färdigställda artikeltexten.

Avhandlingsarbetet har beaktat Vetenskapsrådets (2024) råd för god forsknings- sed och följer de fyra principerna: att göra gott, att inte skada, att respektera självbestämmande och autonomi samt att upprätthålla rättvisa. Avhandlingen uppfyller principen *att göra gott* genom att bidra med nya förståelser kring hur policyarbete för vetenskaplig grund påverkar musklärarprofessionen. Därutöver bidrog fokusgruppssamtalen till att deltagande musklärare fick diskutera sin professionella kunskap med kollegor, vilket kan öka deras potential att utveckla lokala praktiker och stärka deras professionella samarbete. Principen om *att upprätthålla rättvisa* innebär att de som utsätts för risker ska få del av forskningens nytta, vilket i denna avhandling uppfylls av att såväl de enskilda som deltar i studien samt svenska musklärare som professionellt kollektiv stärks av en ökad medvetenhet kring de frågor studien undersöker (Vetenskapsrådet, 2024). Avhandlingens analyser av policytexter kan här bidra med en konstruktivt kritisk granskning som hjälper policyaktörer att upptäcka oavsiktliga konsekvenser av sina policyhandlingar. I detta sammanhang blir det relevant att diskutera vad forskningens nytta är, vilket rimligtvis avgörs av kvaliteten på forskningsinsatsen och hur analysen bidrar till ackumulerade kunskaper inom en viss domän. Alvesson och Sköldberg (2018) menar att forskningsinsatser bör värderas utifrån deras rikedom på poänger (richness in points) och att reflexiva analysmetodologier

ska ta vara på empiriska förutsättningar men samtidigt gå bortom vad det empiriska materialet har möjlighet att säga på egen hand. De påpekar att analyser som entydigt och fullt ut härleds ur datamaterialet riskerar att endast erbjuda triviala och mindre intressanta slutsatser, och att forskare därför behöver använda sin imaginära och kreativa förmåga för att kunna ge signifikanta kunskapsbidrag som åtminstone i någon mån innebär ett "epistemologiskt brott med vardagskunskap" (Alvesson & Sköldberg, 2018, s. 372, författarens översättning), det vill säga tidigare etablerade antaganden. Här bör studiers datamaterial, snarare än att behandlas som bevismaterial, betraktas som argumentativa resurser som kan möjliggöra och understödja kvalitativt nya förståelser av vår sociala verklighet och rubba tidigare förståelser och antaganden. Sådana poänger kan därefter utmanas eller bekräftas genom vidare forskning (Alvesson & Sköldberg, 2018; Eisenhart, 2009). Ett sådant metodologiskt förhållningssätt har i denna avhandling konkretiserats genom att analysarbetet har utmanat föreställningar om vetenskaplig grund och närliggande begrepp som givna eller diskursivt fixerade, och istället dragit slutsatser om hur dessa begrepp används i diskursproduktion och i förhandlingar om auktoritet, mandat och handlingsutrymme när svensk musiklärarprofession konceptualiseras och legitimeras.

Avhandlingens metodologiska ambitioner tar sig uttryck på olika sätt i delstudierna. I delstudie 1 (artikel II) analyseras hur skiftningar och glidningar i mening uppstår när policyhandlingar relaterade till skolans vetenskapliga grund materialiseras i nya texter och diskurser, vilket synliggör hur skollagens begrepp omtolkas till andra policybegrepp i en policyapparat som medverkar i produktionen av policydiskurser som avgränsar lärares professionella identiteter. De begreppsliga förskjutningar som resultatet presenterar är inte givna i materialet men kan göras synliga genom diskursanalytisk bearbetning, i enlighet med Alvesson och Sköldbergs (2018) förståelse av analys som poängskapande snarare än mekanisk härledning. I delstudie 2 (artikel III) genomförs analysen i en abduktiv rörelse mellan Bacchis (2009) WPR-ramverk och iterativa omläsningar av empirin, i syfte att successivt rekonstruera hur diskursiva problemrepresentationer, i samspel med tidigare etablerade mediediskurser kring musikens förmodade transfereffekter, framträder som en resurs såväl för att konsolidera ömsesidigt motsatta förhandsinställningar som för att mobilisera professionellt politiskt motstånd. Genom denna successiva omprövning framträder en sammanhängande diskursiv problematiseringskedja, i vilken förhandsinställningar och problemrepresentationer förstärker varandra och tillsammans artikulerar anklagelser mot svenska beslutsfattare. Denna kedja framträder i resultatet som en sammanhållen analysfigur vars rimlighet kan göras gällande genom empirin, i linje med den reflexiva metodhållning som Alvesson

och Sköldberg (2018) förespråkar. I delstudie 3 (artikel IV) innebär ambitionen om poängrikedom att musiklärares utsagor, även när de på ytan framstår som referenser till vetenskaplig grund, analyseras reflexivt och i ljuset av alternativa tolkningsmöjligheter. Genom en sådan omläsning synliggörs hur även dessa referenser i stor utsträckning vilar på erfarenhetsbaserade horisonter och hur vetenskaplig grund diskursivt ompaketeras och legitimeras genom erfarenhetsbaserad kunskap i lokala policydiskurser. Resultatets poänger om att även de lärarutsagor som vid en första anblick kan framstå som vetenskapligt grundade vilar på en erfarenhetsförankrad kunskapsrational utvecklades genom iterativa reflexiva omläsningar av empirin i enlighet med Alvesson och Sköldbergs (2018) strävan efter poängrikedom.

Principen att *respektera självbestämmande* inkluderar att tillfrågade får tydlig information så att de kan ta ställning till deltagande och avbryta när som helst. I delstudie 3 har självbestämmande respekterats både genom att deltagarna fått utförlig information såväl muntligt som skriftligt och att de intygat informerat samtycke (se bilaga 1 och bilaga 2). Vid gruppsamtalens start repeterades information om studien och dess syfte. Studiens teoretiska och metodologiska ramverk presenterades dock ej i detalj, då detta hade riskerat att styra musiklärares beteende i samtalen. Deltagarna informerades om att deltagande var frivilligt och kunde avbrytas när som helst utan att ange skäl och att pseudonymer skulle ersätta namn, orter och skolor. Slutligen, innan själva samtalsämnet introducerades, öppnades för eventuella kvarvarande frågor kring samtalets genomförande. Delstudie 1 och 2 analyserar offentligt publicerade texter och videoklipp, vilket komplicerar forskningssubjektens självbestämmande. Personer i detta material har gått med på publicering i de texter som analyserats, men inte tillfrågats om återpublicering i forskningspublikationer. Dessa personer har lånat sina röster till policyaktörer som kurerat deras uttalanden. Jag har strävat efter att balansera detta dilemma i enlighet med Vetenskapsrådets (2024) riktlinje att väga forskningens kunskapsbidrag gentemot det eventuella obehag den riskerar att vålla. Rawolle och Lingard (2014) menar att medial policykommunikation påverkar utbildningsområdet, och att denna därför bör "undersökas i specifika empiriska fall" (s. 611, författarens översättning). Utifrån detta argument, och det diskursiva inflytande som policyhandlingar i media kan få över musiklärares professionella liv, finns etiska skäl att granska sådana texter kritiskt.

När det gäller principen att *inte skada* så konstaterar Vetenskapsrådet (2024) att de som deltar i forskningsstudier riskerar att utsättas för skada, och att det föreligger ett skyddsintresse att vidta de åtgärder som krävs för att sådana risker ska minimeras. Vetenskapsrådet förtydligar dock att de risker deltagarna utsätts för behöver

vägas mot kunskapsvinster och andra samhällsnyttiga konsekvenser av att forskningen genomförs. I samtliga delstudier har namn på deltagare samt orter, skolor och andra identifierande institutioner pseudonymiserats. I delstudie 1 och 2, där offentligt publicerade texter analyseras, ges källhänvisning till dessa texter. Detta gör det möjligt att identifiera personer som återges, så länge publikationerna är tillgängliga. Vid transkriptioner justerades dialektala uttal till neutral svenska och talfyllnadsljud utelämnades i excerptutdragen i artikel II och IV. Detta ökade läsbarheten men gjordes även av etiska skäl, både för att ytterligare minska identifieringsrisker och för att representera utsagor på ett respektfullt sätt. Lämnade uppgifter bedöms ha låg känslighet enligt Vetenskapsrådets (2024) kriterier, och det framstår som osannolikt att medverkande skulle löpa konkreta risker. De etiska riskerna bedöms sammantaget som acceptabla i relation till avhandlingens bidrag.

Datahantering

Göteborgs universitet är personuppgiftsansvarig för denna avhandlingsstudie, dock bär jag som enskild forskare ansvar för att hanteringen följer gällande regelverk (Vetenskapsrådet, 2024). I avhandlingen har personuppgifter, i betydelsen information som direkt eller indirekt kan knytas till levande individer, hanterats enligt sådana regelverk. I delstudie 1 och 2 rör det sig om namn och beskrivningar som figurerar i analyserade texter. I delstudie 3 handlar det om namn, arbetsplatser, kontaktuppgifter samt ljud- och videoinspelningar som kan identifiera deltagare. Transkriptioner samt publicerade artiklar räknas också som innehållande personuppgifter, eftersom även material som endast blir identifierbart med hjälp av kodnycklar eller kompletterande information omfattas av definitionen. Genom att följa Vetenskapsrådets (2024) råd samt Göteborgs universitets regler uppfyller avhandlingen dataskyddsförordningens krav. Uppgifterna skyddas genom säkerhetsåtgärder, delvis redovisade i detta kapitel (exempelvis i avsnitten om pseudonymisering ovan) och följer i övrigt universitets riktlinjer för datahantering i forskning.

Policyforskaren som policyaktör

Under senare årtionden har kritik riktats mot positivistiska tendenser att framställa forskningsresultat som objektiva och värdeneutrala fakta, både i det samhällsvetenskapliga forskningsfältet i stort (Denzin, 2009; Lather & Pierre, 2013) och i musikpedagogisk forskning (Williams, 2015). Haraway (1988) menar att forskarens positionerade blick inte utgör ett problem utan istället ger denne förutsättningar att kunna göra rationella kunskapsanspråk. Bourdieu (1984/1996) poängterar att forskaren ofrånkomligen syns i forskningens språkbruk, och att forskaren inte kan förneka sin subjektivitet och försöka bli anonym genom att hänvisa till sys-

tematiska metodologier. I denna avhandling hörsammas Bacchis (2000) uppmaning att "erkänna hur 'problem' blir inramade i policyförslag [och] hur detta påverkar möjligheter att handla" (s. 50, författarens översättning). Följaktligen kan även en polycystudie betraktas som en policyhandling. Detta undergräver inte trovärdigheten i policyforskning, utan erbjuder möjlighet att berika förståelsen av policyskeenden. Petersen (2015) poängterar att "[v]etenskapliga" texter är textuella framträdanden [performances], 'reflexiva' texter är textuella framträdanden, 'bekännande' texter är textuella framträdanden, och placerade sida vid sida kan de bidra till att [may work to] destabilisera den förmodade autenticiteten och auktoriteten hos var och en" (s. 148, författarens översättning). Studiens kritiska problematiseringar har således potential att destabilisera policyhandlingar relaterade till musklärare i en svensk skola som ska vila på vetenskaplig grund och bidra till att problematisera hur auktoritet eftersträvas och uppnås genom olika policyhandlingar (Petersen, 2015), och vilka diskursiva konsekvenser detta får för svensk musiklärarprofession.

5 Sammanfattningar av avhandlingens ingående artiklar

I följande kapitel sammanfattas de artiklar som tillsammans utgör avhandlingsprojektets resultat. Artikel I (Larsson, 2023), artikel II (Larsson & Sjöberg, 2021) och artikel III (Larsson, 2025) är kollegialt granskade och publicerade i de vetenskapliga tidskrifterna *Australian Journal of Music Education*, *Nordic Journal of Studies in Education Policy* samt *Arts Education Policy Review*. De tre publicerade artiklarna bifogas i avhandlingen, med tillstånd från respektive utgivare. Artikel IV är inskickad till tidskriften *Nordic Research in Music Education* för kollegial granskning (peer review), och bifogas i den tryckta avhandlingen i manuskriptform.

Artikel I skiljer sig från övriga tre artiklar då den inte beskriver någon empirisk delstudie utan redogör för avhandlingens teoretiska och metodologiska ramverk. Resterande artiklar beskriver de delstudier genom vilka avhandlingen kritiskt granskar hur policy för utbildning på vetenskaplig grund iscensätts på tre utbildningspolicyarenor, med musiklärarprofessionen som case: artikel II analyserar hur begreppet vetenskaplig grund tolkas och iscensätts i texter och videoklipp publicerade på Skolverkets webbplats; artikel III undersöker hur musikundervisning och musiklärarprofessionen relateras till forskning i texter publicerade av två lärarfackliga organisationer och en musiklärarorganisation; artikel IV, slutligen, studerar lokalt iscensättande av policy bland musiklärare på tre gymnasieskolors estetiska program. Förutom att utgöra underlag för denna avhandlings syfte och forskningsfrågor är de ingående artiklarna även självständiga studier med egna fristående syften och forskningsfrågor.

Artikel I:

Researching research-based professionalization of music teachers – a framework to explore discursive enactments in Swedish policy contexts through a (critical) policy sociological lens

Artikeln presenterar, diskuterar och kontextualiserar avhandlingens teoretiska ramverk samt motiverar dess relevans för avhandlingsstudien. Det svenska utbildningsfältet lyfts fram som en analytiskt intressant fallstudie för att pröva ramverket, eftersom Sverige utmärker sig internationellt genom att reglera skolans

vetenskapliga grund i skollagen (SFS 2010:800). Artikeln beskriver analytiska perspektiv på policy som text, diskurs (Ball, 1993; Ball m.fl., 2012) och praktik (2020a, 2020b), samt hur policyhandlingar kan analyseras som diskursiv problematiseringspraktik (Bacchi, 2000, 2009). Artikeln diskuterar även hur diskurspsykologi (Potter, 1996; Potter & Wetherell, 2001) kan ge möjlighet att analysera hur policy i form av muntliga texter förhandlas och iscensätts i samtal mellan professionella kollegor. Vidare kontextualiseras ramverkets användningsområde genom att beskriva de tre policyarenor som studeras i denna avhandling. Därtill problematiserar artikeln linjära och kausala konceptualiseringar av policy och argumenterar för att forskare, utöver att studera policyskeenden, även behöver reflektera över sina egna problematiseringar, sina egna positioner och sin egen bias (Bacchi, 2009). Artikeln reflekterar avslutningsvis kring att forskning, policy, och professionella praktiker relaterade till musikundervisning är komplext relaterade och behöver analyseras utifrån en uppmärksamhet på de lapptäcken av tillfälligheter och provisorium som präglar policyskeenden på olika nivåer (Ball, 1994).

Artikeln är författad av mig och bygger på ett kollegialt granskat konferensbidrag presenterat vid *21st International Seminar of the ISME Commission on Policy: Culture, Media and Education* (Larsson, 2022), vilket senare bearbetades och publicerades i ett specialnummer av tidskriften *Australian Journal of Music Education*.

Artikel II:

Academized or deprofessionalized? – policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education

Artikel II, avhandlingens första delstudie, syftar till att analysera hur utbildning på vetenskaplig grund, såsom den beskrivs i svensk skollag (SFS 2010:800), iscensätts och konstrueras i policytexter av Skolverket. Studien undersöker även vilka problem (uttalade eller underförstådda) som detta policyarbete har till syfte att lösa, samt hur policyarbetet konstruerar lärarprofessionalism. Datamaterialet producerades våren 2019 och består av innehållet på fem webbsidor på Skolverkets webbplats i vilka vetenskaplig grund och närliggande begrepp tolkas, förklaras och diskuteras. Materialet utgörs av texter, grafiska modeller och transkriberade videoklipp, samt skriften *Forskning för klassrummet: Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken* (Skolverket, 2013). Studiens teoretiska och metodologiska ramverk kombinerar Balls (1993) förståelse av policy som både text och diskurs, Balls (2000, 2003) förståelse av performativitet och delar av Bacchis (2009) WPR-ramverk. Resultatet visar hur en policyapparat bestående av fyra centrala begrepp konstrueras i Skolverkets texter. Denna policyapparat adderar begreppen *forskningsbaserat*

arbetssätt och evidens till begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet från skollagen. Apparaten reducerar eller ersätter till viss del skollagens begrepp med dessa införda policybegrepp, och iscensätter policytolkningen att forskningsbaserat arbetssätt ska bygga på evidens. Resultatet visar även hur tre policydiskurser för ideal lärarprofession konstrueras i det empiriska materialet: den selektivt kritiska och ansvarsskyldige [accountable] läraren; den positiva, flexibla, ansvarsfulla [responsible] och effektiva läraren; och den semi-autonoma läraren.

Artikeln problematiserar att Skolverket i de analyserade texterna tilltalar alla typer av lärare som en homogen yrkesgrupp. På så sätt konstrueras vetenskapligt grundad lärarprofession som generisk och icke-diversifierad, oavsett vilket ämne och elevgrupp läraren undervisar i. Vidare positionerar texterna lärare som mottagare av forskning (Levinsson, 2013) snarare än som aktiva kunskapsproducenter med eget epistemiskt omdöme. Sammantaget riskerar de analyserade policytexterna att bidra till en avprofessionalisering av lärarkåren, genom att reducera lärares arbete till ett standardiserat utförande av forskningsbaserade metoder vilka utvecklats och förmedlats av styrande policyaktörer. Artikeln argumenterar för att statligt policyarbete för en forskningsförankrad lärarprofession behöver utgå från att lärare ges tid, utrymme och redskap att utveckla egna epistemiska kulturer och ett autonomt, kritiskt och ämnesnära vetenskapligt omdöme, samt mandat att använda detta även i relation till policyaktörer på högre nivå i styrkedjan och deras forskningsurval och tolkningar.

Artikeln är författad tillsammans med Lena Sjöberg, docent i pedagogik vid Högskolan Väst och min bihandledare. Som första författare hade jag huvudansvaret för dataproduktion, analys och skrivprocess. Artikeln är publicerad i tidskriften *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*.

Artikel III:

The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers – music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimation work

Den tredje artikeln beskriver delstudie 2 vars syfte är att synliggöra hur policy för svensk vetenskapligt grundad skolutbildning iscensätts av utbildningsorganisationer som företräder svenska musiklärares professionella intressen. Datamaterialet består av 38 utvalda artiklar, publicerade 2018–2021 av Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund och Musiklärarnas Riksförening, i vilka musiklärares professionella praktik relateras till forskning eller forskare. Studien utgår från en poststrukturell

syn på policy som diskurs (Bacchi, 2000; Ball, 1993; Ball m.fl., 2012) och operationaliserar delar av Bacchis (2009) WPR-ramverk.

Resultatet visar hur en diskurs om *evidens-resistent beslutsfattare* (*evidence-resistant policymaker*) framträder i materialet. Diskursen artikulerar utbildningsprofessionellt motstånd mot en förmodat underprioriterad musikundervisning i svensk utbildningspolicy och ett försvar av musiklärares professionella legitimering. Vidare bygger diskursen på antagandet att det existerar en ackumulerad och oomstridd forskningsevidensbas som bevisar samhällsviktiga instrumentella vinster av musikundervisning även utanför de mål som beskrivs i relevanta läro- och kursplaner. Diskursen konstrueras som en lösning på det dilemma som uppstår härav, nämligen att musikämnets status i svensk utbildningspolicy upplevs som hotad trots att (förmodat) etablerad forskningsevidens bevisar musikundervisningens breda nyttoeffekter. Diskursen överbryggar dilemmat genom att konstruera en problemrepresentation som gör gällande att de som fattar policybeslut som får bäring på musikämnets, och därmed musiklärares, legitimitet i svenska skolor bortser från rådande forskningsevidens. Dessutom konstrueras förklaringen att detta sker antingen på grund av beslutsfattares bristande kompetens när det gäller att tillgodogöra sig forskningskunskap, eller att beslutsfattare har ideologiska skyggglappar som får dem att bortse från forskningsevidens när denna går på tvärs med deras egna politiska agendor. Diskursen artikulerar också sanningsanspråket att beslutsfattares (förmodade) brist på forskningsfokus i förlängningen kan utgöra ett hot, inte bara för svenska elever, utan även för Sveriges medborgare och Sveriges konkurrenskraft som kunskapsnation. Resultatet relaterar till internationella forskningsdiskussioner om musiklärares professionella status och implicerar att diskursen kan bidra till den avpolitisering som sker globalt i diskurser om musikämnets legitimitet i skolor och läroplaner, där frågan om musikämnets legitimitet i skolutbildning omvandlas till en empirisk fråga som huvudsakligen berör policyagendor utanför musiklassrummet och därmed förstärker musikämnets roll som ett stödämne i skolan (Brasche & Thorn, 2018; Sears, 2019; Shaw, 2021).

Artikeln är författad av mig och publicerad i tidskriften *Arts Education Policy Review*.

Artikel IV:

Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers' enactments of scientifically founded professionalism

Den fjärde artikeln, delstudie 3, syftar till att undersöka lokala iscensättningar av policy för en vetenskapligt grundad musiklärarprofession vid tre utvalda gymnasieskolor. Studien operationaliserar begrepp från policysociologi (Ball, 1994; Ball m.fl., 2012; Bacchi, 2000) i kombination med diskurspsykologi som mikroanalytiskt verktyg (Potter & Wetherell, 2001) för att analysera produktion av lokala muntliga policytexter och policydiskurser i tre inspelade och transkriberade gruppsamtal mellan professionella musiklärarkollegor på gymnasiets estetiska program.

Artikelns resultat visar hur lokala policytexter förhandlas i lärarlagen, genom vilka en gemensam policydiskurs som jag har valt att kalla *vetenskapifierad erfarenhet och praxis* (*scientized experience and praxis*) framträder för legitimering av musiklärarpraktik genom vetenskapifiering. Vetenskaplig grund får i denna policydiskurs funktionen av en etikett som kvalificerar musiklärares hantverksmässiga, traditionellt förankrade och erfarenhetsburna kunskap som vetenskaplig, genom att åberopa tidsmässig etablering och tradition, akademisk förankring eller trohet mot musikaliska konventioner. Spänningar i diskursen synliggörs exempelvis i artikulationer som jämför musikspecifika och allmänpedagogiska delars vetenskapliga grund och i artikulationer om hur en vetenskapligt kritisk ansats kan förstås. I artikeln diskuteras att diskursen för vetenskapifierad erfarenhet och praxis gör det svårare att särskilja vetenskaplig grund från beprövad erfarenhet, genom att även vetenskaplig grund formas till något erfarenhetsbaserat. Även det kritiska förhållningssätt som artikuleras som vetenskapligt grundat hänvisar till erfarenhets- och praxiskunskap. Diskursen minskar därigenom utrymmet för artikulationer av professionell know-why. Samtidigt synliggör artikeln hur lärares erfarenhetskunskap utgör en resurs för kollegialt professionellt utvecklingsarbete kring ämnesspecifik undervisning.

Artikeln är författad av mig och har skickats in till tidskriften *Nordic Research in Music Education* för kollegial granskning (peer review).

6 Diskussion

I följande kapitel diskuteras hur avhandlingens artiklar tillsammans kan förstås utifrån avhandlingsstudiens syfte: att kritiskt granska och diskutera policyarbete för vetenskaplig grund i svensk skola, med musiklärarprofessionen som case. Inledningsvis görs dock några reflektioner kring teoretiska och metodologiska val utifrån artikel I, vilken utgör en bakgrundsartikel som fördjupar kapans teori- och metodkapitel. Artikeln beskriver, diskuterar och kontextualiserar avhandlingens teoretiska ramverk såsom detta planerades vid den tidpunkt då artikeln författades. Även om vissa detaljer i det metodologiska ramverket justerades under arbetets gång så ger artikeln överlag en rättvisande bild av avhandlingsprocessens metodologi, särskilt när det gäller artikelns kontextualiserande bakgrund och diskussion. I artikeln föreslås begreppet tolkningsrepertoar som ett användbart analysverktyg. Detta användes dock inte i slutändan då ytterligare ett begrepp ansågs överflödigt för den analys som gjordes. Artikeln anger även att fyra samtal skulle utgöra underlag för delstudiens dataproduktion, men då ett av dessa blev en enskild intervju som inte möjliggjorde analys av kollegialt förhandlad policy, användes slutligen tre gruppsamtal. Sammantaget, sett i backspeglarna, har ramverket tjänat studien väl och givit goda möjligheter att analysera hur policy görs på olika arenor. Konceptualiseringen av policyskeenden som politiskt laddade textuella och diskursiva handlingar har möjliggjort en analys av hur policy-utsagor producerar subjektpositioner med materiella konsekvenser för yrkesverksamma inom det studerade lärarprofessionsfältet. Ramverket har också öppnat för en vidare syn på vad policy är och hur policy görs, och erbjudit epistemologiska resurser för att undersöka policy som diskursiv maktutövning även i mindre formella sammanhang. Kombinationen av Ball m.fl. (2012) och Bacchis (2000, 2009, 2012a, 2012b) tänkande har stärkt avhandlingens poststrukturella positionering, samtidigt som den eklektiska ansats som Ball m.fl. (2012) utvecklat inspirerat till att integrera analysverktyg från skilda epistemologier, såsom diskurspsykologi (Potter & Wetherell, 2001) och professionsteoretiska begrepp. De senare förknippas ibland med mer strukturella ansatser men har i denna avhandling hanterats genom en poststrukturell läsning. Fördjupade reflektioner kring avhandlingens metodologiska överväganden och forskarposition görs i kapitel 4.

Även om de policyarenor som studeras i övriga tre artiklar skiljer sig åt i hur direkt de riktar sig mot just musiklärare, får de iscensättningar som görs på samtliga arenor diskursiv inverkan på svensk musiklärarprofession och hur denna konstrueras. Delstudierna speglar avhandlingsstudiens ambition att studera musiklärarprofessionen som del av en bredare utbildningspolitisk kontext, och som ett analytiskt case för hur policyarbetet för skolans vetenskapliga grund får inverkan för lärare i en specifik ämneskontext. Delstudie 1 (artikel II) fokuserar på policy i texter publicerade av en skolmyndighet. Artikeln synliggör en policyapparat för forskningsbaserat arbetssätt samt diskursiva konstruktioner av ideal läraridentitet i en skola på vetenskaplig grund. Delstudie 2 (artikel III) undersöker iscensättningar i texter publicerade av tre lärarprofessionella organisationer. Artikeln synliggör konstruktionen av diskursen evidens-resistent beslutsfattare (evidence-resistant policymaker). Delstudie 3 (artikel IV) studerar lokala iscensättningar i musiklärarkollegors samtal vid tre gymnasieskolor. Artikeln synliggör hur en diskurs för vad jag har valt att kalla vetenskapifierad erfarenhet och praxis (scientized experience and praxis), det vill säga legitimering av erfarenhets- och praxisbaserad kunskap som vetenskapligt grundad, konstrueras och förhandlas i kollegiala samtal. Diskurserna som beskrivs i artikel III och artikel IV förkortas i kapitlets resterande delar som ERP-diskursen respektive SEP-diskursen. I diskussionens inledande avsnitt diskuteras hur de tre delstudierna tillsammans bidrar till konstruktioner av musiklärares vetenskapliga grund och professionella handlingsutrymme. I de efterföljande avsnitten diskuteras musiklärares positionering som professionella policysubjekt utifrån tre dimensioner: epistemisk begränsning, performativ styrning och lokal autonomi, samt traditionsorientering. Slutligen görs en sammanfattande reflektion där de konstruktioner av vetenskapligt grundad musiklärarprofessionalism som synliggörs i avhandlingens resultat diskuteras i relation till relevant professionsforskning samt till aktuella policyinitiativ för stärkt vetenskaplig grund i svensk skola och lärarprofession.

Musiklärares vetenskapliga grund: styrning, legitimering och vetenskapifiering

Även om avhandlingens resultat visar hur policybegreppet vetenskaplig grund konstrueras och operationaliseras på olika sätt på de tre arenor som studerats, finns det övergripande likheter när de olika diskurserna i avhandlingens delstudier läses bredvid varandra. En sådan är att de diskurser som avhandlingens delstudier beskriver i ringa grad eller inte alls mobiliserar forskning från utbildningsvetenskapliga forskningsfält som specifikt relaterar till musikundervisning eller musiklärarprofession. I det analyserade materialet från Skolverket konstrueras vetenskapligt grundad musiklärarprofession som ett medel för styrning och konti-

nuerlig kvalitetsutveckling av lärare och deras professionella praktiker. Detta görs genom diskurser som konstruerar generiska och ämnesoberoende positioneringar för lärare som policysubjekt (artikel II). Genom ERP-diskursen mobiliserar lärarprofessionella organisationer anspråk på forskningsevidens som förmodas belägga musikämnets legitimitet i skolan för att artikulera kritik mot styrande politiker. De argument som artikuleras för detta ändamål hämtas, med några undantag, från professionella domäner utanför musiklärarprofessionens egna kunskapsfält och expertis, exempelvis neurovetenskaplig forskning, hälsorelaterade argument eller resonemang om Sverige som kunskapsnation (artikel III). I de lokala gymnasie-lärlärlagens kollegiala samtal, slutligen, konstrueras en diskurs som artikulera vetenskapligt grundad musiklärarprofessionskunskap genom att vetenskapliggöra undervisningserfarenheter och kulturella praktiker av olika slag, utan att direkt mobilisera forskningsresultat eller forskarröster från utbildningsforskning inriktad på musikämnet (artikel IV). Sammantaget konstrueras vetenskaplig grund således, på två av de tre arenorna, genom policydiskurser där forskning tillskrivs en styrande, reglerande eller legitimerande funktion riktad mot specifika policysubjekt, i artikel II lärare och skolledare och i artikel III politiker. I de lokala musiklärarsamtalen ersätts forskningen med konstruktioner av ämnesspecifik erfarenhet.

Hur kan det förstås att ämnesspecifik forskning får så begränsat genomslag i de studerade iscensättningarna? Fan och Popkewitz (2020) menar att ett utbildningssystem kan betraktas som ett ekosystem i vilket styrande politiker och myndigheter, forskarsamhället och skolans professionella utgör olika samexisterande delar. Att forskningsansatser specifikt fokuserade på musikundervisning får så begränsat genomslag i avhandlingens resultat väcker frågor om i vilken grad sådan forskning mobiliseras och ges diskursivt utrymme på policyarenor som ingår i ett sådant ekosystem. De policydiskurser som konstrueras i avhandlingens iscensättningar av vetenskaplig grund är historiskt och politiskt inbäddade och präglade av rådande normer och politiska visioner om ett eftersträvanvärt samhälle (Bjurhammer Birck, 2025; Sundberg, 2021). Diskurser kring forskningens plats i svensk utbildning har alltsedan 1990-talet alltmer kommit att handla om att förse lärarprofessionen med resurser för mer effektiva och måluppfyllande undervisningspraktiker. Denna rörelse har över tid alltmer formerat sig kring diskurser om evidensbaserade undervisningspraktiker och effektivt lärande för måluppfyllelse (Sundberg, 2021). Performativitet och ansvarsskyldighet har varit drivande policyteknologier i denna utveckling. I avhandlingens resultat speglas dessa förhållanden dels i Skolverkets konstruktioner av lärare som performativa policysubjekt, där policyarbetet för vetenskaplig grund överlappar med logiker från systematiskt kvalitetsarbete och cyklisk kvalitetsstyrning (artikel II), dels i lärarorganisationernas betoning av musikämnets potential att stödja elevers måluppfyllelse även i andra skolämnen (artikel III).

Avhandlingens resultat bär dock även spår av äldre diskursiva sediment från efterkrigstiden, då vetenskaplig kunskap sågs som en resurs för rationell utbildningsplanering med forskare som rådgivande experter åt politiken (Sundberg, 2021). Ekon av en sådan syn på forskning kan anas i avhandlingens resultat. I Skolverkets texter positioneras forskare som legitimeringsresurs för styrning av lärare mot vissa konstruktioner av professionalism (artikel II). I lärarorganisationernas texter riktas kritik mot politiker för att inte i tillräcklig grad ta hänsyn till forskning i sitt beslutsfattande (artikel III). I båda fallen positioneras forskare som rationella rådgivare åt politiken. Att musiklärarna på den lokala arenan konstruerar vetenskaplig ämnesgrund genom vetenskapifiering av erfarenhets- och praxisbaserad kunskap (artikel IV) sker, utifrån avhandlingens policysociologiska utgångspunkter, inte i ett diskursivt vakuum. De performativitets- och ansvarsskyldighetslogiker som framträder i avhandlingens övriga delstudier cirkulerar rimligen även på den lokala arenan och kan möjligen bidra till att driva fram en diskurs som uppfyller kravet på vetenskaplig grund utifrån de retoriska resurser lärarna har att tillgå, även när ämnesspecifik forskning inte kan mobiliseras. Samma logiker skulle samtidigt kunna medverka till att begränsa musiklärarnas diskursiva utrymme att artikulera att den egna professionella forskningsförankringen behöver stärkas.

Professionellt handlingsutrymme för kritisk reflexivitet

Professionell yrkesutövning innefattar enligt Brante (2010) såväl know-how, förmågan att omsätta professionell kunskap i konkreta interventioner, som know-why, vetenskaplig kunskap om de underliggande principer som yrkesutövningen vilar på. För musiklärare utgör olika undervisningsmoment interventioner där lärarens know-how kommer till uttryck i samspel med lärarens know-why, det vill säga dennes vetenskapliga (exempelvis didaktiska) förståelse av underliggande mekanismer och principer för musikaliskt lärande. Här menar jag att en sådan know-why även behöver innefatta professionsutövarens självreflexivitet i relation till de principer och mekanismer som styr den professionella praktiken. Stöd för en sådan förståelse ger Holgersens (2017) argumentation att musiklärarstudenter, genom att växla mellan närhet och distans i förhållande till den egna praktiken, kan utveckla en förmåga att ompröva egna föreställningar och därigenom uppnå ett självreflexivt och kritiskt förhållningssätt till sin professionella praktik. I avhandlingens resultat framträder ett mönster där de studerade policydiskurserna konstruerar subjektspositioner där utrymmet för sådan självreflexivt informerad professionell know-why begränsas. I artikel II konstrueras lärares professionella kritik som främst riktad mot den egna och kollegors praktik i relation till performativa ideal och lärarnas ansvarsskyldighet relativt undervisningens kvalitet. Även om det finns en viss dis-

kursiv spänning konstrueras vetenskapligt förhållningssätt överlag som avgränsat till specifika fokus och praktiker som Skolverket föreskriver, vilket begränsar lärares professionella utrymme för egen vetenskaplig reflexivitet (artikel II). Genom ERP-diskursen artikuleras kritik enbart mot beslutsfattare, vilket osynliggör såväl alternativa problemrepresentationer av musikundervisningens upplevda statuskris som kritisk granskning av de rationaler för musikämnets legitimitet som diskursen vilar på (artikel III). På den lokala arenan osynliggörs självreflexiva problemrepresentationer om att musiklärares ämnesspecifika och forskningsgrundade kunskap skulle behöva stärkas eller uppdateras (artikel IV).

Avhandlingsresultatets policydiskurser, och de sätt de bidrar till att begränsa musiklärares reflexiva kritik, kan ställas i relation till Åmans och Kroksmarks (2018) problematisering av att lärare anammar eller förkastar forskningsbaserade undervisningsförslag utifrån sitt eget professionella omdöme. Åman och Kroksmark anlägger ett implementeringsperspektiv som fokuserar hur väl lärare agerar i linje med det som policyarbetet för vetenskaplig grund föreskriver. I studien framställs lärares kritiska förhållningssätt till forskning som ett professionellt problem. Därmed lämnas själva policyarbetet för vetenskaplig grund och dess diskursiva verkningar på lärares professionsutövande utanför studiens problematiseringar, vilket återspeglas även i nyare policystudier (se t.ex. Lundqvist & Westerlund, 2024). Att betoningen på know-how och avgränsningen av know-why inte är unik för de policyarenor som studerats bekräftas ytterligare av Levinsson (2025), som visar att rektorer i hög grad efterfrågar direkt applicerbara forskningsresultat, medan komplicerade teoretiska resonemang framställs som något som faller utanför lärares professionella behov och intressen. Även i lärarutbildares samtal om sin egen undervisningspraktik framträder liknande mönster (Zimmerman Nilsson, 2017). Houmanns (2010) avhandlingsstudie, som fokuserar svenska musiklärarstudenter och verksamma musiklärare i millenniets inledning, visar att musiklärares didaktiska och musikaliska val tenderar att inte diskuteras på generell nivå och sällan i relation till undervisningens bakomliggande antaganden eller organisatoriska ramar. I avhandlingens intervjuer efterfrågade musiklärarstudenter fler möjligheter att sätta ord på sina föreställningar och erfarenheter och diskutera dessa med studentkamrater och lärarutbildare. Houmann problematiserar att lärarutbildares och praktikhandledares föreställningar och förhållningssätt visavi musikundervisning, genom att tas för givna och förbli oartikulerade, riskerar att begränsa musiklärarstudenters handlingsutrymme att utveckla egna professionella förhållningssätt. Alvunger och Wahlström (2017) visar därtill att kurslitteraturen i svensk lärarutbildning i hög grad domineras av anpassade texter som sällan ger studenter tillfälle att självständigt pröva olika forskningsperspektiv mot varandra. Från ett nord-

amerikanskt perspektiv problematiserar Bowman (2009) en teknologisk syn på förhållandet mellan forskning om musikundervisning och musiklärares professionella praktik, där professionell kunskap reduceras till tillämpning av förbestämda direktiv. Han menar att forskning istället bör utgöra en resurs för musiklärares egna intelligenta didaktiska problemlösningar. Utifrån nordisk kontext argumenterar Nielsen (2009) för att musikdidaktisk forskning behöver ske på egna vetenskapliga premisser med förmåga att inta både närhet och distans till rådande praktiker och diskurser, vilket kan förstås som en förutsättning för att forskning ska kunna erbjuda resurser för musiklärares professionella know-why.

Musiklärare som policysubjekt: konstruktioner genom extern nytta, ansvarsskyldighet och tradition

Sammantaget framträder musiklärare, i avhandlingens resultat, som ett policysubjekt konstruerat dels genom styrande, politiska, instrumentella och epistemiska diskurser hämtade bortom musiklärarprofessionens ämnesspecifika forskningsfält, dels i relation till etablerade ämneskonceptioner och kulturellt förankrade musikaliska konventioner. Nedan diskuteras i tre dimensioner hur de studerade iscensättningarna av vetenskapligt grundad musiklärarprofession konstruerar och positionerar musiklärare som professionella policysubjekt. Den första dimensionen handlar om hur musiklärares ämnesspecifika forskningskunskap positioneras i avhandlingsresultatets policydiskurser. Den andra rör hur musiklärare konstrueras som professionella i relation till styrning och autonomi. Den tredje, slutligen, behandlar hur musiklärare konstrueras i relation till traditionsorientering respektive framåtblickande professionsutveckling.

Epistemiskt begränsat policysubjekt

Den första dimensionen handlar om hur musiklärare konstrueras som ett epistemiskt begränsat policysubjekt, det vill säga ett professionellt subjekt vars tillgång till en ämnesspecifik forskningsgrund saknas eller begränsas i avhandlingsresultatets policydiskurser. I Skolverkets policytexter inordnas musiklärare i en generisk och ämnesoberoende subjektsposition tillsammans med övriga lärarkategorier i det svenska skolsystemet (artikel II). I de lärarprofessionella organisationernas texter konstrueras musiklärare som policysubjekt vars professionella värde består i de instrumentella effekter musikundervisning antas producera utanför ämnets egna läroplansmål, såsom förbättringar av elevers lärande i andra ämnen, minskad ohälsa och stärkande av Sveriges konkurrenskraft som kunskapsnation (artikel III). I musiklärarlagens samtal konstrueras

visserligen en ämnesspecifik professionskunskapsdiskurs, men denna vilar på erfarenhets- och praxisbaserade grunder och ämnesspecifik kunskap relateras i låg grad till forskningsresultat. Den vetenskapliga, eller akademiserade, delen av musiklärarnas ämnesspecifika professionskunskap refererar i hög grad till deras musiklärarutbildning, som vissa lärare genomfört relativt nyss och andra för flera decennier sedan (artikel IV). Sammantaget innebär detta att musiklärarnas ämnesspecifika forskningskunskap antingen osynliggörs eller positioneras som underordnad i relation till andra diskurser i de studerade iscensättningarna av musiklärarprofessionens vetenskapliga grund. Det har tidigare konstaterats att det musikpedagogiska professionsfältet har begränsad kontroll över sina egna yrkespraktiker, trots att musikpedagogik är ett etablerat vetenskapsfält med egna forskarutbildningar och forskningstidskrifter (Angelo & Georgii-Hemming, 2014). Avhandlingens resultat kan tolkas som ett empiriskt uttryck för denna begränsade kontroll.

Vad skiljer då kunnandet hos vetenskapligt grundade musiklärare från andra ämneslärares kunnande, eller från musiker utan formell lärarutbildning? Holgersen (2017) menar att musiklärares professionella praktik förutsätter integration av vetenskaplig och erfarenhetsbaserad kunskap i ett epistemologiskt självbestämmande över den egna musikpedagogiska gärningen. Angelo (2016) lyfter fram ämnesspecifik kunskap som den fundamentala grunden för varje profession och menar att professionens styrka beror på hur stort avstånd den specifika kunskapen överbryggat i förhållande till allmän kunskap i samhället. Att vetenskapligt grundad musiklärarprofession konstrueras utan förankring i ämnesspecifik forskning riskerar i förlängningen att undergräva musiklärarprofessionens legitimitet som forskningsgrundad och teoretiskt reflekterad expertis. Musiklärare med en vetenskapligt grundad utbildningsbakgrund har visat en högre didaktisk reflexivitet än musiklärare utan dito, exempelvis genom att använda sig av begrepp och metoder utvecklade i forskning (Nielsen, 2009). Att forskning specifikt relaterad till musikundervisning får begränsat genomslag i avhandlingens resultat väcker frågor om huruvida policyarbetet för stärkt vetenskaplig grund i svenska skolor bidrar till att öka undervisningskvaliteten i svensk musikundervisning. Att utveckla ny kunskap om hur, och i vilken grad, ämnesspecifika vetenskapliga diskurser cirkulerar i verksamma musiklärares professionella utvecklingsarbete framstår därför som angeläget.

Performativt positionerat och lokalt autonomt policysubjekt

Den andra dimensionen handlar om hur musiklärare konstrueras som policy-subjekt i relation till styrning. I de diskurser som konstrueras i Skolverkets och lärarorganisationernas texter får policyarbetet för vetenskaplig grund främst en reglerande och avgränsande effekt för musiklärares professionella handlingsutrymme och autonomi, medan lokala iscensättningar av ämnesspecifik vetenskaplig grund erbjuder större autonomi gentemot detta policyarbete. I Skolverkets texter framträder ett ansvarsskyldigt, performativt och effektivt policysubjekt med begränsad autonomi (artikel II). Även om texterna på flera ställen betonar lärares professionella friutrymme, positioneras lärare genom resultatets policydiskurser som en professionell yrkeskategori i stort behov av ledning och styrning, både när det gäller val av forskningsinspiration och i det praktiskt didaktiska arbetet. Även i lärarorganisationernas texter positioneras musiklärare som ett icke-autonomt policy-subjekt genom att deras professionella legitimering artikuleras genom diskurser som ägs av aktörer utanför den egna ämnesexpertisen, såsom exempelvis experter på neurovetenskap, psykologi eller pedagoger utan musikspecifik expertis. Musiklärarprofessionen förlorar på så vis såväl diskursivt inflytande över sin professionella legitimering som professionell definitions-makt över vad musikundervisningens samhällsbidrag består i (artikel III). I de lokala musiklärarlagens samtal framträder däremot en relativt autonom positionering, genom att musiklärarna konstruerar en egen professionskunskapsdiskurs som i hög grad bekräftar befintliga praktiker och praktikkonventioner och därigenom undgår styrning i musikundervisningens ämnesspecifika delar (artikel IV). Referenser till forskare eller forskningsresultat från musiklärarprofessionens ämnesspecifika forskningsfält artikuleras endast vid enstaka tillfällen i SEP-diskursen, vilket implicerar att forskning från sådana fält får ringa inverkan på musiklärarnas undervisningspraktiker. Detta indikerar möjligen att ämnesspecifik forskning inte mobiliserats i högre utsträckning vare sig i musiklärarnas utbildningsbakgrund eller i deras fortlöpande kompetensutveckling.

Under de senaste decennierna har diskussioner i nordisk utbildningspolicy om huruvida läraryrket, inklusive musikläraryrket, bör betraktas som en profession delvis utgått från en önskan att höja yrkets status och delvis från förhoppningen att sådana strävanden skulle stimulera diskussioner som i sin tur bidrar till lärares kvalitativa utveckling och förbättrade skolresultat (Bröske Danielsen & Johansen, 2012). Wieneke och Spruce (2021) menar dock, från ett europeiskt forskningsperspektiv, att policy under senare årtionden i hög grad riktats mot att omdefiniera lärarprofession från att vara en autonom och självreglerande yrkeskompetens formad genom professionella praxisgemenskaper till att bli en yrkeskompetens som

bygger på individuell följsamhet, extern reglering och utvärdering. Avhandlingens resultat ger empiriskt stöd för en sådan utveckling även i svensk utbildningskontext, inte bara i relation till statliga policyaktörer utan även via diskurser från svenska lärarorganisationer som företräder musiklärares professionella intressen. Hallsén (2013), vars avhandlingsstudie rör styrning av svensk lärarutbildning från efterkrigstiden fram till och med åren efter millennieskiftet, pekar på en paradoxal utveckling: statlig policy har betonat vikten av att professionalisera lärare genom akademisering för att öka läraryrkets professionella status, samtidigt som den statliga styrningen av lärare och lärarutbildning ökat, vilket motverkar utrymmet för det professionella självstyre som i traditionellt etablerad professionsteori förknippas med hög professionell status (jfr Brante, 2009; Freidson, 2001). Artikel II stöder Hallséns (2013) iakttagelse och artikel III utvidgar den genom att visa hur även lärarorganisationers mediatexter medverkar till att rikta musiklärares legitimeringsgrund mot statliga policymål och krisdiskurser utanför musikämnets kurs- och läroplaner. Avhandlingens resultat bekräftar internationella tendenser att positionera musikundervisning som en policyhävstång, det vill säga ett medel för att uppnå önskvärda policymål utanför musikämnets egen domän (se t.ex. Shaw, 2020; Brasche & Thorn, 2018). Artikel IV nyanserar dock bilden genom att visa hur musiklärare i sina lokala praktiker tycks ha relativt stor autonomi gentemot extern policystyrning att själva definiera vad de ämnesspecifika delarna av en vetenskapligt grundad musiklärarpraktik består av. Delstudiens resultat bekräftar den bild av musiklärares autonomi gentemot styrande policy som statliga granskningar av musikämnet från början av millenniet visat (Skolverket, 2004).

Traditionsorienterat, förändrings-obenäget och icke-visionärt policysubjekt

En tredje dimension rör hur musiklärare konstrueras som policysubjekt i relation till traditionsorientering respektive framtidsorientering. I Skolverkets texter konstrueras å ena sidan ett förändringsbenäget och flexibelt policysubjekt där policydiskurserna, å andra sidan, avgränsar vilka vetenskapliga förmågor och lärarprofessionella ideal dessa förändringsprocesser bör sikta mot (artikel II). Lärares förändring och utveckling inordnas i hög grad i cykliska managementprocesser, exempelvis inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. I lärarorganisationernas texter konstrueras ett försvar av musikundervisningens legitimitet i svenska skolor utifrån de instrumentella bonusvinster ämnet antas producera genom sin nuvarande utformning och genom befintliga undervisningspraktiker (artikel III). ERP-diskursen konstruerar musiklärare som ett förändringsobenäget policysubjekt där utrymme för alternativa problematiseringar av musikämnets upplevt

ifrågasatta värde i relation till samhälleliga behov och prioriteringar saknas. Denna försvarsinriktade konstruktion av musiklärarens professionella legitimering begränsar utrymmet för visionära eller framåtblickande artikuleringar i diskursen. Även i musiklärlärlagens samtal konstrueras musiklärare som ett policysubjekt med övervägande traditionsbevarande orientering, där musiklärarnas professionella kunskap legitimeras via dess beständighet över tid och dess förankring i kulturellt etablerade praktiker (artikel IV). I SEP-diskursen utesluts eller osynliggörs således framåtblickande visioner om hur musikundervisningens ämnesspecifika praktiker skulle kunna omskapas eller utvecklas på vetenskaplig grund.

Hallséns avhandlingsstudie (2013), som analyserar policy relaterad till svensk lärarutbildning från 1900-talets efterkrigstid och in på 2000-talet, visar en liknande tendens. Krisdiskurser och ett ökat fokus på att leverera lösningar på samtida problem har alltmer trängt undan framtidsvisioner och utvecklingsambitioner, och lärarutbildningens uppdrag har över tid i högre grad konstruerats som att förse skolan med det den behöver på kort sikt än att bidra till att utveckla en framtidsinriktad skola. Karlsen (2019) menar att musiklärare positioneras som ett nyliberalt professionssubjekt som ständigt förväntas vara skiftande, flexibelt och under konstruktion, anpassat till elevers behov, samhällets krav och de många olika kontexter det verkar i. Vad som räknas som professionella kvalifikationer är enligt detta ideal ständigt i rörelse (Karlsen, 2019). Avhandlingens resultat bekräftar dessa tendenser empiriskt, och visar på behovet av en ökad professionell reflexivitet i det musikpedagogiska professionsfältet kring de styrande policydiskurser som cirkulerar. I relation till detta menar Schmidt (2020a, 2020b) att musiklärarens professionella kunnande behöver innefatta en förmåga att förstå, tala och agera med ett policyperspektiv relevant för det egna arbetet, en förmåga han benämner policy know-how. En sådan professionell kompetens innefattar även en medvetenhet om hur policy deltar i den diskursiva produktionen av lärare som styrbara professionella subjekt. Med en stärkt policy know-how har det musikpedagogiska professionsfältet större förutsättningar att konstruera egna professionsdiskurser som kan bidra till att utmana och problematisera iscensättningar av policy som riskerar att missa det mål som styrningen i grunden rimligen kan antas syfta mot, det vill säga att bidra till ökad kvalitet i musiklärarens vetenskapligt grundade professionella praktiker. Schmidt och Laes (2025) problematiserar att det musikpedagogiska professionsfältet präglas av vad de beskriver som en neutralitetsmyt, där frågor om makt, styrning och politisk positionering sällan betraktas som relevanta för musiklärarens professionella yrkesutövning. Föreliggande avhandlings resultat ger empiriskt stöd för denna iakttagelse. Visserligen artikuleras problematiseringar av hur olika policybegrepp kan förstås och hanteras i artikel II, men de styrningslogiker som

policyarbetet mobiliserar lämnas obenämnda. I artikel III omvandlas legitimeringsfrågan till en empirisk fråga, och dess politiska dimensioner osynliggörs. Hur konstruktionen av musikämnet som främst ett stödämne för samhällseliga bonusvinster positionerar musiklärarprofessionen problematiseras inte heller.

Kertz-Welzel (2023) menar, utifrån ett europeiskt perspektiv, att musiklärare behöver ifrågasätta oproblematiserade antaganden om musikens samhällsnytta och upprätthålla utrymmen för musikens konstnärliga och estetiska aktiviteter fria från instrumentella syften (se även Varkøy, 2013). Hon föreslår utopiskt tänkande som en sociologisk förståelselins för att röra sig bortom dikotomier om musikundervisning som antingen värdefull i sig eller som ett redskap för andra samhällseligt önskvärda mål. Spruce m.fl. (2021) understryker, från en nordamerikansk utbildningskontext, att utsagor för försvar av musikundervisningens legitimering tenderar att vara konservativa och inriktade på att försvara eller rättfärdiga etablerade konceptualiseringar och praktiker av musikundervisning. Även här bidrar avhandlingens resultat med empiriskt stöd och visar hur svenska lärarprofessionella organisationers policyarbete för att stärka musiklärarens legitimering bidrar till att låsa fast musiklärarprofessionen i en konservativ försvarsposition. Musiklärarens professionella know-how utgörs enligt tidigare forskning av kulturellt konstruerad kunskap, formad av de rådande föreställningar om kompetent musiklärarskap som råder i specifika yrkeskontexter (Perkins & Triantafyllaki, 2013). I en nordisk utbildningskontext visar Onsrud och Kvinge (2023) att diskursiva spänningar mellan framtidsinriktning och traditionsbevarande i norsk musiklärarutbildning är en utmaning att hantera inom utbildningarna. Å ena sidan ska utbildningsinstitutioner ta ansvar för globala utmaningar och forma lärare som förändringsagenter för ett hållbart samhälle, medan de å andra sidan ska ta ansvar för att traderad kunskap och praxis bevaras i musiklärarprofessionen. I relation till denna forskning indikerar avhandlingens resultat både att know-how dominerar över teoretiskt reflexiv know-why-kunskap och att det traditionsbevarande dominerar över det framtidsinriktade när policyarbete för vetenskaplig grund iscensätts av och för svensk musiklärarprofession.

Reflektioner och slutsatser

Avslutningsvis vill jag lyfta blicken från avhandlingens analytiska case, musiklärarprofessionen, och reflektera kring hur avhandlingsstudiens resultat kan förstås i relation till svensk lärarprofession i stort. Avhandlingens fokus på policybegreppet vetenskaplig grund och hur det får betydelse för svensk lärarprofession har vid olika tillfällen berört begreppen professionalism och professionalisering (Englund

& Solbrekke, 2015; se också kapitel 2). Evans (2008) pekar på att professionalism kan förstås både som de normer och beteenden som officiellt ses som gemensamt accepterade av och för en yrkesgrupp, och som de versioner av sådana normer och beteenden som faktiskt iscensätts i konkreta yrkespraktiker. Distinktionen synliggör att professionalism kan formeras på olika sätt beroende på vilka aktörer och diskurser som ger begreppet innehåll. Evans föreslår tre sådana formationer. Den första är krävd (demanded) professionalism, vilken efterfrågas eller krävs av externa aktörer och speglar de specifika krav och förväntningar på servicekvalitet som ställs på en viss yrkesgrupp. Den andra är föreskriven (prescribed) professionalism, vilken skrivs fram genom styrande policydokument, exempelvis i riktlinjer och reformunderlag, och speglar föreställda eller rekommenderade professionella servicenivåer som de uppfattats av de policyaktörer som producerat dessa. Den tredje är iscensatt (enacted) professionalism, vilket motsvarar konkreta yrkespraktiker, eller, med Evans (2008) ord, "professionell praxis såsom den observeras, uppfattas och tolkas (av en observatör utanför eller inom den relevanta yrkesgruppen, inklusive dem som utför själva 'iscensättningen')" (s. 29, författarens översättning). Evans (2008) menar vidare att den tredje och sista av dessa formationer är den enda meningsfulla formen av professionalism, medan övriga två "representerar substanslöshet som spänner från artikulerad ideologi till önsketänkande" (Evans, 2008, s. 29, författarens översättning). Utifrån föreliggande avhandlings poststrukturella utgångspunkter, och i linje med Evetts (2006), förstås dock samtliga tre formationer som giltiga, och i högsta grad verkliga, diskursiva speglingar av professionalism. Därtill förstås samtliga professionsbegrepp ovan som diskursivt konstruerade, där olika meningsinnebörder samexisterar och konkurrerar beroende på vilken diskurs som mobiliseras, vilket synliggör de spänningar som uppstår på och mellan olika policyarenor när innebörder i lärarprofession konstrueras och förhandlas.

Om lärarprofession förväntas vila på en vetenskapligt grundad kunskapsbas (Brante, 2009), hur kan då de iscensättningar som synliggjorts i avhandlingens resultat, och deras inverkan på konstruktioner av lärarprofession, förstås genom dessa begreppsliga distinktioner? Evans (2008) pekar på att den professionalism som skrivs fram av styrande och reglerande policyaktörer kan skilja sig från den professionalism som realiserar av de professionella i konkret lärarpraktik. Detta glapp återspeglar en grundläggande egenskap hos policy, där lokala iscensättningar av policy alltid innefattar processer av omtolkning och rekontextualisering (Ball m.fl., 2012). Den föreskrivna lärarprofessionalism som artikuleras genom de diskurser som framträder i Skolverkets texter utgör en omtolkning av skollagens krav på en lärarprofessionalism som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800). Hur ERP-diskursen som konstrueras i de lärarprofessionella organisationernas

texter kan förstås utifrån Evans modell är mer komplext. ERP-diskursen artikulerar att politiker ska uppvisa större vetenskaplig litteracitet och forskningsförankring i sitt beslutsfattande, och ställer således krav på beslutsfattares kompetens, vilket dock faller utanför avhandlingens fokus. Implicit konstruerar ERP-diskursen samtidigt en föreskriven lärarprofessionalism, nämligen att forma den professionella praktiken så att undervisningen i förlängningen kan producera sekundäreffekter som uppfyller de samhälleliga behov som artikuleras i rådande skolkrisdiskurser eller som står högt på den samtidspolitiska agendan. På den tredje arenan artikulerar SEP-diskursen en iscensatt vetenskapligt grundad professionalism när lärarna diskuterar sina ämnesspecifika professionella praktiker i kollegiala samtal, vilket här betraktas som en professionell praktik i sig. Genom att lärarnas ämnesspecifika vetenskapliga grund artikuleras som vetenskapifierad erfarenhetsbaserad kunskap neutraliseras dock skollagens krav på vetenskaplig grund (jfr Persson & Persson, 2017; Sivhed, 2025, där vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet framträder som svåra att avgränsa). Att samtliga dessa diskursiva yttringar i huvudsak saknar inslag av forskning specifikt inriktad på lärarnas egen ämnesundervisning eller andra ämnesspecifika aspekter av deras praktik är ett av nyckelresultaten i avhandlingen.

Att det studerade lärarprofessionella casets vetenskapliga grund sammantaget konstrueras på disparata sätt på de tre policyarenor som studerats – som epistemiskt begränsad styrningsresurs, som performativ legitimering genom externa kunskapsanspråk och som traditionsbevarande vetenskapifiering av erfarenhetsbaserad kunskap – kan relateras till internationell forskning som problematiserat att den kunskapsbas som förväntas utgöra grunden för lärares professionella praktiker saknar konsistens (Alexander m.fl., 2019). Alexander m.fl. (2019) lyfter fram att sådan kritik har pekat på alltför stor variation i vad som accepteras som pedagogisk kunskap, vad som är etablerat eller teoretiserat som kvalitativa undervisningspraktiker, och hur sådana kvaliteter synliggörs i lärares praktiker. Dessa förhållanden har anförts som belägg för att lärarprofessionens pedagogiska kunskapsbas saknar den robusthet som krävs för att göra anspråk på att vara en erkänd och organiserad professionskunskap.

Vidare pekar Evetts (2006) på att utsagor om att öka yrkesgruppers professionella kompetens i allt högre grad artikulerats av styrande och ledande aktörer, exempelvis chefer och arbetsgivare, och i lägre grad av yrkesgrupperna själva. Till skillnad från hur professionalism historiskt konstruerats inom de medicinska och juridiska fält varifrån sådana diskurser härstammar, används professionalismiskursen enligt Evetts alltmer till att "åstadkomma yrkesmässig förändring och rationalisering samt för att (själv)disciplinera yrkes-

utövare i deras arbetsutövning" (Evetts, 2006, s. 523, författarens översättning). Detta förhållande bekräftas empiriskt i avhandlingens resultat, med tillägget att även diskurser producerade av lärares professionella företrädare kan utöva disciplinerande definitionsmakt över lärarprofessionen genom att reproducera diskurser som positionerar en lärarkategori som en instrumentell stödresurs för externa policymål (jfr Shaw, 2021). Att forskning mobiliseras i låg grad i den ämnesspecifika professionskunskap som SEP-diskursen artikulerar har redan diskuterats. Därtill framträder inte heller performativa eller instrumentella utsagor i någon större utsträckning i SEP-diskursen, vilket antyder att sådana diskursers cirkulation möjligen haft begränsat inflytande på de ämnesspecifika praktiker som undersökts i avhandlingen. Resultaten bekräftar således på flera sätt de utmaningar Evans (2008) formulerar i frågan: "Hur effektiv är [...] påtvingad reform när det gäller att åstadkomma professionell utveckling bland utbildningsprofessionella?" (Evans, 2008, s. 30, författarens översättning).

Vad vetenskaplig grund innebär för musiklärare artikuleras i avhandlingsresultatets diskurser genom diskursiva resurser hämtade bortom musiklärarprofessionens ämnesspecifika kunskapsfält. Svensk musiklärarutbildning har sedan den senaste lärarutbildningsreformen lagt större vikt vid att utveckla studenters vetenskapliga förhållningssätt. Hur kan det förstås att ämnesspecifikt inriktad forskningsbaserad kunskap trots detta får så lite genomslag i de diskurser avhandlingsresultatet synliggör på lokal samt organiserad professionell nivå? En möjlig förklaring är att reformen endast är 15 år gammal, och därför enbart påverkat de lärare som utbildats på senare tid. Resultatet implicerar att stärkandet av lärares ämnesspecifika forskningsbaserade kunskap inte i lika hög grad kommit att prägla verksamma lärares professionella utvecklingsarbete. Carlgren (2010, 2018) är kritisk mot att lärare i policy positioneras som en resurs att hantera och fortbilda och inte själva är drivande experter i sin professionella utveckling, och poängterar vikten av att lärare utvecklar egna epistemiska kulturer för att motverka sådana tendenser. Avhandlingens resultat visar detta mönster även i lärarprofessionella organisationers policyarbete för musiklärares professionella legitimitet, där argument grundade på musiklärares ämnesspecifika forskningsbaserade kunskap får begränsat genomslag. I de analyserade musiklärarsamtalen anas å andra sidan en relativt väl etablerad ämnesspecifik epistemisk kultur, om än i låg grad informerad av forskning specifikt inriktad på musikundervisning.

Avhandlingens resultat synliggör ett utrymme för att utveckla lärarprofessionellas reflexiva förståelse av hur policy flödar, cirkulerar och produceras på olika are-

nor. Lärare och professionella organisationer deltar i policyproduktion vare sig de är medvetna om det eller inte. En utvecklad policy know-how, i betydelsen en förmåga att navigera, tolka och iscensätta policy, som en grundläggande del i lärarprofessionellas kunskap kan bidra till ett mer reflexivt förhållningssätt till sådan policyproduktion och möjliggör ett större samarbete mellan styrande aktörer, professionsorganisationer och lärare. En reflexiv och problematiserande förståelse av varför policydiskurser formar professionens villkor på de sätt de gör framstår som en relevant komplettering till detta perspektiv. Utifrån den självreflexivt utvidgade förståelse av professionell know-why som diskuterats tidigare (Brante, 2010; Holgersen, 2017) föreslås här begreppet *policy know-why*. Begreppet betecknar en professionell förmåga att, utifrån en starkt teoretisk förståelse av policy, kritiskt och analytiskt kunna problematisera de policydiskurser som formar den egna professionens villkor. Schmidt och Laes (2025) problematisering av neutralitetsmyten stöder behovet av att sådan kompetens utvecklas bland policyaktörer i utbildningsfältet, inklusive lärare, lärarutbildare och forskare. Att undersöka diskursiva villkor för lärare att, i samverkan med andra policyaktörer i utbildningsfältet, utveckla policy know-how och policy know-why relaterat till arbetet för en starkt vetenskaplig grund i svenska skolor framstår mot denna bakgrund som en angelägen fråga för vidare forskning. Här skulle praktisknära forskningsansatser, där forskare och verksamma lärarlag gemensamt undersöker sådana villkor, kunna bidra med användbar kunskap.

Avslutningsvis vill jag återknyta till de diskursiva spänningar i policyfältet som beskrivs i avhandlingens inledningskapitel. Riksrevisionens (2025) formulering om att tolkningar, omdömen och kreativitet behöver avlägsnas från forskningsprocesser, och att det behöver råda större konsensus om de forskningsresultat som används i skolan för att dessa ska bli användbara, synliggör dessa tydligt. I samma riktning föreskriver den senaste lärarutbildningsutredningen (SOU 2024:81) en lärarprofessionalism som i högre grad grundas på evidensbaserade metoder och forskningsbaserad kunskap som i högre grad är direkt tillämpbar i klassrummet. I utredningen adresseras den skepsis som förekommit vid lärarutbildningar mot att sådana perspektiv får ökat utrymme på bekostnad av tolkande forskningsperspektiv och andra lärandeteorier. Utredningen framställer sådan skepsis som grundad i en otillräcklig förståelse av kunskapsområdet. Dessa spänningar aktualiseras ytterligare av det nyligen lanserade statliga professionsprogrammet (Prop. 2022/23:54; SFS 2025:280), vilket erbjuder yrkesverksamma lärare möjligheter att stärka sin akademiska professionsgrund genom fyra meriterande karriärsteg, där det högsta karriärsteget förutsätter en examen på forskarnivå. De skiftan-

de konstruktioner av vetenskaplig grund som avhandlingens resultat synliggör återspeglas i den policyutveckling som beskrivs ovan, och öppnar, utifrån ett Bacchianskt perspektiv, för frågan om vilket policyproblem dessa olika policyrörelser sammantaget syftar till att adressera. Syftar policyarbetet för vetenskaplig grund i svenska skolor till att avgränsa utrymmet för alltför kreativa och icke-enhetliga förhållningssätt i lärares praktiker, eller till att stärka lärares professionella autonomi genom ett vetenskapligt grundat omdöme och teoretiskt informerad reflexivitet? De spretiga, oordnade och oförutsägbara konsekvenser av policy som synliggjorts i denna avhandlings resultat öppnar för nya frågor om vilka slags lärare som eftersträvas i en skola på vetenskaplig grund och huruvida handlingar på utbildningsfältets olika policyarenor leder närmare eller bort från en sådan lärarprofession.

English Summary

Introduction

Since 2010, the Swedish Education Act has stipulated that school education “shall rest on [a] scientific foundation and proven experience” (SFS [Swedish Code of Statutes] 2010:800, 1 kap. 5 §, author’s translation), two policy concepts that are recurrently associated with one another in Swedish educational contexts (Persson & Persson, 2017; Sivhed, 2025). This policy study, however, focuses on *scientific foundation* as a policy concept in its own right. The dissertation critically examines and discusses how policy work for a scientific foundation in Swedish schools affects the teaching profession, using the music teaching profession as an analytical case. The study draws on a critical policy sociological perspective (Ozga, 2021), in which policy is understood as messy, disorderly, and unpredictable flows (Ball, 1994) of problematizations, governance intentions, and reinterpretations enacted through texts and discourses by a multiplicity of policy actors (Ball et al., 2012). Such an approach makes it possible to critically examine how policy work for the scientific foundation of schooling contributes to truth claims and problem formulations that condition teachers’ professional lives and practices. The dissertation’s sub-studies examine how policy for education on a scientific foundation is enacted in three policy arenas within the policy ecosystem (Fan & Popkewitz, 2020) of the Swedish music teaching profession.

Swedish music teachers have historically maintained a relatively autonomous position in relation to curricula and syllabi. In the early 2000s, a national evaluation by the Swedish National Agency for Education (Skolverket) found that music teachers used curricula and other policy documents as a basis for their teaching to a limited extent, functioning instead as their own curriculum (Skolverket, 2004). Subsequent research has shown that the music subject in elementary schools is positioned in different ways, sometimes as a knowledge subject, sometimes as a support subject, and sometimes as a recreation subject, by both music teachers and school leaders (Lindgren, 2006). Music teachers have also been shown to engage with discourses outside the school world, such as music industry discourses (Asp, 2015). The curricula introduced through the 2011 school reform had a stronger governing influence on music teaching, although many music teachers appear to have primarily changed their assessment and grading practices rather than the content of their instruction (Zandén & Ferm Thorgersen, 2015). Nordic music didactics encompasses not only a scientific dimension but also craft-based and artistic ones (Nielsen, 2010),

and rests to a large extent on experiential practice (Bröske Danielsen & Johansen, 2012). This may create challenges for policy work aimed at a scientifically founded music subject and teaching profession. One such challenge concerns the balance between training in practical and artistic skills on the one hand, and academic components on the other, in music teacher education (Onsrud & Kvinge, 2023). Against this backdrop, Swedish music teachers offer an illuminating case for studying how policy work aimed at strengthening the scientific foundation of schooling intersects with a professional category marked by relative autonomy vis-à-vis policy and professional practices that rest on a heterogeneous knowledge base.

The Swedish state's sustained policy work to strengthen the scientific foundation of the teaching profession has gained momentum in recent decades, driven by the assumption that teachers' competence can be improved through policy processes that link teachers' education, practice, and professional development to research. Pedagogical research entered Swedish school reform as early as the 1940s, and discussions on teachers as a scientifically anchored profession have continued since then. However, in the early 2000s, in response to perceived school crises and declining results in international comparisons such as PISA and TIMSS, new policy initiatives were launched to further academize the Swedish teaching profession (Lundahl & Serder, 2020; Nordin, 2014; Ringarp, 2016). These include the establishment of educational science as a research field in 2001 (SOU [Swedish Government Official Reports] 2005:31), the inclusion of the scientific foundation requirement in the Education Act in 2010 (SFS 2010:800), the establishment of the Swedish Institute for Educational Research in 2015, and the launch of the ULF initiative in 2017 (a national model for practice-based school research in collaboration between universities and schools; Prop. 2016/17:50; SOU 2018:19). Recently, a national professional program for teachers was launched (Prop. [Government Bill] 2022/23:54; SFS 2025:280), which offers practicing teachers the opportunity to strengthen their academic competence through four career steps, the highest of which requires a doctoral degree.

Multiple actors, including transnational organizations such as the OECD, professional organizations such as teachers' unions, the research community, and private actors, influence policy development. In Sweden, as in other Nordic countries, policy development has since the early 1990s been shaped by the tension between neoliberal market ideas and welfare-state ideals of free and universal education (Prøitz & Aasen, 2017), which has also affected the relationship between the teaching profession and academia. The Swedish National Audit Office (Riksrevisionen, 2025) has called for greater consensus and a more systematic use of research in schools, and

the latest teacher education inquiry (SOU 2024:81) advocates evidence-based methods grounded in cognitive science. Similar evidence discourses in the educational policy field have previously been problematized by researchers who emphasize the need for normative and pedagogical perspectives, as well as qualitative approaches (Biesta, 2007b; Levinsson & Prøitz, 2017; Levinsson, 2019).

The aim of the dissertation *is to critically examine and discuss policy work for a scientific foundation in Swedish schools, with the music teaching profession as a case*. Two research questions guide the study: (1) How is policy for education on a scientific foundation enacted in three educational policy arenas? (2) How do such enactments contribute to constructions of music teaching as a profession?

Previous research

This dissertation is situated within two bodies of research. The first concerns research on the scientific foundation of education. Sundberg (2021) identifies four historical phases in Swedish education policy. The first, from the late 1940s, was shaped by post-war welfare expansion where scientific knowledge served as a resource for rational educational planning grounded in values of justice, solidarity, and social mobility, with researchers functioning as advisory experts to policy-makers. The following phases brought sociologically oriented questioning of such roles in the 1970s–1990s, a practical turn during the restructuring reforms of the 1990s when interpretive qualitative research came to be challenged as the dominant paradigm, and a current phase shaped by performativity, accountability, and evidence-informed teaching. In contemporary Swedish contexts, three distinct positions characterize how different actors understand the relationship between evidence and education. The first position advocates for replacing subjective judgments with established evidence, reflecting approaches common in fields outside education, such as neuroscience and psychology. The second position rejects the evidence concept when applied to education, arguing that it imposes a narrow view of knowledge and inappropriately shifts power from teachers to external experts. The third position takes a complementary view, proposing that different methodological approaches – quantitative, qualitative, and interpretive – can illuminate different dimensions of educational phenomena (Sundberg, 2021; see also Biesta, 2007b; Evaldsson & Nilholm, 2009; Levinsson, 2019; Levinsson & Prøitz, 2017).

The second body of research concerns the music teaching profession, including its knowledge base, professional legitimacy, collective constitution, professional self-understanding, and positioning as policy actors and policy subjects (e.g.,

Angelo, 2016; Angelo & Georgii-Hemming, 2014; Bröske Danielsen & Johansen, 2012; Karlsen, 2019; Nielsen, 2010). Additionally, research shows that a scientifically grounded educational background among music teachers is associated with higher didactic reflexivity (Nielsen, 2009). Whereas previous studies of policy for a scientific foundation have largely adopted a realization perspective that takes policy premises as given (e.g., Åman & Kroksmark, 2018; Lundqvist & Westerlund, 2024), this dissertation critically examines how such policy work itself contributes to constructing what it means to be a professional teacher.

Theoretical frameworks and starting points

The dissertation draws on a critical policy sociological approach (Ozga, 2021; Simons et al., 2009a, 2009b) informed by poststructural thinking. Policy is understood as enacted through complex processes of text, discourse, and problematization that position actors and subjects in specific ways across different policy arenas. Ball et al.'s (2012) policy enactment framework provides the overarching analytical lens. Within this framework, the distinction between *policy as text* and *policy as discourse* enables an analysis of how policy formulations are materialized in texts that redistribute power among actors and construct what appears as true, self-evident, or possible. Bacchi's (2009) *What's the problem represented to be?* (WPR) approach was operationalized to analyze how problems are represented in policy proposals, what assumptions underpin these representations, and what discursive effects are produced. The concept of scientific foundation (vetenskaplig grund) is approached in the dissertation as a boundary object (Star & Griesemer, 1989), read through a poststructural lens. It is thus understood as discursively flexible rather than fixed in meaning, yet enacted in ways that make it appear coherent across policy arenas. Discourse psychology (Potter, 1996; Wetherell & Potter, 1992) serves as a micro-analytical complement, enabling an analysis of how policy is negotiated and enacted in verbal interactions among professional colleagues. Schmidt's (2020a) concept of *policy know-how*, understood as music teachers' and teacher educators' professional capacity to understand, speak, and act from a policy perspective relevant to their work, is engaged in the concluding discussion. The theoretical framework of the dissertation is further elaborated in Article I.

Study design and methodology

The dissertation comprises three sub-studies, each focusing on a policy arena within the ecosystem (Fan & Popkewitz, 2020) of the Swedish music teaching profession. Sub-study 1 (Article II) analyzes texts from the Swedish National Agency for Educa-

tion, including web pages, explanatory materials, and the publication *Forskning för klassrummet* [Research for the Classroom] (Skolverket, 2013). Sub-study 2 (Article III) analyzes 38 media texts published between 2018 and 2021 by two teachers' unions and a music teacher organization. Sub-study 3 (Article IV) analyzes recorded and transcribed group conversations conducted in spring 2021 with music teacher teams at three upper secondary schools. The analytical approach across all three sub-studies was abductive (Alvesson & Sköldberg, 2008). Sub-studies 1 and 3 were primarily guided by Ball's (1993) policy as text and policy as discourse perspectives, while Bacchi's (2009) WPR approach guided the analyses in sub-studies 1 and 2. Sub-study 3 integrated discourse psychology as a microanalytical complement to examine how teachers rhetorically negotiated policy in collegial conversations.

The researcher's professional experience as a music teacher is acknowledged as both a resource and a challenge, necessitating sustained reflexivity (Bacchi, 2009; Alvesson & Sköldberg, 2018). Alvesson and Sköldberg (2018) argue that research should be evaluated by its richness in points, and that reflexive analytical methodologies should draw on empirical conditions while going beyond what the empirical material can say on its own. In this dissertation, this orientation has been concretized through analyses that challenge conceptions of scientific foundation as discursively fixed, instead examining how scientific foundation and related concepts are mobilized in discourse production and in negotiations over authority and mandate. Furthermore, as a policy researcher, one is inevitably positioned as a policy actor within the field being studied (see, e.g., Petersen, 2015), a positioning that requires ongoing critical reflection. Ethical considerations followed the Swedish Research Council's (Vetenskapsrådet, 2024) principles for research involving human participants.

Summaries of the constituent articles

The following section summarizes the articles that constitute the dissertation's results. Articles I (Larsson, 2023), II (Larsson & Sjöberg, 2021), and III (Larsson, 2025) have been published in peer-reviewed journals, whereas Article IV has been submitted for publication.

Article I

Larsson, C. (2023). Researching research-based professionalisation of music teachers – a Swedish framework to explore policy enactments in three contexts through a (critical) policy sociological lens. *Australian Journal of Music Education*, 55(2), 39–46.

The article presents and contextualizes the dissertation's theoretical and methodological framework for an international audience. It positions Sweden as an analytically interesting case because of its internationally distinctive regulation of the scientific foundation of schooling in legislation. The article describes analytical perspectives on policy as text, discourse, and practice and argues that discourse psychology can enable an analysis of how policy is negotiated in collegial conversations among professionals. The article complements the dissertation chapters describing the study's theoretical starting points and design and provides a background for the dissertation's three empirical sub-studies.

Article II

Larsson, C. & Sjöberg, L. (2021). Academized or deprofessionalized? – policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 7(1), 3–15.

The article analyzes how the concept of scientific foundation is enacted in policy texts from the National Agency for Education and how these texts construct discourses of teacher professionalism. The findings reveal how a policy apparatus of four central concepts is constructed: *scientific foundation*, *proven experience*, *research-based way of working* (forskningsbaserat arbetssätt), and *evidence*. Three policy discourses for ideal teacher professionalism were identified: *the selectively critical and accountable teacher*; *the flexible, responsible, and effective teacher*; and *the semi-autonomous teacher*.

The article contributes to answering the dissertation's first research question by showing how policy for scientifically founded education is enacted in a state policy arena in policy texts published by the National Agency for Education, the authority with primary responsibility for interpreting and communicating the Education Act's requirement of scientific foundation. The article contributes to answering the second research question by showing how the teaching profession is constructed in these enactments and how such constructions can be related to the music teaching profession.

Article III

Larsson, C. (2025). The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers—Music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimization work. *Arts Education Policy Review*, 0(0), 1–12.

The article analyzes how three organizations representing Swedish music teachers' professional interests enact policy for research-based education through their publica-

tions. The findings reveal the emergence of an *evidence-resistant policymaker* discourse that articulates professional opposition against a perceived under-prioritization of music education by policy decision-makers and defends music teachers' professional legitimacy. The discourse presupposes that undisputed evidence exists that demonstrates the benefits of music education. The article suggests that the discourse may contribute to an ongoing depoliticization of discourses on music education's legitimacy in schools and curricula, whereby the question of music education's legitimacy is transformed into an empirical question concerning policy agendas outside the music classroom, thereby reinforcing the role of music as a support subject in school.

The article contributes to answering the first research question by showing how policy for scientifically founded education is enacted in the policy arena constituted by these organizations' media texts. The article contributes to answering the second research question by showing how the music teaching profession is constructed through discursive problematization work.

Article IV

Larsson, C. (2026). *Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers' enactments of scientifically founded professionalism* [Manuscript submitted for publication]. Högskolan för scen och musik [Academy of Music and Drama], Göteborgs universitet [University of Gothenburg].

The article examines local enactments of policy for a scientifically founded music teaching profession in collegial conversations among music teacher colleagues at three upper secondary schools. The findings reveal the emergence of a discourse of *scientized experience and praxis* across the three school settings. In this discourse, scientific foundation functions as a label that qualifies music teachers' craft-based, tradition-anchored, and experience-based knowledge as scientific through three legitimation strategies: invoking temporal establishment and tradition, academic anchoring, or fidelity to musical conventions. The article discusses how this discourse makes it harder to distinguish scientific foundation from proven experience (that is, the second concept in the Education Act requirement) and how the discursive space for professional know-why is constrained.

The article contributes to answering the dissertation's first research question by showing how policy for scientifically founded education is enacted in a local professional policy arena through collegial negotiation and co-production of policy in three music teacher teams. The article contributes to answering the second research question by showing how music teaching as a profession is constructed as scientifically founded through these negotiations.

Discussion

The discussion addresses how the dissertation's articles can be understood in relation to the aim of the study: to critically examine and discuss policy work for a scientific foundation in Swedish schools, with the music teaching profession as a case. The theoretical framework described and discussed in Article I has served the study well. Approaching policy events as politically charged textual and discursive acts has made visible how policy utterances produce subject positions with material consequences for professionals in the teaching profession field, and has enabled a broader view of policy as a discursive exercise of power also in less formal settings.

Music teachers' scientific foundation: governance, legitimization, and scientization

In the analyzed texts published by the National Agency for Education, scientifically founded music teacher professionalism was constructed as a means for governance and continuous quality improvement through discourses that produced generic, subject-independent positionings for teachers as policy subjects (Article II). Through the evidence-resistant policymaker discourse, professional organizations mobilized claims about research evidence presumed to demonstrate music education's broader societal legitimacy, drawing primarily from domains outside the music teaching profession's knowledge fields, such as neuroscience, health-related arguments, or claims about Sweden as a knowledge nation (Article III). In the local teacher teams' collegial conversations, a discourse emerged that articulated scientifically founded professional knowledge by scientizing teaching experiences and cultural practices without directly mobilizing research from educational research focused on the music subject (Article IV). Taken together, scientific foundation was constructed in disparate ways: as an epistemically limited governance resource, as performative legitimization through external knowledge claims, and as tradition-preserving scientization of experience-based knowledge. Such policy discourses are historically and politically embedded and shaped by prevailing norms and political visions (Bjurhammer Birck, 2025; Sundberg, 2021). Since the 1990s, discourses about the role of research in Swedish education have increasingly centered on supplying the teaching profession with resources for more effective and goal-attaining teaching practices, with performativity and accountability as driving policy technologies (Sundberg, 2021).

Professional scope for critical reflexivity

Professional practice encompasses both know-how, the ability to apply professional knowledge in concrete interventions, and know-why, scientific knowledge of the underlying principles on which professional practice rests (Brante, 2010). I argue that such know-why must also encompass the practitioner's self-reflexivity in relation to the principles and mechanisms governing professional practice. This understanding is supported by Holgersen's (2017) argument that by alternating between proximity and distance to their own practice, music teacher students can develop a capacity to reassess their own assumptions and thereby achieve a self-reflexive and critical stance toward their professional practice. A pattern emerged across the studied policy discourses, in which the subject positions constructed limited space for such self-reflexively informed professional know-why. In the National Agency for Education's texts, professional critique was primarily directed at teachers' own practices in relation to performative ideals, while the scientific approach was delimited to specific foci prescribed by the agency (Article II). Through the evidence-resistant policymaker discourse, critique was directed solely at decision-makers, rendering both alternative problem representations and critical examination of the discourse's own rationales invisible (Article III). In the local music teacher arena, self-reflexive problem representations regarding the need to strengthen teachers' subject-specific and research-based knowledge were rendered invisible (Article IV).

These findings can be related to Åman and Kroksmark's (2018) study of teachers' understanding of scientific foundation in a professional development project, in which teachers who rely on professional experience when they accept or reject research-based teaching proposals were problematized. In their study, teachers' critical stance toward research was framed as a professional problem, thereby leaving the discursive effects of the policy work for scientific foundation itself outside the study's problematizations. The emphasis on know-how and the delimitation of know-why are not unique to the arenas studied here. Levinsson (2025) shows that school leaders to a high degree request directly applicable research results, while complicated theoretical reasoning is portrayed as something that falls outside teachers' professional needs and interests. A related pattern appears in teacher education more broadly. In Zimmerman Nilsson's (2017) study of general teacher education, teacher educators positioned their practice-based experience as superior to academic knowledge, and practical and theoretical knowledge were constructed as opposites. In music teacher education, Houmann's (2010) study shows that music teachers' didactic and musical choices tended not to be discussed at a general level

and seldom in relation to the underlying assumptions of their teaching. Alvunger and Wahlström (2017) show that course literature in Swedish teacher education programs largely consists of adapted textbooks, where research results are interpreted and summarized by others, limiting students' opportunities to independently examine primary research sources. From a North American perspective, Bowman (2009) critiques a technological view of the relationship between research and professional practice, in which professional knowledge is reduced to the application of predetermined directives rather than constituting a resource for teachers' intelligent didactic problem-solving. From a Nordic perspective, Nielsen (2009) argues that music didactic research needs to proceed on its own scholarly premises with the capacity to adopt both proximity and distance to prevailing practices and discourses, which can be understood as a precondition for research to offer resources for music teachers' professional know-why.

Music teachers as policy subjects

Across the findings, music teachers emerged as policy subjects constructed through governing, political, instrumental, and epistemic discourses drawn from beyond the music teaching profession's subject-specific research fields and in relation to established subject conceptions and culturally anchored musical conventions. Three dimensions of this construction are discussed. The first concerns music teachers as epistemically limited policy subjects. In the National Agency for Education's texts, music teachers were subsumed within a generic and subject-independent subject position alongside all other teacher categories (Article II). In the texts published by the professional organizations, music teachers' professional legitimacy was articulated through the instrumental effects that music education is assumed to produce outside the subject's own curricular goals (Article III). In the music teacher teams' conversations, a subject-specific professional knowledge discourse was indeed constructed, but it was one that rested on experiential and practice-based grounds (Article IV). Previous research has shown that the music education field has limited control over its professional practices, despite being an established research field with doctoral programs and research journals (Angelo & Georgii-Hemming, 2014). The findings of this dissertation can be interpreted as an empirical expression of this limited control. Angelo (2016) emphasizes that subject-specific knowledge constitutes the fundamental foundation of any profession and that a profession's strength depends on how great a distance its specific knowledge bridges in relation to general knowledge in society. Research has also shown that music teachers with a scientifically grounded educational background demonstrate higher didactic reflexivity (Nielsen, 2009). Further research into how

and to what extent subject-specific scientific discourses circulate in music teachers' ongoing professional development therefore appears warranted.

The second dimension concerns music teachers as performative and locally autonomous policy subjects. In the discourses emerging in the texts published by the National Agency for Education (Article II) and professional organizations (Article III), policy work for scientific foundation primarily had a regulating and delimiting effect on music teachers' autonomy, while local enactments offered greater autonomy as teachers constructed a professional knowledge discourse that, to a high degree, confirmed existing practices (Article IV). Discussions in Nordic educational policy in recent decades on whether teachers, including music teachers, should be regarded as a profession have been driven partly by a desire to raise the status of the occupation and partly by the hope that such efforts would stimulate teachers' qualitative development and lead to improved school outcomes (Bröske Danielsen & Johansen, 2012). From a European perspective, Wieneke and Spruce (2021) argue that policy in recent decades has been oriented toward redefining the teaching profession from an autonomous, self-regulating competence to one based on individual compliance and external regulation. Hallsén's (2013) policy study related to Swedish teacher education points to a paradoxical development: state policy has emphasized the importance of professionalizing teachers through academization to raise their professional status while simultaneously increasing state governance, thereby limiting the professional self-regulation traditionally associated with high professional status. The dissertation's findings provide empirical support for these observations, showing how policy texts published both by the state and by professional organizations direct music teachers' legitimation toward state policy objectives and crisis discourses outside the music subject's own syllabuses. Article IV nuances the picture by showing that music teachers in their local practices appear to retain considerable autonomy in defining the subject-specific dimensions of scientifically founded professional practice, consistent with earlier state evaluations of the subject (Skolverket, 2004).

The third dimension concerns music teachers as tradition-oriented, change-resistant, and non-visionary policy subjects. In the National Agency for Education's texts, a change-oriented and flexible policy subject was constructed on the one hand, while the policy discourses on the other hand delimited which scientific capacities and professional ideals these processes of change should aim for (Article II). The evidence-resistant policymaker discourse constructed music teachers as change-resistant by restricting the space for alternative problematizations (Article III). In the local teacher teams' conversations, a predominantly tradition-preserving orien-

tation was constructed, in which professional knowledge was legitimized through its persistence over time (Article IV). Karlsen (2019) argues that music teachers are positioned as a neoliberal professional subject continually expected to be shifting, flexible, and under construction, adapted to students' needs, societal demands, and the many contexts in which they operate. From a European perspective, Kertz-Welzel (2023) argues that music teachers need to question hidden assumptions and maintain spaces for music's artistic and aesthetic activities free from instrumental purposes. From a North American perspective, Spruce et al. (2021) underscore that advocacy statements for the legitimacy of music education tend to be conservative and oriented toward defending established conceptualizations and practices. The dissertation's findings support this empirically, showing how Swedish professional organizations' legitimation work entrenches the profession in a conservative defensive position. In a Nordic educational context, Onsrud and Kvinge (2023) show that discursive tensions between future-orientation and tradition-preservation in Norwegian music teacher education are a challenge to manage within the programs. In relation to this research, the dissertation's findings indicate that know-how dominates over theoretically reflexive know-why and that tradition-preservation dominates over future-orientation when policy work for scientific foundation is enacted by and for the Swedish music teaching profession.

Reflections and conclusions

In the concluding sections, I wish to shift the focus from the dissertation's analytical case, the music teaching profession, to the Swedish teaching profession more broadly. Evans (2008) distinguishes between demanded professionalism (required by external actors), prescribed professionalism (written into governing policy documents), and enacted professionalism (concrete professional practice) and observes that the professionalism demanded or prescribed by governing and regulating policy actors can differ from that enacted by professionals in concrete practice. From the dissertation's poststructural standpoint, all three formations are understood as discursive manifestations of professionalism, drawing on Evetts's (2006) understanding of professionalism as discursively constituted. The prescribed teacher professionalism articulated through the National Agency for Education's discourses constituted a reinterpretation of the Education Act's demanded professionalism, namely teacher professionalism that rests on a scientific foundation and proven experience. The evidence-resistant policymaker discourse implicitly constructed a prescribed professionalism oriented toward producing secondary effects that fulfill the societal needs articulated in the prevailing school crisis discourses. The discourse of scientized experience and praxis articulated an enacted scientific-

cally founded professionalism when teachers discussed their subject-specific professional practices in collegial conversations. However, by articulating teachers' subject-specific scientific foundation as scientized experience-based knowledge, the Education Act's requirement for a scientific foundation was effectively neutralized. One of the key findings of this dissertation is that these discursive expressions largely lack elements of research specifically focused on teachers' own subject-specific teaching.

These disparate constructions can be related to international research problematizing the inconsistency of the knowledge base expected to underpin teachers' professional practices (Alexander et al., 2019). Alexander et al. (2019) point out that such critique highlights excessive variation in what is accepted as pedagogical knowledge, what is established or theorized as quality teaching practices, and how such qualities are made visible in teachers' practices. Evetts (2006) observes that discourses of professionalism have increasingly been articulated by governing and managing actors rather than by the professions themselves. This pattern is empirically confirmed in the present findings, with the addition that discourses produced by teachers' professional representatives can also exercise disciplinary definitional power over the teaching profession. The findings confirm the challenge that Evans (2008) raises regarding the effectiveness of enforced reform in achieving professional development among educators. Teachers and professional organizations participate in policy production, whether they are aware of it or not. A developed policy know-how (2020a, 2020b), understood as the capacity to navigate, interpret, and enact policy, can support a more reflexive approach to such policy production and enable greater collaboration between governing actors, professional organizations, and teachers. A reflexive and problematizing understanding of why policy discourses shape the conditions of the profession in the ways that they do appears as a relevant complement to this perspective. Drawing on the self-reflexively expanded understanding of professional know-why discussed earlier (Brante, 2010; Holgersen, 2017), I propose the concept of *policy know-why* to denote professional capacity, grounded in a strengthened theoretical understanding of policy, to critically and analytically problematize the policy discourses that shape the conditions of the profession. Schmidt and Laes' (2025) problematization of a neutrality myth in the music education field supports the need for such competence among policy actors in the educational field, including teachers, teacher educators, and researchers.

Finally, recent Swedish policy developments have actualized the tensions described above. The Swedish National Audit Office (Riksrevisionen, 2025) has called for greater consensus on the research results used in schools. The latest teacher education inquiry (SOU 2024:81) prescribes teacher professionalism that is more strongly grounded in evidence-based methods and research-based knowledge that is more directly applicable in the classroom. These developments, viewed from a Bacchian perspective, raise the question of what policy problem these various policy movements collectively seek to address: does the policy work for scientific foundation in Swedish schools aim to delimit the space for excessively creative and inconsistent approaches in teachers' practices or to strengthen teachers' professional autonomy through scientifically grounded judgment and theoretically informed reflexivity? The messy, disorderly, and unpredictable consequences of such policy work shown in this dissertation raise new questions about what kinds of teachers are sought in a school resting on a scientific foundation, and whether enactments in various policy arenas of the educational field lead closer to or further from such a teaching profession.

Referenser

- Adolfsson, C.-H., & Sundberg, D. (2018). Att forskningsbasera den svenska skolan: Policyinitiativ under 25 år. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 23(1–2), 39–63.
<https://publicera.kb.se/pfs/article/view/53259>
- Adolfsson, C.-H., Forsberg, E., & Sundberg, D. (2019). Evidently, the broker appears as the new whizz-kid on the educational Agora. I C. E. Mølstad & D. Pettersson (Red.), *New Practices of Comparison, Quantification and Expertise in Education: Conducting Empirically Based Research* (1:a uppl.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429464904>
- Aguilar, C. E., & Richerme, L. K. (2016). A Descriptive Study of Music Teacher Educators' Beliefs About Policy. *Journal of Music Teacher Education*, 25(2), 37–49.
<https://doi.org/10.1177/1057083714553986>
- Alexander, C., Fox, J., & Gutierrez, A. (2019). Conceptualising Teacher Professionalism. I A. Gutierrez, J. Fox, & C. Alexander (Red.), *Professionalism and Teacher Education* (s. 1–23). Springer Singapore.
https://doi.org/10.1007/978-981-13-7002-1_1
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2018). *Reflexive methodology: New vistas for qualitative research* (3:e uppl.). SAGE Publications.
- Alvunger, D., & Wahlström, N. (2018). Research-based teacher education? Exploring the meaning potentials of Swedish teacher education. *Teachers and Teaching*, 24(4), 332–349. <https://doi.org/10.1080/13540602.2017.1403315>
- Anderhag, P., Andrée, M., Björnhammer, S., & Gåfvels, C. (2024). Den praktikinrä forskningens bidrag till läraryrkets kunskapsbas : en analys av kunskapsprodukter från kollaborativ didaktisk forskning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 29(1–2), 31–52. <https://doi.org/10.15626/pfs29.0102.02>
- Angelo, E. (2016). Music Educators' Expertise and Mandate: Who Decides, Based on What? *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 15(2), 178–203.
https://act.maydaygroup.org/articles/Angelo15_2.pdf
- Angelo, E., & Georgii-Hemming, E. (2014). Profesjonsforståelse. En innfallsvinkel til å profesjonalisere det musikkpedagogiske yrkesfeltet. *Nordic Research in Music Education*, 15, 25–47. <http://hdl.handle.net/11250/2372661>

- Asp, K. (2015). *Mellan klassrum och scen: En studie av ensembleundervisning på gymnasieskolans estetiska program* (Studies in Music and Music Education, 19) [Doktorsavhandling, Lunds universitet]. Lund University Publications.
<http://lup.lub.lu.se/record/7765403>
- Bacchi, C. (2000). Policy as Discourse: What does it mean? Where does it get us? *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 21(1), 45–57.
<https://doi.org/10.1080/01596300050005493>
- Bacchi, C. (2009). *Analysing policy: What's the problem represented to be?* Pearson.
- Bacchi, C. (2012a). Strategic interventions and ontological politics: Research as political practice. I A. Bletsas & C. Beasley (Red.), *Engaging with Carol Bacchi: Strategic interventions and exchanges* (s. 141–156). University of Adelaide Press.
<https://doi.org/10.1017/UPO9780987171856.012>
- Bacchi, C. (2012b). Why study problematizations? Making politics visible. *Open Journal of Political Science*, 2(1), 1–8. <https://doi.org/10.4236/ojps.2012.21001>
- Ball, S. J. (1993). WHAT IS POLICY? TEXTS, TRAJECTORIES AND TOOLBOXES. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 13(2), 10–17.
<https://doi.org/10.1080/0159630930130203>
- Ball, S. J. (1994). *Education reform: A critical and post-structural approach*. Open University Press.
- Ball, S. J. (2000). Performativities and fabrications in the education economy: Towards the performative society? *The Australian Educational Researcher*, 27(2), 1–23. <https://doi.org/10.1007/BF03219719>
- Ball, S. J. (2003). The teacher's soul and the terrors of performativity. *Journal of Education Policy*, 18(2), 215–228. <https://doi.org/10.1080/0268093022000043065>
- Ball, S. J. (2005). *Education Policy and Social Class*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203015179>
- Ball, S. J. (2007). *Education plc: Understanding private sector participation in public sector education*. Routledge.
- Ball, S. J. (2012). *Global Education Inc. New Policy Networks and the Neoliberal Imaginary*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203803301>
- Ball, S. J. (2016). Following policy: Networks, network ethnography and education policy mobilities. *Journal of Education Policy*, 31(5), 549–566.
<https://doi.org/10.1080/02680939.2015.1122232>
- Ball, S. J. (2017). *The education debate* (3:e uppl.). Policy Press.

- Ball, S. J., Maguire, M., & Braun, A. (2012). *How Schools Do Policy: Policy Enactments in Secondary Schools*. Routledge.
- Beach, D., & Bagley, C. (2012). The weakening role of education studies and the re-traditionalisation of Swedish teacher education. *Oxford Review of Education*, 38(3), 287–303. <https://doi.org/10.1080/03054985.2012.692054>
- Beach, D., & Bagley, C. (2013). Changing professional discourses in teacher education policy back towards a training paradigm: A comparative study. *European Journal of Teacher Education*, 36(4), 379–392. <https://doi.org/10.1080/02619768.2013.815162>
- Bergmark, U., & Hansson, K. (2021). How Teachers and Principals Enact the Policy of Building Education in Sweden on a Scientific Foundation and Proven Experience: Challenges and Opportunities. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(3), 448–467. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1713883>
- Biesta, G. (2007a). Bridging the gap between educational research and educational practice: The need for critical distance. *Educational Research and Evaluation*, 13(3), 295–301. <https://doi.org/10.1080/13803610701640227>
- Biesta, G. (2007b). Why “what works” won’t work: Evidence-based practice and the democratic deficit in educational research. *Educational Theory*, 57(1), 1–22. <https://doi.org/10.1111/j.1741-5446.2006.00241.x>
- Bigand, E., & Tillmann, B. (2022). Near and far transfer: Is music special? *Memory & Cognition*, 50(2), 339–347. <https://doi.org/10.3758/s13421-021-01226-6>
- Billig, M. (2001). Discursive, Rhetorical and Ideological Messages. I M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Red.), *Discourse Theory and Practice: A Reader* (s. 210–220). SAGE.
- Bjurhammer Birck, G. (2025). *Idén om en forskningsbaserad skola: Förskjutningar och implikationer, 1997–2015* (Uppsala Studies in Education, 149) [Doktorsavhandling, Uppsala universitet]. DiVA. <https://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1988055>
- Bladh, S. (2004). Music teachers – in training and at work: A longitudinal study of music teachers in Sweden. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 3(3). http://act.maydaygroup.org/articles/Bladh3_3.pdf
- Bohlin, I. (2010). Evidensbaserad och kunskapsbaserad pedagogik: Specifika metoder, generella problem. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 15(4), 312–320. <https://publicera.kb.se/pfs/article/view/55727>

- Bohlin, I., & Sager, M. (Red.). (2011). *Evidensens många ansikten: Evidensbaserad praktik i praktiken*. Arkiv förlag.
- Bourdieu, P. (1996). *Homo academicus* (L. E. Nyman & M. Rosengren, övers.). Brutus Östlings Bokförlag Symposion. (Originalarbete publicerat 1984).
- Bowman, W. (2007). Who is the "We"? Rethinking Professionalism in Music Education. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 6(4).
http://act.maydaygroup.org/articles/Bowman6_4.pdf
- Bowman, W. D. (2009). Professional Knowledge: Imagining the Obvious as if it Weren't. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 8(1).
http://act.maydaygroup.org/articles/Bowman8_1.pdf
- Brante, T. (2009). Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner. I L. Maria (Red.), *Vetenskap för profession* (s. 15-34). Högskolan i Borås.
<https://lup.lub.lu.se/search/files/3875263/1496953.pdf>
- Brante, T. (2010). Professional Fields and Truth Regimes: In Search of Alternative Approaches. *Comparative Sociology*, 9(6), 843–886.
<https://doi.org/10.1163/156913310X522615>
- Brasche, I., & Thorn, B. (2018). Addressing dimensions of "The Great Moral Wrong": How inequity in music education is polarizing the academic potential of Australian students. *Arts Education Policy Review*, 119(3), 124–136.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2016.1201029>
- Bronäs, A., & Selander, S. (2006). *Verklighet, verklighet: Teori och praktik i läraryrket*. Norstedts akademiska förlag.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (B. Nilsson, övers.; 2:a uppl.). Liber.
- Brøske Danielsen, B. Å., & Johansen, G. (2012). Music Teacher Education as Professional Education. I B. Å. Brøske Danielsen & G. Johansen (Red.), *Educating music teachers in the new millennium. Multiculturalism, professionalism and music teacher education in the contemporary society. A report from a Research and Development Project* (s. 31–43). Norwegian Academy of Music.
- Carlgren, I. (2010). Den felande länken. Om frånvaron och behovet av klinisk utbildningsvetenskaplig forskning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 15(4), 295–306.
<https://publicera.kb.se/pfs/article/view/53055>
- Carlgren, I. (2018). Pedagogiken och lärarna. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 23(5), 268–283. <https://doi.org/10.15626/pfs23.5.15>

- Carlgren, I. (2020). Lärarna – problem eller lösning? *Pedagogisk forskning i Sverige*, 25(4), 104–111. <https://doi.org/10.15626/pfs25.04.10>
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1). <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>
- Denzin, N. K. (2009). The elephant in the living room: Or extending the conversation about the politics of evidence. *Qualitative Research*, 9(2), 139–160. <https://doi.org/10.1177/1468794108098034>
- Di Lorenzo Tillborg, A. (2021). *Music education and democratisation: Policy processes and discourses of inclusion of all children in Sweden's art and music schools* (Studies in Music and Music Education, 24) [Doktorsavhandling, Lunds universitet]. Lund University Publications. <https://lup.lub.lu.se/search/publication/f0a81d72-d3c7-4fed-b2e6-9e20bc3fcbb7>
- Dodillet, S., & Lundin, S. (2024). När skolan blev ett utbildningssystem: Pedagogisk forskning, systemteori och politisk styrning. I A. Burman, J. Landahl & A. Larsson (Red.), *Pedagogikens politik: Utbildningsforskning och utbildningspolitik under efterkrigstiden* (s. 115–146). Södertörns högskola. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-233357>
- Eisenhart, M. (2009). Generalization from Qualitative Inquiry. I K. Ercikan & W.-M. Roth (Red.), *Generalizing from Educational Research: Beyond Qualitative and Quantitative Polarization* (s. 51–56). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203885376>
- Englund, T., & Solbrekke, T. D. (2015). Om innebörder i lärarprofessionalism. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 20(3–4), 168–194. <https://publicera.kb.se/pfs/article/view/53333>
- Evaldsson, A.-C., & Nilholm, C. (2009). Evidensbaserat skolarbete och demokrati. Mobbing som exempel. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 14(1), 65–82. <https://publicera.kb.se/pfs/article/view/53141>
- Evans, L. (2008). PROFESSIONALISM, PROFESSIONALITY AND THE DEVELOPMENT OF EDUCATION PROFESSIONALS. *British Journal of Educational Studies*, 56(1), 20–38. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8527.2007.00392.x>
- Evetts, J. (2006). Introduction: Trust and Professionalism: Challenges and Occupational Changes. *Current Sociology*, 54(4), 515–531. <https://doi.org/10.1177/0011392106065083>

- Fan, G., & Popkewitz, T. S. (2020). Introduction: Education Policy and Reform in the Changing World. I G. Fan & T. S. Popkewitz (Red.), *Handbook of Education Policy Studies: School/University, Curriculum, and Assessment, Volume 2* (s. v–xx). Springer Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-13-8343-4>
- Ferm, C. (2008). Playing to teach music – embodiment and identity-making in musikdidaktik. *Music Education Research*, 10(3), 361–372. <https://doi.org/10.1080/14613800802280100>
- Forsberg, E., & Sundberg, D. (2018). Formeringen av det pedagogiska kunskapsområdet: Mot ett forskningsprogram. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 23(5), 5–19. <https://doi.org/10.15626/pfs23.5.01>
- Foucault, M. (2011). *Vetandets arkeologi* (C. G. Bjurström, övers.; 2:a uppl.). Arkiv. (Originalarbete publicerat 1969).
- Fredriksson, K., Zandén, O., & Wallerstedt, C. (2024). Teaching and learning in music education – a meta-synthesis. *Music Education Research*, 26(2), 193–204. <https://doi.org/10.1080/14613808.2024.2319579>
- Freidson, E. (2001). *Professionalism: The third logic*. University of Chicago Press.
- Frierson-Campbell, C. (2007). Connections with the Schooling Enterprise: Implications for Music Education Policy. *Arts Education Policy Review*, 108(6), 33–38. <https://doi.org/10.3200/AEPR.108.6.33-38>
- Froehlich, H. (2007). Institutional Belonging, Pedagogic Discourse and Music Teacher Education: The Paradox of Routinization. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 6(3). http://act.maydaygroup.org/articles/Froehlich6_3.pdf
- Georgii-Hemming, E. (2017). What Is Quality?: The Political Debate on Education and Its Implications for Pluralism and Diversity in Music Education. *Philosophy of Music Education Review*, 25(1), 67–86. <https://dx.doi.org/10.2979/philmusieducrevi.25.1.06>
- Gergen, K. J. (2008). On the Very Idea of Social Psychology. *Social Psychology Quarterly*, 71(4), 331–337. <https://doi.org/10.1177/019027250807100403>
- Gilje, N., & Grimen, H. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar* (3:e uppl.). Daidalos.
- Gulson, K. N., Clarke, M., & Petersen, E. B. (2015). Introduction-Theory, policy, methodology. I K. N. Gulson, M. Clarke, & E. B. Petersen (Red.), *Education Policy and Contemporary Theory: Implications for Research* (s. 1–12). Taylor & Francis Group. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/gu/detail.action?docID=3569460>

- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Hallsén, S. (2013). *Lärarutbildning i skolans tjänst? En policyanalys av statliga argument för förändring* (Uppsala Studies in Education, 133) [Doktorsavhandling, Uppsala universitet]. DiVA.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-209672>
- Hammersley, M. (2001). On 'Systematic' Reviews of Research Literatures: A 'narrative' response to Evans & Benefield. *British Educational Research Journal*, 27(5), 543–554. <https://doi.org/10.1080/01411920120095726>
- Hanken, I. M., & Johansen, G. (2021). *Musikkundervisningens didaktikk* (3:e uppl.). Cappelen Damm Akademisk.
- Hansson, K., & Erixon, P.-O. (2020). Academisation and teachers' dilemmas. *European Educational Research Journal*, 19(4), 289–309.
<https://doi.org/10.1177/1474904119872935>
- Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599.
<https://doi.org/10.2307/3178066>
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Head, B. W. (2008). Three lenses of evidence-based policy. *Australian Journal of Public Administration*, 67(1), 1–11.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8500.2007.00564.x>
- Hesslow, E., Loenheim, L., & Norlund, A. (2024). Lärares professionella behov så som de konstrueras av en inflytelserik kompetensutvecklingsaktör. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 29(3–4), 114–141. <https://doi.org/10.15626/pfs29.0304.05>
- Hirsh, A., Nilholm, C., Román, H., Forsberg, E., & Sundberg, D. (2022). Reviews of teaching methods: Which fundamental issues are identified? *Education Inquiry*, 13(1), 1–20. <https://doi.org/10.1080/20004508.2020.1839232>
- Holgersen, S.-E. (2017). Music teacher identity and professionalism. I S. G. Nielsen & Ø. Varkøy (Red.), *Utdanningsforskning i musikk: Didaktiske, sosiologiske og filosofiske perspektiver* (s. 27–36). Norges musikkhøgskole.
<https://hdl.handle.net/11250/2475762>
- Holgersen, S.-E., & Burnard, P. (2013). Different types of knowledges forming professionalism: A vision of post-millennial music teacher education. I E. Georgii-Hemming, P. Burnard, & S.-E. Holgersen (Red.), *Professional knowledge in music teacher education* (s. 189–201). Ashgate Publishing.

- Houmann, A. (2010). *Musiklärares handlingsutrymme: Möjligheter och begränsningar* (Studies in Music and Music Education, 16) [Doktorsavhandling, Lunds universitet]. Lund University Publications. <https://lup.lub.lu.se/record/1715327>
- Hunter, L. R. (2011). School-University Partnerships: A Means for the Inclusion of Policy Studies in Music Teacher Education. *Arts Education Policy Review*, 112(3), 137–143. <https://doi.org/10.1080/10632913.2011.566086>
- Ideland, M., Jobér, A., & Axelsson, T. (2021). Problem solved! How edupreneurs enact a school crisis as business possibilities. *European Educational Research Journal*, 20(1), 83–101. <https://doi.org/10.1177/1474904120952978>
- Ideland, M., & Serder, M. (2023). Edu-business within the Triple Helix: Value production through assetization of educational research. *Education Inquiry*, 14(3), 336–351. <https://doi.org/10.1080/20004508.2021.2019375>
- Jackson, A. Y. (2004). Performativity Identified. *Qualitative Inquiry*, 10(5), 673–690. <https://doi.org/10.1177/1077800403257673>
- Kalmendal, A. (2025). *Evidence in education: How metascience can improve the quality of evidence syntheses in educational psychology* (Linnaeus University Dissertations, 574) [Doktorsavhandling, Linnéuniversitetet]. DiVA. <https://doi.org/10.15626/LUD.574.2025>
- Karlsen, S. (2019). Competency nomads, resilience and agency: Music education (activism) in a time of neoliberalism. *Music Education Research*, 21(2), 185–196. <https://doi.org/10.1080/14613808.2018.1564900>
- Kertz-Welzel, A. (2023). In Search of a Better World? Reconsidering Sociology and Music Education as Utopian Fields. *Visions of Research in Music Education*, 41, 18–28. <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/vrme/vol41/iss1/3/>
- Kos, R. P. (2018). Policy and the K–12 Music Teacher: A Literature Review. *Update: Applications of Research in Music Education*, 37(1), 20–29. <https://doi.org/10.1177/8755123318758837>
- Kvernbekk, T. (2013). *Evidence-based practice (EBP), means-end reasoning and goal directed theories* [Konferensbidrag]. OSSA Conference Archive, 100. <https://hdl.handle.net/20.500.14776/14273>
- Larsson, C. (2022). Researching Swedish policy of research-based music education: A theoretical framework. I C. E. Aguilar, A. Prest, L. Kapalka Richerme, & P.-h. Tang (Red.), *Proceedings of the 21st International Seminar of the ISME Commission on Policy: Culture, Media and Education* (s. 70–77). International Society for Music Education.

- Larsson, C. (2023). Researching research-based professionalisation of music teachers – a Swedish framework to explore policy enactments in three contexts through a (critical) policy sociological lens. *Australian Journal of Music Education*, 55(2), 39–46.
- Larsson, C. (2025). The Swedish “problem” of evidence-resistant policymakers—Music teacher organizations enacting policy for research-based education into legitimation work. *Arts Education Policy Review*, 0(0), 1–12.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2025.2525261>
- Larsson, C. (2026). *Scientizing experiential knowledge – Swedish music teachers’ enactments of scientifically founded professionalism* [Manuskript inskickat för publicering]. Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet.
- Larsson, C., & Sjöberg, L. (2021). Academized or deprofessionalized? – policy discourses of teacher professionalism in relation to research-based education. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 7(1), 3–15.
<https://doi.org/10.1080/20020317.2021.1877448>
- Lather, P., & Pierre, E. A. S. (2013). Post-qualitative research. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 26(6), 629–633.
<https://doi.org/10.1080/09518398.2013.788752>
- Levinsson, M. (2013). *Evidens och existens: Evidensbaserad undervisning i ljuset av lärares erfarenheter* (Gothenburg Studies in Educational Sciences, 339) [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. GUPEA.
<http://hdl.handle.net/2077/32807>
- Levinsson, M. (2019). Skolforskningsinstitutet, konfigurativa översikter och undervisningens komplexitet. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 24(1), 5–24.
<https://doi.org/10.15626/pfs24.1.02>
- Levinsson, M. (2025). Forskning och forskarsamverkan som tillgångar: Värdeproduktion i rektors arbete med skolans och lärares utveckling. *Nordisk tidsskrift för pedagogikk og kritikk*, 11(3). <https://doi.org/10.23865/ntpk.v11.6825>
- Levinsson, M., Norlund, A., & Langelotz, L. (2023). Innehåll och pedagogiska diskurser på lärares kompetensutvecklingsmarknad: en studie av insatser som genererar fakturor. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 28(4), 7–37.
<https://doi.org/10.15626/pfs28.04.01>
- Levinsson, M., & Prøitz, T. S. (2017). The (non-)use of configurative reviews in education. *Education Inquiry*, 8(3), 209–231.
<https://doi.org/10.1080/20004508.2017.1297004>

- Lewis, S. (2017). Governing schooling through ‘what works’: The OECD’s PISA for Schools. *Journal of Education Policy*, 32(3), 281–302.
<https://doi.org/10.1080/02680939.2016.1252855>
- Lilja, P. (2014). A quest for legitimacy: On the professionalization policies of Sweden’s Teachers’ Unions. *Journal of Education Policy*, 29(1), 86–104.
<https://doi.org/10.1080/02680939.2013.790080>
- Lilliedahl, J. (2013). *Musik i (ut)bildning: Gränsdragningar och inramningar i läroplans(kon)texter för gymnasieskolan* (Örebro Studies in Music Education, 9) [Doktorsavhandling, Örebro universitet]. DiVA.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-27541>
- Lilliedahl, J. (2023). Is there a transnational trend of “nudging” away from the arts? How the selection device works in the European–Swedish context. *Arts Education Policy Review*, 124(1), 27–36.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2021.1903639>
- Lilliedahl, J. (2022). Why the arts are not considered core knowledge in secondary education: a Bernsteinian analysis. *Journal of Curriculum Studies*, 54(2), 165–178.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2021.1925971>
- Lindblad, S., Samuelsson, K., & Nelhans, G. (2024). Lärarutbildningsforskning i Sverige och Internationellt: Om konversationer och nätverkande genom vetenskaplig publicering. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 29(1–2), 122–156.
<https://doi.org/10.15626/pfs29.0102.06>
- Lindgren, M. (2006). *Att skapa ordning för det estetiska i skolan: Diskursiva positioneringar i samtal med lärare och skolledare* (ArtMonitor, 1) [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. GUPEA. <http://hdl.handle.net/2077/16773>
- Lindgren, M., Sandberg-Jurström, R., & Zandén, O. (2021). Care as technology for exclusion: Power operating in jurors’ talk about admission tests to Swedish music teacher education. *Nordic Research in Music Education*, 2(2), 58–73.
<https://doi.org/10.23865/nrme.v2.2916>
- Linell, A., Bohlin, I., & Sager, M. (2024). Back-stage configuring: a textual analysis of formalisation and professional judgement in two systematic reviews. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(3), 402–415.
<https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2148275>
- Lundahl, C., & Serder, M. (2020). Is PISA more important to school reforms than educational research? The selective use of authoritative references in media and in parliamentary debates. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 6(3), 193–206. <https://doi.org/10.1080/20020317.2020.1831306>

- Lundqvist, C., & Westerlund, S. (2024). Principals' Enactment of Policy on Research-based Education: Interpreting and Facilitating Policy in Local School Settings in Sweden. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(2), 320–339. <https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2148270>
- Lyotard, J.-F. (2016). *Det postmoderna tillståndet: Rapport om kunskapen* (M. Leffler & H. Liljeland, Övers.). Arche Press/Freudianska föreningen. (Originalverket publicerat 1979)
- MacLure, M. (2005). 'Clarity bordering on stupidity': Where's the quality in systematic review? *Journal of Education Policy*, 20(4), 393–416. <https://doi.org/10.1080/02680930500131801>
- Mikhaylova, T., Pettersson, D., & Magnússon, G. (2024). "Who Killed Swedish Teacher Education?": Historicizing current debates on teaching and teaching methods in Sweden. I G. Magnússon, A. M. Phelan, S. Heimans, & R. Unsworth (Red.), *Teacher Education and Its Discontents* (s. 26–45). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003422358>
- Mills, J. (2004). Working in music: Becoming a performer-teacher. *Music Education Research*, 6(3), 245–261. <https://doi.org/10.1080/1461380042000281712>
- Mills, K. J., Lawlor, J. A., Neal, J. W., Neal, Z. P., & McAlindon, K. (2020). What is research? Educators' conceptions and alignment with United States federal policies. *Evidence & Policy*, 16(3), 337–358. <https://doi.org/10.1332/174426419X15468576296175>
- Nielsen, F. V. (2009). What is the Significance of Research for Music Education in Practice?: On Relations Between the Practice of and the Scientific Approach to Music Education. *Philosophy of Music Education Review*, 17(1), 22–40. <https://muse.jhu.edu/pub/3/article/266688>
- Nielsen, F. V. (2010). *Almen musikdidaktik* (2:a rev. och bearb. uppl.). Akademisk Forlag.
- Nilholm, C., Hirsh, Å., Olsson, I., Sundberg, D., & Román, H. (2022). Systematik och reflektion: Om att sammanställa forskning. *Utbildning & Demokrati*, 31(2), 7–28. <https://doi.org/10.48059/uod.v31i2.1911>
- Nilholm, C., Sundberg, D., Forsberg, E., Hirsh, Å., & Román, H. (2021). The aims and meaning of teaching as reflected in high-impact reviews of teaching research. *Teaching and Teacher Education*, 107, Artikel 103488. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103488>

- Nordin, A. (2012). *Kunskapens politik: En studie av kunskapsdiskurser i svensk och europeisk utbildningspolicy* (Linnaeus University Dissertations, 97) [Doktorsavhandling, Linnéuniversitetet]. DiVA.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-21483>
- Nordin, A. (2014). Crisis as a discursive legitimation strategy in educational reforms: A critical policy analysis. *Education Inquiry*, 5(1), Artikel 24047.
<https://doi.org/10.3402/edui.v5.24047>
- Onsrud, S. V., & Kvinge, Ø. (2023). Ideological processes and discursive tensions in Norwegian music teacher education. *Cogent Education*, 10(2), Artikel 2259740.
<https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2259740>
- Ostendorf, L. (2023). *I otakt med tiden: En genealogi av svensk musiklärarutbildning* (ArtMonitor, 97) [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet]. GUPEA.
<http://hdl.handle.net/2077/78627>
- Ozga, J. (2021). Problematising policy: the development of (critical) policy sociology. *Critical Studies in Education*, 62(3), 290–305.
<https://doi.org/10.1080/17508487.2019.1697718>
- Ozga, J., Seddon, T., & Popkewitz, T. S. (2006). *Education Research and Policy: Steering the Knowledge-based Economy*. Routledge.
- Perkins, R., & Triantafyllaki, A. (2013). School and Conservatoire Music Teachers' "Vocational Habitus": Lessons for Music Teacher Education. I E. Georgii-Hemming, P. Burnard, & S.-E. Holgersen (Red.), *Professional knowledge in music teacher education* (s. 173–185). Ashgate Publishing.
- Persson, A., & Persson, J. (2017). Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i högre utbildning och skola. I N.-E. Sahlin (Red.), *Vetenskap och beprövad erfarenhet – skola* (s. 39–48). Lund University.
https://www.vbe.lu.se/sites/vbe.lu.se/files/vbe_skola_for_webb.pdf
- Petersen, E. B. (2015). What crisis of representation? Challenging the realism of post-structuralist policy research in education. *Critical Studies in Education*, 56(1), 147–160. <https://doi.org/10.1080/17508487.2015.983940>
- Piepenburg, S. (2024). Den politiska styrningen av Skolöverstyrelsens och Skolverkets forskningsprogram. I A. Burman, J. Landahl & A. Larsson (Red.), *Pedagogikens politik: Utbildningsforskning och utbildningspolitik under efterkrigstiden* (s. 169–191). Södertörns högskola.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sh:diva-54456>
- Potter, J. (1996). *Representing Reality: Discourse, Rhetoric and Social Construction*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446222119>

- Potter, J., & Wetherell, M. (2001). *Unfolding Discourse Analysis*. I M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Red.), *Discourse Theory and Practice: A Reader* (s. 198–209). SAGE.
- Prop. 2009/10:89. *Bäst i klassen: En ny lärarutbildning*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/bast-i-klassen-en-ny-lararutbildning_gx0389/
- Prop. 2009/10:165. *Den nya skollagen: För kunskap, valfrihet och trygghet*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/den-nya-skollagen-for-kunskap-valfrihet-och_gx03165/
- Prop. 2016/17:50. *Kunskap i samverkan: För samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/kunskap-i-samverkan-for-samhallets-utmaningar_h40350/
- Prop. 2022/23:54. *Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/nationellt-professionsprogram-for-rektorer-larare_ha0354/
- Prøitz, T. S., & Aasen, P. (2017). Making and re-making the Nordic model of education. I P. Nedergaard & A. Wivel (Red.), *The Routledge handbook of Scandinavian politics* (s. 213–228). Routledge.
- Rapp, S., Segolsson, M., & Kroksmark, T. (2017). The Education Act: Conditions for a research-based school. A frame-factor theoretical thinking. *International Journal of Research and Education*, 2(2), 1–13.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-36868>
- Rawolle, S., & Lingard, B. (2014). Mediatization and education: A sociological account. I K. Lundby (Red.), *Mediatization of communication* (s. 595–616). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110272215.595>
- Regelski, T. (2002). On “Methodolaty” and Music Teaching as Critical and Reflective Praxis. *Philosophy of Music Education Review*, 10(2), 102–123.
<https://doi.org/10.2979/PME.2002.10.2.102>
- Regelski, T. A. (2009). Curriculum Reform: Reclaiming “Music” as Social Praxis. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 8(1).
http://act.maydaygroup.org/articles/Regelski8_1.pdf
- Regelski, T. A. (2012a). Musicianism and the Ethics of School Music. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 11(1).
http://act.maydaygroup.org/articles/Regelski11_1.pdf

- Regelski, T. A. (2012b). The good life of teaching or the life of good teaching? *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 11(2), 42–78.
http://act.maydaygroup.org/articles/Regelski11_2.pdf
- Richardson, G. (1992). Att reformera skolan – ett historiskt perspektiv och några aktuella funderingar. I S. Selander (Red.), *Forskning om utbildning* (s. 243–261). Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Riksrevisionen. (2025). *Utbildning på vetenskaplig grund: Otillräckliga insatser för att stödja skolan med kunskap* (RiR 2025:31). <https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2025/utbildning-pa-vetenskaplig-grund---otillrackliga-insatser-for-att-stodja-skolan-med-kunskap.html>
- Ringarp, J. (2016). PISA lends legitimacy: A study of education policy changes in Germany and Sweden after 2000. *European Educational Research Journal*, 15(4), 447–461. <https://doi.org/10.1177/1474904116630754>
- Ringarp, J., & Waldow, F. (2016). From ‘silent borrowing’ to the international argument – legitimating Swedish educational policy from 1945 to the present day. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 2016(1), Artikel 29583.
<https://doi.org/10.3402/nstep.v2.29583>
- Robinson, K. A., Brunnhuber, K., Ciliska, D., Juhl, C. B., Christensen, R., & Lund, H. (2021). Evidence-based research series-paper 1: What evidence-based research is and why is it important? *Journal of Clinical Epidemiology*, 129, 151–157.
<https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2020.07.020>
- Román-Caballero, R., Vadillo, M. A., Trainor, L. J., & Lupiáñez, J. (2022). Please don’t stop the music: A meta-analysis of the cognitive and academic benefits of instrumental musical training in childhood and adolescence. *Educational Research Review*, 35, Artikel 100436. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100436>
- Saether, E. (2013). Insight through participation: Bridging the gap between cultural anthropology, cultural studies and music education. I P. Dyndahl (Red.), *Intersection and interplay: Contributions to the cultural study of music in performance, education and society* (s. 21–34). Malmö Academy of Music, Lund University.
[https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/insight-through-participation-bridging-the-gap-between-cultural-anthropology-cultural-studies-and-music-education\(ad2efeb0-1d63-497e-b1be-befe3195bad5\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/insight-through-participation-bridging-the-gap-between-cultural-anthropology-cultural-studies-and-music-education(ad2efeb0-1d63-497e-b1be-befe3195bad5).html)
- Sahlén, P., Åberg, E. S., & Ståhlbrandt, E. E. (2025). Vad utgör viktig lärarkunskap? En studie av legitimerande kunskaper inom ett svenskt lärarprogram. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 30(1–2). <https://doi.org/10.63843/pfs.v30i1-2.53837>

- Sala, G., & Gobet, F. (2020). Cognitive and academic benefits of music training with children: A multilevel meta-analysis. *Memory & Cognition*, 48(8), 1429–1441. <https://doi.org/10.3758/s13421-020-01060-2>
- Sandberg-Jurström, R., Lindgren, M., & Zandén, O. (2022). Musical skills, or attitude and dress style? Meaning-making when assessing admission tests for Swedish specialist music teacher education. *Research Studies in Music Education*, 44(1), 70–85. <https://doi.org/10.1177/1321103X20981774>
- Schleicher, A. (2016). *Teaching excellence through professional learning and policy reform: Lessons from around the world*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264252059-en>
- Schmidt, P. (2009). Reinventing from Within: Thinking Spherically as a Policy Imperative in Music Education. *Arts Education Policy Review*, 110(4), 39–47. <https://doi.org/10.3200/AEPR.110.4.39-47>
- Schmidt, P. (2020a). Developing Our Policy Know-How: Why Policy Should Be Part of Music Educator Identity. *Music Educators Journal*, 107(1), 24–30. <https://doi.org/10.1177/0027432120929072>
- Schmidt, P. (2020b). *Policy as practice: A guide for music educators*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190227029.001.0001>
- Schmidt, P., & Laes, T. (2025). Policy entrepreneurship: Towards a new music education professionalism in a risk society. I T. Laes, G. Biesta, & H. Westerlund (Red.), *The Transformative Politics of Music Education* (s. 81–98). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003403036>
- Sears, C. (2019). “Anything Essential is Invisible to the Eyes”: A Meditation on Love, Loss, and the Deeper Hearted Case for Music Education. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 18(2), 116–129. <https://doi.org/10.22176/act18.2.116>
- Sellar, S., & Lingard, B. (2018). International large-scale assessments, affective worlds and policy impacts in education. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 31(5), 367–381. <https://doi.org/10.1080/09518398.2018.1449982>
- SFS 1977:263. *Högskoleförordning*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1977263_sfs-1977-263/
- SFS 2010:800. *Skollag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

- SFS 2014:1578. *Förordning med instruktion för Skolforskningsinstitutet*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20141578-med-instruktion-for_sfs-2014-1578/
- SFS 2025:280. *Förordning om nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2025280-om-nationellt_sfs-2025-280/
- Shaw, R. D. (2020). How Music Education Policies Come to Be and What Teachers Can Do. *Music Educators Journal*, 107(1), 62–67.
<https://doi.org/10.1177/0027432120945011>
- Shaw, R. D. (2021). The influence of anti-politics on arts education policy. *Arts Education Policy Review*, 122(4), 253–264.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2020.1744054>
- Simons, M., Olssen, M., & Peters, M. A. (2009a). Handbook on matters of public concern: Introduction & overview. I M. Simons, M. Olssen, & M. A. Peters (Red.), *Re-reading education policies: A handbook studying the policy agenda of the 21st century* (s. vii–xvi). Sense Publishers.
- Simons, M., Olssen, M., & Peters, M. A. (2009b). Introduction chapters: Re-reading education policies. Part 1: The critical education policy orientation. I M. Simons, M. Olssen, & M. A. Peters (Red.), *Re-reading education policies: A handbook studying the policy agenda of the 21st century* (s. 1–35). Sense Publishers.
- Sivhed, E. (2025). *Vetenskapligt beprövad erfarenhet: Lärares kunskapsbehov i relation till ULF-initiativet* (Lund Studies in Educational Sciences, 26) [Doktorsavhandling, Lunds universitet]. Lund University Publications.
<https://lup.lub.lu.se/record/946bc9a7-0905-488c-ba70-4e3673890b13>
- Skolinspektionen. (2011). *Musik i grundskolan – Är du med på noterna rektorn?* (Kvalitetsgranskning, Rapport 2011:5). <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2011/musik/slutrapport---musik-i-grundskolan.pdf>
- Skolinspektionen. (2019). *Musikundervisning i grundskolan årskurs 7–9*. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2019/musikundervisningen/tkgmusikundervisning.pdf>
- Skolverket. (2004). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003: Sammanfattande huvudrapport* (Rapport 250).
- Skolverket. (2011a). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*.

- Skolverket. (2011b). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*.
- Skolverket. (2012). *Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet* (Dnr 2012:1700).
- Skolverket. (2013). *Forskning för klassrummet: Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i praktiken*. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3095>
- Skolverket. (2015). *Musik i grundskolan: En nationell ämnesutvärdering i årskurs 6 och 9* (Rapport 424). <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3498>
- SOU 1948:27. *1946 års skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling*.
- SOU 1999:63. *Att lära och leda: En lärarutbildning för samverkan och utveckling*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/1999/05/sou-199963/>
- SOU 2005:31. *Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2005/04/sou-200531/>
- SOU 2008:109. *En hållbar lärarutbildning*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2008/12/sou-2008109/>
- SOU 2009:94. *Att nå ut och nå ända fram*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2009/12/sou-200994/>
- SOU 2018:19. *Forska tillsammans: samverkan för lärande och förbättring*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/03/forska-tillsammans--samverkan-for-larande-och-forbattring/>
- SOU 2024:81. *Ämneskunskaper och lärarskicklighet: en reformerad lärarutbildning*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/12/sou-202481>
- SOU 2025:19. *Kunskap för alla: nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/02/sou-202519/>
- Spruce, G., Marie Stanley, A., & Li, M. (2021). Music teacher professional agency as challenge to music education policy. *Arts Education Policy Review*, 122(1), 65–74. <https://doi.org/10.1080/10632913.2020.1756020>
- Star, S. L., & Griesemer, J. R. (1989). Institutional Ecology, "Translations" and Boundary Objects: Amateurs and Professionals in Berkeley's Museum of Vertebrate Zoology, 1907-39. *Social Studies of Science*, 19(3), 387–420. <https://doi.org/10.1177/030631289019003001>

- Statskontoret. (2023). *Att styra med kunskap: En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner* (Om offentlig sektor 49).
<https://www.statskontoret.se/uppdrag-och-rapporter/rapporter/2023/att-styra-med-kunskap--en-studie-om-statlig-kunskapsstyrningriktad-till-kommuner-och-regioner/>
- Steiner-Khamsi, G. (2014). Cross-national policy borrowing: Understanding reception and translation. *Asia Pacific Journal of Education*, 34(2), 153–167.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2013.875649>
- Sundberg, D. (2021). Evidence in the History of School Reforms in Sweden. I J. B. Krejsler & L. Moos (Red.), *What works in Nordic school policies? mapping approaches to evidence, social technologies and transnational influences*. Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-66629-3_6
- Svensson, K., & Svensson, L. G. (2019a). Det svenska professionella landskapet. I T. Brante, K. Svensson, & L. G. Svensson (Red.), *Ett professionellt landskap i förvandling* (s. 15–60). Studentlitteratur.
- Svensson, L. G., & Svensson, K. (2019b). Nya samhällsvillkor för det professionella landskapet. I T. Brante, K. Svensson, & L. G. Svensson (Red.), *Ett professionellt landskap i förvandling* (s. 61–90). Studentlitteratur.
- Varkøy, Ø. (2013). Technical Rationality, Techne and Music Education. I E. Georgii-Hemming, P. Burnard, & S.-E. Holgersen (Red.), *Professional knowledge in music teacher education* (s. 39–50). Ashgate Publishing.
- Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html>
- Vincenzi, M., Correia, A. I., Vanzella, P., Pinheiro, A. P., Lima, C. F., & Schellenberg, E. G. (2024). Associations between music training and cognitive abilities: The special case of professional musicians. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 18(6), 895–903. <https://doi.org/10.1037/aca0000481>
- Wahlström, N., & Alvunger, D. (2015). *Forskningsbaserad av lärarutbildningen: Delrapport från SKOLFORSK-projektet*. Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2015-05-04-forskningsbaserad-av-lararutbildningen.-delrapport.html>
- Weiss, C. H. (1977). Research for policy's sake: The enlightenment function of social research. *Policy Analysis*, 3(4), 531–545.
<https://www.jstor.org/stable/42783234>

- Wennergren, A.-C., & Åman, P. (2011). Vägar till en skola på vetenskaplig grund. *Didaktisk Tidskrift*, 20(4), 207–230.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-17856>
- Wibeck, V. (2000). *Fokusgrupper: Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Studentlitteratur.
- Wieneke, J., & Spruce, G. (2021). Tales of change: Effective professional development in the light of educational systems reforms in Austria and England. *Arts Education Policy Review*, 122(1), 4–18.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2020.1768188>
- Williams, H. M. A. (2015). Fighting a Resurgent Hyper-Positivism In Education is Music to My Ears. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 14(1), 19–43.
http://act.maydaygroup.org/articles/Williams14_1.pdf
- Winner, E., Goldstein, T. R., & Vincent-Lancrin, S. (2013). *Art for art's sake?: The impact of arts education*. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/9789264180789-en>
- Zandén, O., & Ferm Thorgersen, C. (2015). Teaching for learning or teaching for documentation? Music teachers' perspectives on a Swedish curriculum reform. *British Journal of Music Education*, 32(1), 37–50.
<https://doi.org/10.1017/S0265051714000266>
- Zimmerman Nilsson, M.-H. (2017). Practical and Theoretical Knowledge in Contrast: Teacher Educators' Discursive Positions. *Australian Journal of Teacher Education*, 42(8), 29–42. <https://doi.org/10.14221/ajte.2017v42n8.3>
- Åman, P., & Kroksmark, T. (2018). Forskning i skolan – forskande lärare: Lärares uppfattningar av begreppet vetenskaplig grund. *Nordic Studies in Education*, 38(3), 199–214. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-41787>

Bilagor

Bilaga 1: Underlag för informerat samtycke

2021-01-13

HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

Information om avhandlingsprojekt om musiklärarprofession

Avhandlingsarbetet intresserar sig för musiklärares synpunkter och perspektiv på hur det är att arbeta som musiklärare i svensk skola, utifrån aktuell policy och styrning på olika nivåer. I det här dokumentet får du information om vad det skulle innebära för dig att delta.

PROJEKTETS BAKGRUND OCH SYFTE

Olika statliga policys, exempelvis skollagens formulering om att utbildningar ska vila på *vetenskaplig grund*, influerar hur Skolverket och andra myndigheter och organisationer styr och utvecklar arbetet i svenska skolor. En dagsaktuell statlig styrning sker genom de policys som styr *musiklärares omställning av undervisning och annat lärararbete under Covid-19-pandemin*. Det är tämligen utforskat hur sådana policyinitiativ och sådan styrning påverkar olika lärarkategorier i deras arbetsvardag. Detta gäller inte minst för musiklärare. Avhandlingens övergripande syfte är därför att skapa kunskap om musiklärarprofessionen och dess arbetsvillkor i förhållande till sådan styrning. Avhandlingsstudiens resultat kommer därmed att kunna bidra till kunskap om musiklärares arbetssituation i svenska skolor på 2020-talet.

FÖRFRÅGAN OM DELTAGANDE

Under våren 2020 kommer jag att samla in och dokumentera yrkesverksamma musiklärares perspektiv, synpunkter och reflektioner genom ett antal video-gruppsamtal som jag modererar. Jag undrar därför om Du i egenskap av yrkesverksam musiklärare skulle kunna tänka dig att delta i studien genom att medverka i ett av dessa video-gruppsamtal? Din insats skulle bidra med viktiga synpunkter och perspektiv utifrån dina erfarenheter av musiklärararbete och därmed också till att tydliggöra musiklärarprofessionens egna röster i studiens resultat.

HUR STUDIEN SKA GENOMFÖRAS

Datainsamling kommer att ske genom video-gruppsamtal mellan ca 5-7 musiklärare som genomförs på distans. Det enda tekniska hjälpmedel som behövs för att delta är en dator, läsplatta eller smartphone. Gruppsamtalen beräknas pågå ungefär en timma, och kommer att spelas in för att hanteras i forskningssyfte endast. De inspelade gruppsamtalen kommer att analyseras av mig.

HANTERING AV DATA OCH SEKRETESS

De inspelade video-gruppsamtalen kommer endast att användas i forskningssyfte och därefter arkiveras på Högskolan för Scen och Musik, Göteborgs universitet. Ingen av de som deltar i avhandlingsstudien kommer att kunna identifieras i de forskningsrapporter som presenteras och publiceras. Det innebär att fingerade namn kommer att användas på deltagande personer samt på samtliga orter, skolor, kollegor, elever och eventuella övriga identitetsmarkörer som nämns i samtalen. Deltagande i studien är förstås frivilligt och medverkan kan när som helst avbrytas om så önskas utan att någon förklaring behöver anges. När avhandlingsprojektet är slutfört kommer forskningsresultaten att publiceras i en doktorsavhandling som samtliga medverkande kommer kunna ta del av.

ANSVARIGA FÖR AVHANDLINGSPROJEKTET

Avhandlingsprojektet sker inom ramen för forskarskolan Centrum för Utbildningsvetenskap och Lärarforskning vid Göteborgs Universitet. Huvudman för avhandlingsprojektet är Högskolan för scen och musik och min huvudhandledare är Monica Lindgren, professor i musikpedagogik. Under hela forskningsprocessen står både jag och min handledare till förfogande om något skulle upplevas som problematiskt eller för eventuella frågor som kan dyka upp längs vägen.

Christer Larsson

Doktorand i *Estetiska uttryckssätt med inriktning mot utbildningsvetenskap*

vid Högskolan för Scen och Musik, Göteborgs universitet.

Tillhör forskarskolan Centrum för Utbildningsvetenskap och Lärarforskning.

Tel: 0703-28 24 32. E-post: Christer.Larsson@hsm.gu.se

Monica Lindgren

Professor i musikpedagogik vid Högskolan för Scen och Musik, Göteborgs Universitet

Tel: 031-786 41 57. E-post: Monica.Lindgren@hsm.gu.se

Bilaga 2: Samtyckesblankett

2021-01-19

HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK**Samtycke till att delta i forskningsstudie om musiklärarprofessionen**

Genom namnteckning nedan ger du ditt medgivande till att delta i ett gruppsamtal via videokonferens, att video-gruppsamtalet får spelas in och att avidentifierade uttalanden i samtalet får presenteras i forskningsrapporter. Vidare medger du att du har fått information om studien, att du haft möjlighet att ställa frågor och att du fått eventuella frågor besvarade.

Jag samtycker till att delta i studien: ☐ Ja

Underskrift:

Musiklärarens namnteckning_____
Namnförtydligande

Ort och datum:

Samtyckesformuläret fylls i, skrivs under, scannas och mailas tillbaka till christer.larsson@hsm.gu.se.

Doktorsavhandlingar och licentiatuppsatser publicerade vid Konstnärliga fakulteten, Göteborgs universitet

1. Monica Lindgren (Musikpedagogik)

Att skapa ordning för det estetiska i skolan.

Diskursiva positioneringar i

samtal med lärare och skolläda

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2006

ISBN: 91-975911-1-4

2. Jeoung-Ah Kim (Design)

Paper-Composite Porcelain. Characterisation of

Material Properties and Workability from a Ceramic

Art Design Perspective

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2006

ISBN: 91-975911-2-2

3. Kaja Tooming (Design)

Toward a Poetics of Fibre Art and Design. Aesthetic

and Acoustic Qualities of Hand-tufted Materials in

Interior Spatial Design

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2007

ISBN: 978-91-975911-5-7

4. Vidar Vikören (Musikalisk gestaltning)

Studier omkring artikulasjon i tysk romantisk
orgelmusikk, 1800–1850.

Med et tillegg om registreringspraksis

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2007

ISBN: 978-91-975911-6-4

5. Maria Bania (Musikalisk gestaltning)

“Sweetenings” and “Babylonish Gabble”: Flute

Vibrato and Articulation of Fast Passages in the

18th and 19th centuries

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2008

ISBN: 978-91-975911-7-1

6. Svein Erik Tandberg (Musikalisk gestaltning)

Imagination, Form, Movement and Sound – Studies
in Musical Improvisation

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2008

ISBN: 978-91-975911-8-8

7. Mike Bode & Staffan Schmidt (Fri konst)

Off the Grid

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2008

ISBN: 978-91-977757-0-0

8. Otto von Busch (Design)

Fashion-Able: Hacktivism and Engaged Fashion

Design

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2008

ISBN: 978-91-977757-2-4

9. Magali Ljungar Chapelon (Digital
gestaltning)

Actor-Spectator in a Virtual Reality Arts Play.

Towards new artistic experiences in between illu-

sion and reality in immersive virtual environments

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2008

ISBN: 978-91-977757-1-7

10. Marie-Helene Zimmerman Nilsson

(Musikpedagogik)

Musiklärarens val av undervisningsinnehåll. En

studie om musikundervisning i ensemble och

gehörs- och musiklära inom gymnasieskolan

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009

ISBN: 978-91-977757-5-5

11. Bryndís Snæbjörnsdóttir (Fri konst)

Spaces of Encounter: Art and Revision in

Human-Animal Relations

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009

ISBN: 978-91-977757-6-2

12. Anders Tykesson (Musikalisk gestaltning)

Musik som handling: Verkanalys, interpretation och

musikalisk gestaltning. Med ett studium av Anders

Eliassons Quartetto d’Archi

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009

ISBN: 978-91-977757-7-9

13. Harald Stenström (Musikalisk gestaltning)

Free Ensemble Improvisation

ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009

ISBN: 978-91-977757-8-6

14. Ragnhild Sandberg Jurström (Musikpedagogik)
Att ge form åt musikaliska gestaltningar. En socialsemiotisk studie av körledares multimodala kommunikation i kör
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009
ISBN: 978-91-977757-9-3
15. David Crawford (Digital gestaltning)
Art and the Real-time Archive: Relocation, Remix, Response
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009
ISBN: 978-91-977758-1-6
16. Kajsa G Eriksson (Design)
Concrete Fashion: Dress, Art, and Engagement in Public Space
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2009
ISBN: 978-91-977758-4-7
17. Henric Benesch (Design)
Kroppar under träd – en miljö för konstnärlig forskning
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2010
ISBN: 978-91-977758-6-1
18. Olle Zandén (Musikpedagogik)
Samtal om samspel. Kvalitetsuppfattningar i musiklärares dialoger om ensemblespel på gymnasiet
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2010
ISBN: 978-91-977758-7-8
19. Magnus Bärtås (Fri konst)
You Told Me – work stories and video essays / verkberättelser och videoessäer
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2010
ISBN: 978-91-977758-8-5
20. Sven Kristersson (Musikalisk gestaltning)
Sångaren på den tomma spelplatsen – en poetik. Att gestalta Gilgamesheposet och sånger av John Dowland och Evert Taube
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2010
ISBN: 978-91-977758-9-2
21. Cecilia Wallerstedt (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Att peka ut det osynliga i rörelse. En didaktisk studie av taktart i musik
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2010
ISBN: 978-91-978477-0-4
22. Cecilia Björck (Musikpedagogik)
Claiming Space: Discourses on Gender, Popular Music, and Social Change
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-1-1
23. Andreas Gedin (Fri konst)
Jag hör röster överallt – Step by Step
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-2-8
24. Lars Wallsten (Fotografisk gestaltning)
Anteckningar om Spår
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-3-5
25. Elisabeth Belgrano (Scenisk gestaltning)
“Lasciatemi morire” o farò “La Finta Pazza”: Embodying Vocal Nothingness on Stage in Italian and French 17th century Operatic Laments and Mad Scenes
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-4-2
26. Christian Wideberg (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Ateljésamtalets utmaning – ett bildningsperspektiv
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-5-9
27. Katharina Dahlbäck (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Musik och språk i samverkan. En aktionsforskningsstudie i årskurs 1
ArtMonitor, licentiatuppsats. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-6-6
28. Katharina Wetter Edman (Design)
Service design – a conceptualization of an emerging practice
ArtMonitor, licentiatuppsats. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-7-3
29. Tina Carlsson (Fri konst)
the sky is blue
Kning Disk, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-976667-2-5

30. Per Anders Nilsson (Musikalisk gestaltning)
A Field of Possibilities: Designing and Playing Digital Musical Instruments
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-977477-8-0
31. Katarina A Karlsson (Musikalisk gestaltning)
Think'st thou to seduce me then? Impersonating female personas in songs by Thomas Campion (1567-1620)
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2011
ISBN: 978-91-978477-9-7
32. Lena Dahlén (Scenisk gestaltning)
Jag går från läsning till gestaltning – beskrivningar ur en monologpraktik
Gidlunds förlag, diss. Göteborg, 2012
ISBN: 978-91-7844-840-1
33. Martín Ávila (Design)
Devices. On Hospitality, Hostility and Design
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2012
ISBN: 978-91-979993-0-4
34. Anniqa Lagergren (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Barns musikkomponerande i tradition och förändring
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2012
ISBN: 978-91-979993-1-1
35. Ulrika Wänström Lindh (Design)
Light Shapes Spaces: Experience of Distribution of Light and Visual Spatial Boundaries
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2012
ISBN: 978-91-979993-2-8
36. Sten Sandell (Musikalisk gestaltning)
På insidan av tystnaden
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-3-5
37. Per Högberg (Musikalisk gestaltning)
Orgelsång och psalmspel. Musikalisk gestaltning av församlingssång
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-4-2
38. Fredrik Nyberg (Litterär gestaltning)
Hur låter dikten? Att bli ved II
Autor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979948-2-8
39. Marco Muñoz (Digital gestaltning)
Infrafaces: Essays on the Artistic Interaction
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-5-9
40. Kim Hedås (Musikalisk gestaltning)
Linjer. Musikens rörelser – komposition i förändring
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-6-6
41. Annika Hellman (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Intermezzon i medieundervisningen – gymnasieelevers visuella röster och subjektspositioneringar
ArtMonitor, licentiatuppsats. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-8-0 (tryckt version)
ISBN: 978-91-981712-5-9 (digital version)
42. Marcus Jahnke (Design)
Meaning in the Making. An Experimental Study on Conveying the Innovation Potential of Design Practice to Non-designerly Companies
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2013
ISBN: 978-91-979993-7-3
43. Anders Hultqvist (Musikvetenskap, konstnärlig/kreativ inriktning)
Komposition. Trädgården – som förgrenar sig. Några ingångar till en kompositorisk praktik
Skrifter från musikvetenskap nr.102, diss. Göteborg 2013.
ISBN: 978-91-85974-19-1
Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet, i samverkan med Högskolan för scen och musik
44. Ulf Friberg (Scenisk gestaltning)
Den kapitalistiska skådespelaren – aktör eller leverantör?
Bokförlaget Korpen, diss. Göteborg 2014
ISBN: 978-91-7374-813-1

45. Katarina Wetter Edman (Design)
Design for Service: A framework for exploring designers' contribution as interpreter of users' experience
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2014
 ISBN 978-91-979993-9-7
46. Niclas Östlind (Fotografi)
Performing History. Fotografi i Sverige 1970-2014
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2014
 ISBN: 978-91-981712-0-4
47. Carina Borgström Källén
 (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
När musik gör skillnad – genus och genrepraktiker i samspel
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2014
 978-91-981712-1-1 (tryckt version)
 978-91-981712-2-8 (digital version)
48. Tina Kullenberg (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Signing and Singing – Children in Teaching Dialogues
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2014
 ISBN: 978-91-981712-3-5 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-981712-4-2 (digital version)
49. Helga Krook (Litterär gestaltning)
Minnesrörelser
 Autor, diss. Göteborg 2015
 ISBN 978-91-979948-7-3
50. Mara Lee Gerdén (Litterär gestaltning)
När andra skriver: skrivande som motstånd, ansvar och tid
 Glänta produktion, diss. Göteborg 2014
 ISBN: 978-91-86133-58-0
51. João Segurado (Musikalisk gestaltning, i samarbete med Piteå universitet)
Never Heard Before – A Musical Exploration of Organ Voicing
 ArtMonitor, diss. Göteborg/LTU 2015
 ISBN: 978-91-981712-6-6 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-981712-7-3 (digital version)
52. Marie-Louise Hansson Stenhammar (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
En avestetiserad skol- och lärandekultur. En studie om lärprocesser estetiska dimensioner
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2015
 ISBN: 978-91-981712-8-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-981712-9-7 (digital version)
53. Lisa Tan (Fri konst)
For every word has its own shadow: Sunsets, Notes From Underground, Waves
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2015
 ISBN 978-91-982422-0-1 (tryckt version)
 ISBN 978-91-982422-1-8 (digital version)
54. Elke Marhöfer (Fri konst)
Ecologies of Practices and Thinking
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2015
 ISBN 978-91-982422-2-5 (tryckt version)
 ISBN 978-91-982422-3-2 (digital version)
55. Birgitta Nordström (Konsthantverk)
I ritens rum – om mötet mellan tyg och människa
 ArtMonitor, licentiatuppsats. Göteborg 2016
 ISBN: 978-91-982422-4-9 (tryckt version)
 ISBN 978-91-982422-5-6 (digital version)
56. Thomas Laurien (Design)
Händelser på ytan – shibori som kunskapande rörelse
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2016
 ISBN: 978-91-982422-8-7 (tryckt version)
 ISBN 978-91-982422-9-4 (digital version)
57. Annica Karlsson Rixon
 (Fotografisk gestaltning)
Queer Community through Photographic Acts. Three Entrances to an Artistic Research Project Approaching LGBTQIA Russia
 Art and Theory Publishing, diss. Stockholm 2016
 ISBN: 978-91-88031-03-7 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-88031-30-3 (digital version)
58. Johan Petri (Scenisk gestaltning)
The Rhythm of Thinking. Immanence and Ethics in Theater Performance
 ArtMonitor, diss. Göteborg 2016
 ISBN: 978-91-982423-0-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-982423-1-7 (digital version)

59. Cecilia Grönberg (Fotografisk gestaltning)
Händelsehorisont || *Event horizon. Distribuerad fotografi*

OEI editör, diss. Stockholm 2016

ISBN: 978-91-85905-85-0 (tryckt version)

ISBN: 978-91-85905-86-7 (digital version)

60. Andrew Whitcomb (Design)

(re)Forming Accounts of Ethics in Design: Anecdote as a Way to Express the Experience of Designing Together

ArtMonitor, diss. Göteborg 2016

ISBN: 978-91-982423-2-4 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982423-3-1 (digital version)

61. Märtha Pastorek Gripson (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)

Positioner i dans – om genus, handlingsutrymme och dansrörelser grundskolans praktik

ArtMonitor, diss. Göteborg 2016

ISBN 978-91-982422-6-3 (tryckt version)

ISBN 978-91-982422-7-0 (digital version)

62. Mårten Medbo (Konsthantverk)

Lerbaserad erfarenhet och språklighet

ArtMonitor, diss. Göteborg 2016

ISBN: 978-91-982423-4-8 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982423-5-5 (digital version)

63. Ariana Amacker (Design)

Embodying Openness: A Pragmatist Exploration into the Aesthetic Experience of Design Form-Giving

ArtMonitor, diss. Göteborg 2017

ISBN: 978-91-982423-6-2 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982423-7-9 (digital version)

64. Lena O Magnusson (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)

Tredringar, kameror och förskola – en serie diffraktiva rörelser

ArtMonitor, diss. Göteborg 2017

ISBN: 978-91-982423-8-6 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982423-9-3 (digital version)

65. Arne Kjell Vikhagen (Digital gestaltning)
When Art Is Put Into Play. A Practice-based Research Project on Game Art

ArtMonitor, diss. Göteborg 2017

ISBN: 978-91-982421-5-7 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982421-6-4 (digital version)

66. Helena Kraff (Design)

Exploring pitfalls of participation and ways towards just practices through a participatory design process in Kisumu, Kenya

ArtMonitor, diss. Göteborg 2018

ISBN: 978-91-982421-7-1 (tryckt version)

ISBN: 978-91-982421-8-8 (digital version)

67. Hanna Nordenhök (Litterär gestaltning)
Det svarta blocket I världen. Läsningar, samtal, transkript

Råmus., diss. Göteborg 2018

ISBN 978-91-86703-85-1 (tryckt version)

ISBN 978-91-86703-87-5 (digital version)

68. David N.E. McCallum (Digital gestaltning)
Glitching the Fabric: Strategies of New Media Art Applied to the

Codes of Knitting and Weaving

ArtMonitor, diss. Göteborg 2018

ISBN: 978-91-7833-139-0 (tryckt version)

ISBN: 978-91-7833-140-6 (digital version)

69. Åsa Stjerna (Musikalisk gestaltning)
Before Sound: Transversal Processes in Site-Specific Sonic Practice

ArtMonitor, diss. Göteborg 2018

ISBN: 978-91-7833-213-7 (tryckt version)

ISBN: 978-91-7833-214-4 (digital version)

70. Frida Hållander (Konsthantverk)

Vems hand är det som gör? En systertext om konst/hantverk, klass, feminism och om viljan att ta strid
ArtMonitor / Konstfack Collection, diss. Stockholm 2019

ISBN: 978-91-85549-40-5 (tryckt version)

ISBN: 978-91-85549-41-2 (digital version)

HDK – Högskolan för design och konsthantverk, Göteborgs universitet,
i samverkan med Konstfack

71. Thomas Nyström (Design)
Adaptive Design for Circular Business Models in the Automotive Manufacturing Industry
 ArtMonitor, licentiatuppsats. Göteborg, 2019
 ISBN: 978-91-985171-2-5 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-985171-3-2 (digital version)
72. Marina Cyrino (Musikalisk gestaltning)
An Inexplicable Hunger – flutist(body(flute (dis) encounters
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2019
 ISBN: 978-91-7833-382-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-383-7 (digital version)
73. Imri Sandström (Litterär gestaltning)
Tvårsöver otysta tider: Att skriva genom Västerbotens och New Englands historier och språk tillsammans med texter av Susan Howe
 Autor, diss. Göteborg, 2019
 ISBN: 978-91-984037-3-2 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-984037-4-9 (digital version)
74. Patrik Eriksson (Filmisk gestaltning)
Melankoliska fragment. Om essäfilm och tänkande
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2019
 ISBN: 978-91-7833-566-4 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-567-1 (digital version)
75. Nicolas Cheng (Konsthantverk)
World Wide Workshop: The Craft of Noticing
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2019
 ISBN: 978-91-7833-610-4 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-611-1 (digital version)
76. Magdalena Mayas (Musikalisk gestaltning)
Orchestrating timbre – Unfolding processes of timbre and memory in improvisational piano performance
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
 ISBN: 978-91-7833-722-4 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-723-1 (digital version)
77. Ingrid Hedin Wahlberg (Musikpedagogik)
Att göra plats för traditioner. Antagonism och kunskapsproduktion inom folk- och världsmusik
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
 ISBN: 978-91-7833-830-6 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-831-3 (digital version)
78. Cecilia Jeppsson (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
“Rörlig och stabil, bred och spetsig”. Kulturell reproduktion och strategier för breddat deltagande i den svenska kulturskolan
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
 ISBN: 978-91-7833-832-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-833-7 (digital version)
79. Annelies Vaneycken (Design)
Designing ‘for’ and ‘with’ ambiguity: actualising democratic processes in participatory design practices with children
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
 ISBN: 978-91-7833-858-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-7833-859-7 (digital version)
80. Niklas Rudbäck (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Circumscribing Tonality: Upper Secondary Music Students Learning the Circle of Fifths
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
 ISBN: 978-91-8009-028-5 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-8009-029-2 (digital version)
81. Eva Weinmayr (Konstnärlig gestaltning)
Noun to Verb: an investigation into the micro-politics of publishing through artistic practice
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2020
<https://cutt.ly/noun-to-verb>
<http://hdl.handle.net/2077/66644>
 Inget ISBN
82. Khashayar Naderehvandi (Konstnärlig gestaltning)
Vem vittnar för vittnet? Det litterära verket som vittnesmål och översättning
 Autor, Göteborg 2020
 ISBN: 978-91-984037-7-0 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-984037-8-7 (digital version)
83. Joakim Andersson (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Kommunikation i slöjd och hantverksbaserad undervisning
 ArtMonitor, diss. Göteborg, 2021
 ISBN: 978-91-8009-194-7 (tryckt version)
 ISBN: 978-91-8009-195-4 (digital version)

84. Andjeas Ejiksson (Konstnärlig gestaltning)
Television Without Frontiers
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2021
ISBN: 978-91-8009-208-1 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-209-8 (digital version)

85. Monica Frick Alexandersson
(Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Omsorg, välvilja och tystnadskultur – diskursiva dilemmorna och strategier i lärarutbildningens undervisningspraktik i musik mot yngre åldrar
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2021
ISBN: 978-91-8009-276-0 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-277-7 (digital version)

86. Uwe Steinmetz (Musikalisk gestaltning)
Jazz in Worship and Worship in Jazz: The musical language of Liturgical, Sacred, and Spiritual Jazz in a Postsecular Age
ArtMonitor, diss. Göteborg, 2021
ISBN: 978-91-8009-386-6 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-387-3 (digital version)

87. Helena Hansson (Design)
Designing Together: A Frugal Design Approach. Exploring Participatory Design in a Global North-South Cooperation Context (Sweden–Kenya)
ArtMonitor, diss Göteborg 2021
ISBN: 978-91-8009-464-1 (tryckt version)
978-91-8009-465-8 (digital version)

88. André Alves (Konstnärlig gestaltning)
A Never-Ending Thirst: Artistic Reforms to Neoliberal-Teflo Imperviousness
ArtMonitor, diss Göteborg 2021
ISBN: 978-91-8009-528-0 (tryckt version)
978-91-8009-529-7 (digital version)

89. Hedvig Jalhed (Scenisk gestaltning)
An Operatic Game-Changer: The Opera Maker as Game Designer and the Potentials of Ludo-Immersive Opera
ArtMonitor, diss Göteborg 2022
ISBN: 978-91-8009-608-9 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-609-6 (digital version)

90. Eva La Cour (Konstnärlig gestaltning)
Geo-Aesthetical Discontent: The Figure of the Guide, Soalbard and Skilled Visions
ArtMonitor, diss Göteborg 2022
ISBN: 978-91-8009-648-5 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-649-2 (digital version)

91. Kerstin Hamilton (Konstnärlig gestaltning)
The Objectivity Laboratory: Propositions on Documentary Photography
ArtMonitor, diss Göteborg 2022
ISBN: 978-91-8009-725-3 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-726-0 (digital version)

92. Tomas Löndahl (Musikalisk gestaltning)
Den klingande verklighetens föränderlighet: Mot ett vidgat gestaltungsutrymme
ArtMonitor, diss Göteborg 2022
ISBN: 978-91-8009-785-7 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-786-4 (digital version)

93. Emelie Röndahl (Konsthantverk)
Crying Rya: A Practitioner's Narrative Through Hand Weaving
ArtMonitor, diss Göteborg 2022
ISBN: 978-91-8009-901-1 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8009-902-8 (digital version)

94. Emma Gyllerfelt (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Slöjdundervisning med nyanlända elever – om multimodal interaktion och kommunikation i slöjdklassrum
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN: 978-91-8069-147-5 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8069-148-2 (digital version)

95. Franz James (Design)
"Sketch and Talk" – Drawing Lines Between Humans, the Interior, and Stuff. Design Methodologies for Well-Being in Prisons, Forensic Psychiatric Hospitals, and Special Residential Youth Homes
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN: 978-91-8069-149-9 5 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8069-150-5 (digital version)

96. Ram Krishna Ranjan (Konstnärlig gestaltning)
Cuts and Continuities: Caste-subaltern imaginations of the Bengal famine of 1943
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN: 978-91-8069-381-3 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8069-382-0 (digital version)
97. Lena Ostendorf (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
I otakt med tiden. En genealogi av svensk musikalärutbildning
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN: 978-91-8069-439-1 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8069-440-7 (digital version)
98. Esaias Järnegard (Musikalisk gestaltning)
Techniques of Ecstasy: Rumori – Tracing Sound
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN 978-91-8069-467-4 (tryckt version)
ISBN 978-91-8069-468-1 (digital version)
99. Nick Aikens (Konstnärlig gestaltning)
Rewinding Internationalism. An Exhibitionary Inquiry on the Political Imaginary
ArtMonitor, diss Göteborg 2023
ISBN 978-91-8069-437-7 (tryckt version)
ISBN 978-91-8069-438-4 (digital version)
100. Nathalie Suck Fari (Scenisk gestaltning)
Situated Agencies: Mediating places through the body
ArtMonitor, diss Göteborg 2024
ISBN: 978-91-8069- 679-1 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8069- 680-7 (digital version)
101. Åsa Sonjasdotter (Konstnärlig gestaltning)
Towards Peasant Cultivation of Abundance
ArtMonitor, diss Göteborg 2024
ISBN 978-91-8069-703-3 (tryckt version)
ISBN 978-91-8069-704-0 (digital version)
102. Elisabet Jagell (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Estetiska uttryck som pedagogiska aktörer i slöjdundervisning
ArtMonitor Licentiatuppsats Göteborg 2024
Konstfack Dissertation Collection 7
ISBN 978-91-85549-60-3 (tryckt version)
ISBN 978-91-85549-61-0 (digital version)
103. Anna Segelman (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Slöjdundervisning och digitala verktyg
ArtMonitor Licentiatuppsats Göteborg 2024
ISBN 978-91-985172-7-9 (tryckt version)
ISBN 978-91-985172-8-6 (digital version)
104. Sophia Desport (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Sårbarhet i rörelse – konstnärliga processer som möjlighetsrum i bildundervisning
ArtMonitor Licentiatuppsats Göteborg 2024
ISBN 978-91-989729-0-0 (tryckt version)
ISBN 978-91-989729-1-7 (digital version)
105. Lova Palmér (Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap)
Expanderande klassrum – en didaktisk studie om killars deltagand i bildundervisning
ArtMonitor Licentiatuppsats Göteborg 2024
9789198972924 (tryckt version)
9789198972931 (digital version)
106. Sebastian Gatz (Design)
Transmundane Architecture: Architectural Control Relationships Through the Lens of More-than-Human Onto-Epistemologies, Degrowth Practices and Occulture
ArtMonitor, diss Göteborg 2024
Konstfack Dissertation Collection 9
978-91-85549-63-4 (tryckt version)
978-91-85549-64-1 (digital version)
107. Julia Eckerstein (Musikpedagogik)
Gränskontroll – pedagogisk diskurs som villkor för deltagande vid svenska folkhögskolors musiklinjer
ArtMonitor, diss Göteborg 2025
978-91-8115-126-8 (tryckt version)
978-91-8115-127-5 (digital version)
108. Rosa Tolnov Clausen (Konsthantverk)
Weaving spaces in Nordic cities
ArtMonitor, diss Göteborg 2025
978-91-8115-205-0 (tryckt version)
978-91-8115-204-3 (digital version)

109. Victoria Brattström (Scenisk gestaltning)
*När livet står på spel – En teaterkonstnärlig studie
av partnerskap i hälso- och sjukvården*
Bokförlaget Korpen, diss Göteborg 2025
978-91-89945-39-5 (tryckt version)
978-91-8115-382-8 (digital version)
Also part of Acta Universitatis Gothoburgensis
Gothenburg Series in
Person Centred-Care no. 6

110. Maryam Fanni (Design)
*Reading the Signs – distinction-making nostalgia in
Swedish postwar suburbs*
ArtMonitor, diss Göteborg 2025
ISBN 978-91-8115-389-7 (tryckt version)
ISBN 978-91-8115-390-3 (digital version)

111. Dan Alkenäs (Musikpedagogik)
*Auktorskap och musikaliska resurser – experimen-
terllt musikskapande i samverkan*
ArtMonitor, diss Göteborg 2025
ISBN 978-91-8115-467-2 (tryckt version)
ISBN 978-91-8115-468-9 (digital version)

112. Camilla Sarner (Musikpedagogik)
*Utbildningsvägar till musiken – Musikerstudenters
livshistorier om drivkrafter och erkännande*
ArtMonitor, diss Göteborg 2025
ISBN 978-91-8115-469-6 (tryckt version)
ISBN 978-91-8115-470-2 (digital version)

113. Birgitta Nordström (Konsthantverk)
*HÅLLA, FAMNA, SVEPA. Textil omsorg vid förlo-
rad graviditet*
ArtMonitor, diss Göteborg 2026
ISBN: 978-91-8115-719-2 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8115-720-8 (digital version)

114. Gustav Thane (Konsthantverk)
*The Blacksmithing Craft: An Embodied Theory
from the Workshop Floor*
ArtMonitor, diss Göteborg 2026
ISBN: 978-91-8115-759-8 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8115-760-4 (digital version)

115. Christer Larsson (Estetiska uttrycksformer
med inriktning mot utbildningsvetenskap)
*Musiklärarprofession på vetenskaplig grund.
Iscensättningar på tre policyarenor*
ArtMonitor, diss Göteborg 2026
ISBN: 978-91-8115-805-2 (tryckt version)
ISBN: 978-91-8115-806-9 (digital version)

I Sverige reglerar skollagen att skolan ska vila på vetenskaplig grund. Vad innebär detta för just musiklärare?

I denna avhandling utforskar Christer Larsson tre policyarenor: vägledningstexter publicerade av Skolverket, lärarorganisationers medietexter och samtal mellan musiklärarkollegor på gymnasiet. Studien utgår från ett kritiskt policysociologiskt perspektiv där policy ges konkret innebörd och verkan först när olika aktörer tolkar, förhandlar och förverkligar föreskriven policy i specifika sociala sammanhang.

Såväl politiska som professionella intressen står på spel när det ska avgöras hur svensk lärarprofessions vetenskapliga grund ska utformas och vilka kunskaper den ska vila på. Med musiklärarprofessionen som analytiskt case bidrar avhandlingen till denna diskussion genom att synliggöra hur en specifik ämneslärarkategori konstrueras genom policyarbetet för vetenskaplig grund i svenska skolor.

ArtMonitor

